

**622. GAAL GASTON CSERKÉSZCSAPAT
BALATONBOGLÁR**

**I. PRÓBA
(SÁTORVERŐ PRÓBA)**

Az 1999. augusztus 24-én kiadott új próbarendszer alapján

E példány tulajdonosának neve:

Tartalom:**AZ I. PRÓBA KÖTELEZŐ ANYAGA****1. ISTEN ÉS EMBER****1.1. SZEMÉLYES FELADATOK****1.1.1. Vallási ismeretek**

- *Egyházi évkör részeinek ismerete.*
- *Viselkedés a csapat környezetében működő felekezet istentiszteleti helyén.*

J Részvétel ezen felekezet egy-egy istentiszteleti alkalmán.

- *Példakép, katolikusoknál védőszent ismerete.*

1.1.3. Lelki olvasmány

- *Korosztályának megfelelő lelki olvasmány elolvasása.*

1.1.4. Cserkész lelkiség

- *A cserkésztvörvények ismerete és magyarázata a korosztálynak megfelelő szinten.*
- *A cserkészfogadalom és magyarázata a korosztálynak megfelelő szinten.*

1.1.5. Napi jótett, önfegyelem

- *Fegyelmettség évközben és a tábor során.*

1.1.6. Ima

- *Ima-, énekes-, vagy zsoltároskönyv használata.*

1.2. Közösségben megélt feladatok**1.2.5. Közösségi hitélet**

- ♦ *Cserkészruhában vegyen részt vallási összejöveteleken.*

2. EMBER ÉS EMBER**2.1. MEGISMERÉS****2.1.1. TÁRSADALMI ISMERETEK****2.1.1.4. Illemszabályok**

- *Közlekedési udvariasság.*
- *Étkezési illemszabályok*

2.1.1.4. Média

◆ *A korosztályának szóló sajtó több kevesebb rendszerességgel való olvasása.*

2.1.1.8. Levélírás

- *Tudjon levelet írni*
√*Levelet ír a táborból haza*

2.1.2. HAZÁM ÉS NEMZETEM

2.1.2.1. Nemzeti jelképeink

- *Ismerje a Himnusz és a Szózat teljes szövegét, szövegének és zenéjének szerzőit.*
- *Tudja értelmezni a magyar címer mezőit.*
- *Ismerje a koronázási jelvényeket és szerepüket.*
- *Ismeri a magyar zászló történetét és értelmezi színeit.*

2.1.2.2. Népszokások

- *Elevenítse fel az évkör valamely népszokását (lehetőleg az őrsével együtt).*

2.1.2.3. Nemzeti ünnepek

- *Ismerje korának megfelelő szinten nemzeti ünnepeink történelmi hátterét.*

◆ *Vegyen részt a csapat megemlékezésein*

2.1.2.4. Népdalok

- ◆ *Ismerjen és énekeljen további 15 népdalt*
- *Legyen népdalos-füzete.*

2.1.2.5. Népmesék, mondák

- *Eredetmondák.*

2.1.2.7. Népi játékok

- ◆ *Ismer 3 népi játékot.*

2.1.2.11. Regős rendezvények

- ◆ *Vegyen részt egy regős napon, vagy hétvégén.*

2.1.2.12. Határontúli magyarság, nemzetiségeink

- *Hol, (mióta), mennyien élnek magyar nemzetiségűek a Kárpát-medencében*

2.1.2.13. Rovásírás

- *Írás, olvasás rovásírás-ABC használatával.*

2.1.2.14. A magyarság kiemelkedő alakjai

- ◆ *3 nagy magyar életének megismerése*

2.1.4. MŰVELTSÉG**2.1.4.2. Színjátás**

- ◆ *Részvétel színjátásban*

2.1.4.4. Olvasottság

- ◆ *Az őrsvezetőjével egyeztetve olvasson el egy könyvet.*

2.1.4.8. Kultúra

- ◆ *Egy múzeum vagy kiállítás megtekintése.*
- ◆ *Egy műemlék megtekintése.*

2.2. TEVÉKENYSÉG**2.2.1. CSALÁDOM****2.2.1.1. Segítség otthon**

- *Rendszeresen segít az otthoni munkában. (Tud teríteni, mosogatni, takarítani.)*

2.2.1.2. Családom története

- *Ismerje a tágabb rokonságot.*

2.2.2. CSERKÉSZKÖZÖSSÉGEM**2.2.2.1. A cserkészlet története**

- *Bi-Pi és élete*
- *A magyar cserkészlet vázlatos története*

2.2.2.3. Cserkészinduló, cserkészdalok

- *Cserkészinduló énekelt versszakai*
- *Ismerje a 3 legfontosab cserkészdalt és a csapatban énekelteket*

2.2.2.4. Egyenruha ismeret

- *Ismeri az őrsi-, raj-, valamint csapatszintű megbízási, valamint a képesítési és próbajelzéseket.*

2.2.2.5. Tábortűz

↓ Vegyen részt a csapattábor tábortüzein legalább egy őrsi jelenetben.

- *A tábortűz törvényei és szokásai.*

2.2.2.6. Őrsi élet

- *Őrsi csatakiáltás és jelvény.*

2.2.2.8. Tábori rend

- *Sátorrend ismerete és betartása.*
- *A tábori szolgálatok ismerete és legalább egy ellátása.*
- *A konyha és a szersátor rendjének ismerete és betartása.*

2.2.2.9. Játék

- ◆ *2 további csapatjáték ismerete.*

2.2.2.11. Alaki

- *Menet indulj! Menet állj! Futás! Igazodj! vezényszavak.*
- *Ének menet közben.*
- *Alaki őrsi zászlóval.*
- *Fordulások álló helyzetben.*
- *Lépéstartással menetelés.*

2.2.2.12. Sípjelek, karjelek

- *A vezetők hozzám! Sebesen! Állj! Megértettem! síp és karjelek ismerete.*

2.2.2.14. Közös jelképeink

- *Cserkészköszöntések ismerete.*

2.2.2.15. Cserkészkapcsolatok

- ◆ *Vegyen részt több csapat közös cserkészrendezvényén.*

2.2.2.16. Cserkészjáték (számháború)

ℳ Részt vesz cserkészjátékon /1.

2.2.2.17. A csapat ismerete, története, csapatnévadó

- *A csapat felnőtt vezetőinek ismerete (név, foglalkozás, elérhetőség, feladat) /1.*
- *A csapat felépítésének és működésének ismerete /2.*
- *A csapat megalakulása és újjáalakulása /5.*
- *A csapat életének nevesebb eseményei (vázlatos történet)*

2.2.2.18. Krónika

- ◆ *Írja meg a csapatélet egy eseményének vagy egy tábori napnak a krónikáját, és készítsen rajzot.*

2.2.3. EGYHÁZKÖZSÉGEM / GYÜLEKEZETEM ÉS LAKÓHELYEM

2.2.3.1. Részvétel az egyházközség életében

◆ *Vegyen részt legalább egy egyházközségi / gyülekezeti rendezvényen.*

2.2.3.2. Karitázmunka

◆ *Vegyen részt a csapat, a raj vagy egyházközség / gyülekezet valamelyik segélyakciójában.*

2.2.3.3. Közhasznú munkák

◆ *Vegyen részt legalább egy a lakóhely / egyházközség érdekében végzett munkán.*

2.2.3.4. Helyi ünnepek

◆ *Vegyen részt a csapatot méltón képviselve valamelyik helyi ünnepen.*

2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY

2.2.4.1. Elsősegély

- *Ájulások fajtái*
- *Hidegártalmak, hőártalmak*
- *Állatharapások, csípések*
- *Égés, forrázás*
- *Sebek, sebfertőzés (tetanusz, vérmérgezés)*
- *Seb szabaddá tétele*
- *Vérzések, vérzéscsillapítás (nyomókötés, nyomáspontok)*
- *Csonttörések, izületi sérülések*

2.2.4.2. Mentődoboz

- *Egyéni elsősegélykészlet összeállítása és használata.*

2.2.4.4. Higiéné

- *Élelemezés-egészségügyi alapismeretek.*

2.2.4.5. Egészséges életmód

- *Fürdési szabályok.*
- *Az emberi test alapvető részei.*

3. EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1. MEGISMERÉS

3.1.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE

3.1.1.1. Tájékozódás

- *Az északi irány meghatározása három módszerrel.*

- *Cserkész útjelek.*
- *Turista jelzés követése.*

3.1.1.2. Térképészet

- *Térképfajták ismerete. /1.*
- *Tudja használni a turista térképet.*

3.1.1.3. Földrajzi ismeretek

- *Ismerje a környék főbb kirándulólhelyeit. /1.*

3.1.1.5. Természetmegfigyelés

- *Nem állati nyomok felismerése. Történet kitalálása nyomok alapján.*

3.1.1.6. Növényismeret

- *10 lágyszárú növény ismerete, védettsége. /1.*
- *10 darab hazai erdei fa ismerete.*
- *5 darab gyümölcsfa ismerete.*

3.1.1.7. Állatismeret

- *10 hazai vadon élő állat ismerete. /2.*
- *5 háziállat ismerete /1.*
- ◆ *Állatkert-, vagy vadspark látogatás.*

3.1.1.8. Gombaismeret

- *Halálosan és súlyosan mérgező gombák ismerete.*

3.1.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE

3.1.2.1. Becslés és mérés

- *Becslési szabályok.*
- *1 perc becslése.*
- *Egyszerűbb távolság és magasság becslése.*
- *Az önméretek adatainak korrigálása félévente.*
- *Az újoncpróba önméretei és a könyök, talphossz cipőben, 1 m deréknál a földtől, 1 m a kinyújtott kézen.*

3.1.2.2. KRESZ, közlekedési ismeretek

- *Közlekedési táblák, a kerékpáros közlekedés szabályai.*

3.1.2.3. Környékismeret

- *Lakóhelyének tágabb környezetében ismeri a nevezetességeket, fontosabb intézményeket.*

3.1.2.4. Utazási ismeretek

- *A helyi közlekedési lehetőségek és helyi menetrend.*

3.2. TEVÉKENYSÉG**3.2.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK****3.2.1.1. Élet a természetben**

✓ Vegyen részt (2 napos) portyán.

✓ Vegyen részt táboron.

- *Tűzrakás.*
- *Tűzvédelmi alapismeretek.*
- *Lopódzkodás.*
- *Sátorverés: saját használatú sátrát tudja felverni.*
- *Egyszerű tűzhelykészítés.*

3.2.1.2. Kirándulás

◆ Korosztályának megfelelő menetteljesítmény menetszerveeléssel.

- *Turistajelek.*

3.2.1.3. Tábori építmények

- *Botösszekötések ismerete.*
- *Részvétel tábori építmények készítésében.*

3.2.1.4. Kerti munka

- *Növénygondozás 3 hónapon keresztül.*

3.2.1.10. Sport, testgyakorlás

- *Rendszeres testmozgás.*
- *Erőpróbák, teljesítménytúrák teljesítése.*

3.2.1.11. Úszás

- *Tanuljon meg úszni.*

3.2.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK**3.2.2.1. Eszközhasználat**

- *Elemi balesetvédelem.*
- *Tábori szerszámok használata és tárolása.*

3.2.2.2. Technikai eszközök

- *Háztartási kisgépek biztonságos kezelése.*

3.2.2.3. Kötélmunkák

- *Csúszóhurok és sátorfeszítő csomó ismerete.*
- *Állóhurok, ívelt kettős, halászcsonló ismerete.*
- *Nyakkendőgyűrű fonás.*

3.2.2.5. Szabás-varrás, kézimunka

- *Egyszerű öltések, egyszerű szakadások megvarrása.*

3.2.2.12. Hírközlési ismeretek, morze

- *Távirat és pénzfeladás.*

3.2.2.13. Sütés, főzés, tartósítás

- *Főzési alapfogalmak és egyszerű ételek készítése (tea, tészta, rántotta, paprikás krumpli).*

Lányoknak:

J Egyszerű vendégváró sütemény készítése.

1.

ISTEN ÉS EMBER

1.1.

SZEMÉLYES FELADATOK**Vallási ismeretek 1.1.1./1.**• *Egyházi évkör részeinek ismerete.*

Az egyházi év Advent első vasárnapjával kezdődik. A karácsony után évközi idő, majd a nagyböjt következik. Ez után jön a Húsvét, illetve húsvét 6 vasárnapja. Urunk Mennybemenetele, Pünkösöd és Szentháromság vasárnapja után ismét évközi idő következik. Az egyházi év Krisztus Király vasárnapjával ér véget.

Az Egyház ünnepei

Főünnepek:

Vízkereszt

márc. 19. (Szent József)

márc. 25. (Gyümölcsoltó

Boldogasszony);

Húsvét,

Úrnapja

Jézus Szíve péntekje

jún. 24. (Keresztelő Szent

János)

jún. 29. (Szent Péter és Pál)

aug. 15. (Nagyboldogasszony)

aug. 20. (Szent István király)

okt. 8. (Magyarok

Nagyasszonya);

nov. 1. (Mindenszentek);

Ünnepek:

Krisztus megkeresztelkedése (I. évközi vasárnap);

január 18. és 25,

febr. 2, 22, 24,

ápr. 25,

máj. 3,

jún. 27,

valamint a Szent Család ünnepe (Karácsony utáni vasárnap).

Krisztus Király

dec. 8. (Szeplőtelen Fogantatás)

dec. 25. (Karácsony);

jan. 1. (Karácsony nyolcada)

továbbá a helyi fővédőszent és
templomunk felszentelésének
évfordulója.

A főünnepek alkalmával

kötelező a szentmisén való

részvétel és lehetőség szerint a

munkaszünet a vasárnapokon, a

vasárnapra eső ünnepeken kívül

január 1-én,

augusztus 15-én és

december 25-én.

júl. 2, 3, 25,

aug. 6, 10, 24,

szept. 8, 14, 21,

24, 29,

okt. 18, 28,

nov. 5, 9, 19, 30,

dec. 26, 27, 28,

Az ünnepeken is ajánlatos, "illő és üdvösséges" a szentmisén részt vennünk.

Kiemelt hétköznapiak:

Hamvazószerda,
a nagyhét napjai,

húsvét nyolcada (Húsvéthétfő
tanácsolt ünnep),
november 2. (Halottak napja).

1.1.1./2.

• *Viselkedés a csapat környezetében működő felekezet istentiszteleti helyén.*

Városunkban a római katolikus egyház mellett még az evangélikusoknak van temploma. Ők is keresztények, ugyanabban az Istenben hisznek mint mi, de szertartásaik mások. Az általános viselkedésre ugyanazok a szabályok vonatkoznak.

J Részvétel ezen felekezet egy-egy istentiszteleti alkalmán.

• *Példakép, katolikusoknál védőszent ismerete.*

Írd le ide a legfontosabb dolgokat védőszentéről!

Lelki olvasmány 1.1.3.

• *Korosztályának megfelelő lelki olvasmány elolvasása.*

Őrsvezetőddel egyeztetve olvass el egy léleképítő olvasmányt. Írd le ide címét és rövid tartalmát!

Cserkészlelkiség, 1.1.4./1.

- *A cserkésztörvények ismerete és magyarázata a korosztálynak megfelelő szinten.*

1. A becsület törvénye:**A cserkész egyeneslelkű és feltétlen igazat mond.**

A cserkész szava esküt ér. Gondold meg, hogy a "cserkész becsületében mindig bízni kell!"

Becsület dolgában a cserkész nem ismer megalkuvást se szóban, soha egy hajszálnyira nem tér el az egyenességtől, s igazságtól.

A cserkész habozás nélkül vállalja szavának és tettének minden következményét. aki hazudik, akár szóval akár cselekedettel, az eljátszotta becsületét és méltó a kizárára.

Becsüld a legrágább kincsedet, ha mindened elvész is - becsületedet őrizd meg szeplőtelenül!

2. A hűség törvénye:**A Cserkész híven teljesíti kötelességeit, melyekkel Istennek, Hazájának és embertársainak tartozik.**

Istennek imádással, szeretettel és engedelmisséggel tartozol. Ennek a kötelességednek akkor teszel eleget, ha egész életedet Isten örök igazságaihoz szabad, és gyakorlati vallásos életet élsz.

Hazádnak hűséggel és munkás szeretettel tartozol. A hazát akkor szereted, ha egynek érzed magad vele, ha minden erődből igyekszel jellemes embernek, nevelned magadat hazád javára, minél tökéletesebben kifejleszted minden képességedet, és kész vagy érette minden áldozatra.

Embertársaidnak mindazzal tartozol, amit magadnak kívánsz. A cserkész kiemelkedik az önzés és kevélység hibáiból, és iparkodik

másokat megérteni, szeretettel megbecsülni, a szegényekkel és gyengékkel együtt érezni és hasznosan töltött étellel értékes tagjává lenni az emberiség nagy családjának

3. A szolgálatkésztség törvénye:

1.1.4./2.

A cserkész - ahol tud - segít.

Keresd az alkalmat, hol tehetsz jót, kin segíthetsz, hogyan mutatod meg leleményes szeretetedet. Meg kell tanulnod, hogyan lehet, életet menteni, balesetben segílyt nyújtani meggondoltan, gyorsan és ügyesen cselekedni.

Fel kell áldoznod szórakozásodat, kényelmedet, sőt biztonságodat is, (ha a szükség úgy kívánja) hogy segíthess.

Ha nehéz a választás, kérdezd meg magadtól: Mi az Isten akarata? - és tudni fogod kötelességedet. Ne múljék el nap anélkül, hogy valami jót ne tégy. Elismerést ne várj, jutalmat el ne fogadj: kötelességből segíts! Legyen számodra ez " napi jócselekedet!"

Amikor másokon segítesz, nem szívességet teszel. Egész egyszerűen kötelességedet teljesíted. Azért kaptad Istentől képességeidet, hogy azokat embertársad szolgálatába állítsd. Csak így lesz szebb és jobb a világ.

4. A testvériség törvénye

A cserkész minden cserkészt testvérének tekint.

Mindnyájan egy Atyának gyermekei, egy család tagjai, egy célért küzdő bajtársak vagyunk. Cserkészt a cserkészzel vallási, nemzeti, társadalmi különbségeken keresztül közös eszmény, közös törvény, közös fogadalom köti össze testvéri szeretetben.

Minden cserkészt, ha ismeretlen is, szívesen üdvözölj, örömmel támogass, oszd meg vele amid van, hogyha rászorul, mert édes testvérek vagytok. Úgy kell viselkednünk egymással szemben, mint jó testvérekhez illik.

Szeretnünk, becsülnünk, segítenünk kell egymást. Akik a cserkészliliumot viselik, vallási, faji, nemzeti és társadalmi különbségektől függetlenül egyek a közös testvéri szeretetben. Arról lehet megismerni, hogy Krisztus tanítványa és cserkész vagy, hogy szívből szereted embertársaidat és cserkésztestvéreidet!

5. A hűség törvénye:**1.1.4./3.****A cserkész másokkal szemben gyengéd, magával szemben szigorú.**

A cserkész nemes lovagiasságra törekszik, tehát mások gyengeségeivel szemben türelmes, hibái iránt elnéző, igyekszik beleélni magát mások lelkivilágába, örül az örvendezőkkel és vigasztalja szomorúakat. Mindenkinek jót akar, neveli magát finom tapintatosságra és meleg lélekből fakadó udvariasságra. Iparkodik, hogy a vele való érintkezés mindenkinek kellemes és felemelő legyen. Légy kemény és szigorú önmagaddal szemben, hogy gyöngéd tudj lenni másokhoz! Az acélos test előfeltétele a lovagias léleknek. Tanuld meg túrni a meleget és a hideget! Kerüld a nyalánkságok (cukorka, csokoládé) és a különböző "üdítő italok" túlzott élvezetét! - Indíts elszánt harcot hibáid ellen, amelyek megakadályozzák, hogy lovagias légy! Vedd komolyan a napi lelkiismeretvizsgálatot! Csak így tudod felfedezni hibáidat. A küzdelemben légy bátor és elszánt, versenyekben pedig kitartó!

6. A természet-szeretet törvénye**A cserkész szereti a természetet jó az állatokhoz és kíméli a növényeket.**

A természet Isten temploma, ahol minden élet az Ő alkotó kezét dicséri. Úgy járj a szabadban, mint aki méltó e templom látogatására! Tarts tiszteletben minden teremtett dolgot. Ügyelj az erdők és mezők tisztaságára! Kíméld a növényzetet! Ne irtsd az erdőt "ész nélkül"! Élőfát ne használj céltáblának szíved érzelmeit se vésd élőfa kérgébe!

Légy jó az állatokhoz! Ne kínozd őket! Ok nélkül egy hangyát se ölj meg! Az élet akármilyen alacsonyrendű tiszteletet követel. A Teremtőtől veszi eredetét. Éppen ezért védj az életet, ahol csak tudod, alkalmad van rá!

Ha ismered a természetet otthonodnak tekinted. Szívesen időzöl benne. Járj nyitott szemmel, érdeklődve a természetben! Lásd meg abban a gondviselő Mennyei Atyánk keze nyomát! Légy a napjainkban szükséges környezetvédelem apostola, hogy gyermekeid is élvezhessék a természet szépségeit!

7. Az engedelmesség törvénye

1.1.4./4.

A cserkész feljebbvalóinak jólélekkel és készségesen engedelmeskedik.

Ha mindenki a saját feje után indul, az emberi közösségben eredményes munka lehetetlen. Emberi természetünkben adva van, hogy legyenek vezetők, és vezetettek akik engedelmeskednek.

A cserkész jól tudja ezt, és azért nem szolgálai módon, hanem öntudatos meggyőződésből, szabad elhatározásból engedelmeskedik.

Engedelmeskedjél ilyen szabad lélekkel és vidáman nemcsak cserkészvezetőidnek, hanem minden előjáródnak: szüleidnek, tanítódnak, munkaadódnak, idősebb munkatársadnak, még akkor is, ha nincs ínyedre a parancs!

Szüleid és előjáróid Isten megbízásából mutatják neked a helyes utat. Számodra Isten helyettesei Ők. Elsősorban azért kell őket tisztelned szeretned. Engedelmeskedj hát nekik jó lélekkel és készségesen!

8. A jó kedély törvénye:

A cserkész vidám és megdönt.

Istenbe vetett bizalomból és tiszta lelkiismeretből fakad állandóan egyszerű, derült kedély. Ez ad erőt a nyugtalanság, a szeszélyesség és a hangulatok zsarnoksága ellen.

Szitkozódás, káromkodás: üres és nevetlen lélek jele. Óvakodjál a dohányzástól (rákkeltő) és a szeszes italoktól: mind a kettő méreg!

Szenvedélyek helyett légy környezeted "napsugara"! Légy mindig vidám! Semmi okod a szomorúságra. Isten a te gondviselő Atyád.

A belé vetett bizalom és a tiszta lelkiismeret a derült kedély forrása.

A vidámság csak akkor építi jellemedet, ha megdöntéssel párosul.

Tartózkodj a viháncolástól! A "vagánykodás" a káromkodás nevetlen lélek jele.

A megdöntés az, hogy különbséget teszel a szükséges, hasznos, lényeges és mellékes dolgok között.

9. A takarékoság törvénye:

1.1.4./5.

A cserkész takarékos.

Becsüld meg a pénzt, de éberén vigyázz, hogy rabjává ne légy! Fukarság és pazarlás: egyaránt szégyenletes és jellemromboló. Iparkodj szert tenni gyakorlati ügyességekre és egészséges üzleti szellemre, hogy szorgalmaddal anyagi függetlenségre juthass, és másokra ne szorulj! Ez a jellembeli érintetlenségnek is erős támasza, és ez teszi lehetővé, hogy másokat megsegíthess. Főleges dolgokra sohase dobj ki pénzt! Ne törődj azzal, hogy mások mire költik pénzüket! Gyöngye jellemre vall, ha csak azért veszel valamit, mert a "többieknek" is van. Aki viszont túlságosan is szereti a pénzt az nem szeretheti igazán az embereket.

10. A tisztaság törvénye:

A cserkész testben-lélemben tiszta.

A testi tisztátalanság minden betegség melegágya, és előkészítője a lelki szennynek. A lélek tisztasága acélos erőnek, egészséges életörömmel forrása. megedzi az akaratot, megszépíti a világot, felszítja a lelkesedést minden szépért, nagyért, megneemesíti a szeretet.

A tiszta vér a nemzetek erejének és nagyságának alapja. A tisztátalanság meggyalázza az emberben Isten képét, megrokkantja a testet, megfertőzi a képzeletet, eltompítja az elmét, megöli a jellemet, és elrohasztja a nemzeteket. Férfias önérettel őrizd lelked tisztaságát! Tiszteld magadban és másokban az Isten teremtő tervét! Ne kedveld a tisztátalant! Akármilyen szépen csillog is a külseje, belülről szennyet és rothadást takar. Megvetéssel kerüld el a romlott emberek társaságát, a szennyes beszédet, képeket és könyveket. Minden ami tisztátalanságba vihet megszentelteleníti testedet, a Szentlélek templomát. Keressd ami erőt ad: mértékletességet, egészséges sportot, komoly munkát, tiszta örömet, nemes szórakozást. Jegyezd meg: vagy tiszta leszel egészen - még gondolataidban is - , vagy elzüllessz. A lélek tisztasága kincs, ami csak kitartó küzdelem jutalma. Itt válik el, hogy férfi lesz-e belőled, vagy ösztöneidnek hitvány játékszere. A jellem élet-halál harca ez!

1.1.4./6.

- *A cserkészfogadalom és magyarázata a korosztálynak megfelelő szinten.*

CSERKÉSZFOGADALOM

**ÉN..... FOGADOM, HOGY HÍVEN
TELJESÍTEM KÖTELESSÉGEIMET,
AMELYEKSEL ISTENNEK, HAZÁMNAK ÉS
EMBERTÁRSAIMNAK TARTOZOM.**

**MINDEN LEHETŐT MEGTESZEK, HOGY
MÁSOKON SEGÍTSEK. ISMEREM A
CSERKÉSZTÖRVÉNYT ÉS AZT MINDENKOR
MEGTARTOM.**

Mit jelent számomra fogadalmam:

Napi jótett, önfegyelem, 1.1.5.

- *Fegyelmezettség évközben és a tábor során.*

Attól vagy cserkész, hogy cserkészként viselkedsz, megtartod a cserkésztörvényt és fogadalmadat. A cserkész fegyelmezettségével példát mutat a többieknek, a nyári táborban pedig a Cserkésztábor szabályai szerint él és betartja a napirendet.

"A fegyelmezettséget tudják, merjük elfogadni és magukévá tenni! Nagyon becsüljük meg a közösséget és szeressék. Arra figyeljenek, hogy ők mit tudnak adni, s ne azt, hogy mit kapnak. Csak így lehet közösséget építeni. Amit pedig a

cserkészekről elvárok, hogy úgy éljenek, hogy mindenki megbecsülje őket a cserkészlet miatt, s tudjanak jó példát mutatni a többieknek."

dr. Paskai László bíboros

Ima 1.1.6.

• *Ima-, énekes-, vagy zsolnároskönyv használata.*

A leggyakrabban használt imakönyv a Hozsanna! című. (Katolikus.) A könyv a tartalomjegyzék által is leírt imádságokat és énekeket tartalmazza. Az énekek számozva vannak, ezeket a sorszámokat látod kiírva a templomban. Az imakönyvben megtalálhatók az általános és különféle alkalmakra íródott imák, a különböző szertartások leírásai, lelki tükör és egyéb válogatott imádságok. Így a vallásos élet több területén nyújthat segítséget a használónak.

1.2.

KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK

Közösségi hitélet 1.2.5.

◆ *Cserkészruhában vegyen részt vallási összejöveteleken.*

A cserkészlet vallásos szervezet, a mi csapatunkat pedig egy szerzetesrend apátsága tartja fenn. Ezért jogos elvárás, hogy nagyobb ünnepeken a cserkészcsapat is egyenruhában megjelenjen, mégpedig teljes létszámmal. A kiemelten fontos alkalmak mellett csapatunk tagjai számára kötelező még havonta egy alkalommal közös mise hallgatása, egyenruhában. Ennek időpontja: a hónap második vasárnapján 11 óra. Természetesen egy cserkész minden vasár- és ünnepnapon elmegy misére.

2.

EMBER ÉS EMBER

2.1.

MEGISMERÉS

2.1.1.

*TÁRSADALMI ISMERETEK***Illemszabályok 2.1.1.4.**• *Közlekedési udvariasság.*

Az utcán gyalogosként is jobbra tartsunk és ballra előzzünk.

A "megtisztelő hely" a jobboldalunkon, van, ha pl. hölgygel megyünk együtt az utcán.

Legyünk előzékenyek, figyelmesek, öregekkel, stb.

Ha ismerős megy előttünk, ne kiabáljunk utána, inkább siessünk.

A konfliktusokat megfontoltan, figyelmesen oldjuk meg.

Legyünk türelmesek. Bizonytalankodónak segítsünk.

Ha valaki kocsjában műszaki hibát találunk, igyekezzünk jelezni neki.

Ha kárt okoztunk tegyünk az ablaktörő alá betélapot vagy névjegykártyát.

Segítsük egymást, például előzőt lehúzódással.

Ha valaki megelőz bennünket az nem sértés.

Segítsük a mellékútvonalon veszteglőket az áthaladásban, besorolásban (a forgalom akadályozása nélkül).

Ha valaki segített, köszönjük meg karfelemeléssel.

Úgy parkoljunk, hogy más is elférjen.

Ha idegesek, szétszórtak, kialvatlanok vagyunk, gyógyszert vettünk be, vagy szeszesített fogyasztottunk, ne vezessünk járművet.

Vigyázzunk a pocsolyáknál, nehogy beszenyezzük mások ruháját.

Kijelölt gyalogátkelőhelynél a gyalogosoknak is körül kell nézniük és igyekezzenek minél hamarabb átjutni a túloldalra.

Ne szállíttassuk magunkat ismerőseinkkel, csak rendkívüli esetben.

Gépkocsivezetővel beszélgetni a forgalom alakulásától függően szabad.

Gépkocsiban ne dohányozzunk.

Az utas ne adjon tanácsokat a vetetőnek, ne kritizálja, ne dicsérje megállás nélkül.

A legelőkelőbb hely a jobb oldali hátsó ülés, ide ültetjük - ha elfogadja - a társaság legtisztelteméltóbb tagját.

A vezető házastársa, a jobb oldali első ülésre ülhet.

Ha egy utas van annak illik a vezető mellett helyet foglalni (kivéve ha kisgyermek).

Ha taxival utazunk a címet pontosan és félreérthetetlenül igyekezzünk megmondani. Megérkezés előtt idejében figyelmeztessük, hol kell megállni.

Ne sietessük a vezetőt.

Ha férfiak és nők együtt utaznak taxiban, a viteldíjat a férfi rendezze (utána persze el lehet számolni).

Utazásra mindig gondosan készüljünk fel.

Ha külföldre utazunk, tájékozódjunk éghajlatról, öltözködési szokásokról, viselkedési sajátosságokról.

Két kezünkben cipelhető mennyiségű poggyásznak legyen (főleg vonaton). Repülőgépen a csomag súlya is számít.

Külföldi utazásra vigyünk magunkkal néhány apró emléktárgyat, emlékül új ismerőseinknek.

Legyen nálunk a különböző alkalmaknak megfelelő öltözék (a program alapján).

Tömegközlekedési eszközön csak egy helyet foglaljunk el, ne dobáljuk szanaszét holmiainkat, minél kevesebb kellemetlenséget okozzunk utitársainknak.

Segítsük az idősebbeket, gyerekeket, nőket.

Idegeneknek is készséggel segítsünk.

Dohányozni a dohányzó kocsiban is csak a folyosón illik inkább.

Repülőgépen ne kezdjük el enni az otthonról vitt ennivalót.

Vonaton is inkább előre készített szendvicset fogyasszunk.

Az italozás (szeszes) szintén nem illendő.

Uti öltözékünk kényelmes legyen, meglazítani csak a jóízlés határáig szabad. Átöltözni a hálókocsiban, illetve szükség esetén a mosdóban szabad.

Éjszakai utazáskor ne akarjunk beszélgetni azzal aki aludna.

Rövidebb utazásnál - helyi autóbusz - adjuk át helyünket idős, beteg utasnak, állapotos nőnek. Ha helyjegyet váltottunk, elegendő előnyösebb helyünk cseréjét felajánlanunk.

Idegenek társaságában legyünk megértőek.

Pizsamában nem illik kijárkálni a folyosóra, mellékhelyiségre.

Étkezőkocsiban igyekezzünk átadni helyünket az utánunk következőknek.

Hajón illetve repülőgépen a stewardok és stewardessek uramnak illetve kisasszonynak szólítandók és bármilyen problémával nyugodtan forduljunk hozzájuk.

Hosszabb tengeri hajóútnál a steward helyez el bennünket az asztalnál.

Társainknak itt is be kell mutatkoznunk.

A stewardoknak és stewardesseknek ne adjunk borralalót, mert a házigazda szerepét töltik be.

Illemszabályok 2.1.1.4./3.

• *Étkezési illemszabályok*

Előfordul, hogy a cserkészek étteremben esznek vagy előkelő személyiségekkel étkeznek együtt, de a hétköznapi életben is példát kell mutatniuk.

Csak kézmosás után ülünk asztalhoz. Piszkos kézzel ne együnk.

Terített asztalnál olvasni nevetlenség, kivétel az étlap.

Ne törölgessük át az evőeszközöket! (Ha étteremben erre mégis rákényszerülünk, legközelebb kerüljük el azt a helyet.)

Ha tálból vesszük ki a húst, azt külön szedő evőeszkővel tegyük.

Mártásokat óvatosan a kanál aljáról a lecsöpögést megvárva tegyük magunknak.

Amit kezünkkel már egyszer megérintettünk, azt a tálunkra kell tennünk.

Csontszilánkot, halszálkát ne kézzel vegyük ki a szánkából, hanem villával vagy kanállal helyezzük a tányérunk szélére, illetve külön csontostálra.

Kézzel sótartóba nyúlni illetlenség. (Késheggyel, kanállal)

Fogpiszkálót lehetőleg ne használjunk, nyelvünkkel se piszkáljuk fogaink között (mosdó).

Lehetőleg semmit se borítsunk ki. Ha valaki ilyet tesz legyünk tapintatosak, mintha észre se vennénk.

Használt evőeszköznek a tányéron, nem az abroszon a helye, a kanál nyele jobbra álljon.

Evés közben ne nyúljunk orrunkhoz, szánkhoz, hajunkhoz, fésűt asztalnál ne használjunk.

Kezünket, szánkát sose töröljük az asztalterítőbe (kérjük szalvétát).

Kenyérbélből ne csináljunk galacsint. (A kenyeret ne harapjuk, törjük, úgy, hogy minél kevésbé morzsálódjon.)

A kenyérral ne mártogassunk, ne töröljük ki tányért. Ne keltsük azt a látszatot, hogy keveset kaptunk.

Ha asztalszomszédunknak kínálunk valamit kézzel ne érintsük, villára ne szúrjuk, az edényt nyújtsuk.

Baromfiús kézbe fogása csak akkor megengedett, ha a comb végét alufóliába csomagolva táltalták fel.

Húsfélét késsel-villával, fasírtot csak villával, virslit kézzel, ha mártásban van ismét késsel villával.

Kézzel ehető: rák, apró csontú halak, fánk, pogácsa, szárazsütemény, szendvics, főtt kukorica, egész gyümölcs.

Magot nyelvünkkel segítsük kanálra, majd tegyük a tál szélére, ne köpjük ki.

Ha leejtettük az evőeszközt, hívjuk a pincért és kérjünk másikat. Ha a háziasszony szolgál fel, vegyük fel magunk és ezután jelezzük neki.

Evőeszközt csörömpölés nélkül használjuk, ne játszunk vele.

Leüléskor a széket ne húzzuk, hanem emeljük.

Tele szájjal beszélni nem illik.

Szürcsölni, csámcsogni nagy illetlenség.

Nagyobb asztalnál ne kiabáljunk az asztal túlsó végére.

A kanalat ne merjük teli, hegyével magunk fele fordítva vigyük a szánkhoz.

Nagyobb kanállal esszük a levest, a kisebbel a fagylaltot krémet lágy tojást, puha tortát, süteményt, epret, málnát ribizlít.

Villával: főtt tészta, karfiol, pörkölt, sajt, saláta sütemény (desszertvilla), vagdalt, előétel, hal, kocsonya, pástétom, felfújt (lehet kanállal is).

Kést magában csak kenésre használjuk, szájhoz vinni illetlenség.

Kést jobb, villát bal kézbe fogjuk, mutatóujjunkat nem fektetjük a pengéjére.

A kést és a villát keresztbe tesszük a tátra ha az étkezést folytatni kívánjuk, ha nem akkor párhuzamosan (ennek nemzetközi jelentése, hogy a pincér elviheti a tálát).

A szalvétát ivás előtt a száj törlésére használjuk, használat előtt a teríték mellett, utána a leszedésre váró tálban összegyűrve a helye.

A levesestányért nem döntjük meg.

Kávéiváskor a csészealj az asztalon marad. Kiskanállal ne kanalazzuk.

Az ételt evőeszközzel közelítsük a szánkhoz, ne a szánkat az evőeszközhöz.

Evés közben a tányérok maradjanak a helyükön.

Csak üres szájjal igyunk. Előtte használjuk a szalvétát. Levesevés közben nem ihatunk. Talpas poharat a nyelénél fogjuk, kisujjunkat ne tartsuk el.

Italt lassan kortyolgassuk, ne igyuk ki egyszerre.

Az első töltés után inni csak a vendéglátók poháremelése után szabad.

Koccintáskor nézzünk szembe partnerünkkel. A túloldalon ülővel ne koccintsunk, csak emeljük felé a poharat. Koccintás után inni kell, de elég csak egy kortyot. Sörrel, vízzel üdítőitalal nem szokás koccintani.

Italtöltéshez ne emeljük fel poharunkat.

Nőknek segítsünk leülni.

Egyenesen, fesztelenül ülünk, testünkkel ne érijsük az asztalt.

Evéshez akkor kezdjük, ha a háziasszony / házigazda erre már jelt adott.

Ne fújjuk, ne kavargassuk a levest.

Könyökünket zárjuk az oldalunkhoz, karunk csak előre-hátra mozoghat.
 Húsféléket nem illik egyszerre, előre feldarabolni.
 Kalács, vagy süteménydarabokat, kávéba süteménybe aprítani nem való.
 Étkezőasztalnál ne gyűjtsunk rá.

Média 2.1.1.4.

◆ *A korosztályának szóló sajtó több kevesebb rendszerességgel való olvasása*

Gyűjtsetek össze néhány újságcímet, igyekezzetek az értékes sajtótermékeket minél többször olvasni!

Lista:

Levélfírás, 2.1.1.8.

• *Tudjon levelet írni*

✓ *Levelet ír a táborból haza*

Levélcímzés:

Nevem	(Bélyeg helye)
Saját címem: település	
Utca, házszám	
Irányítószámom	
	Címzett neve
	Címzett címe
	Utca házszám
	Irányítószám

Hivatalos levél formája:

A levél küldője

Hova

Dátum

Kinek

Tárgy

Megszólítás!

Szöveg (röviden de egyértelműen)

Záróforma, üdvözlés

Aláírás

2.1.2.

HAZÁM ÉS NEMZETEM

Nemzeti jelképeink; 2.1.2.1./1.

- *Ismerje a Himnusz és a Szózat teljes szövegét, szövegének és zenéjének szerzőit.*

Kölcsey Ferenc

Himnusz

A magyar nép zivataros századaiból

Isten, áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyújts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Bal sors akit régen tép,

Hozz rá víg esztendőt,
Mebünhődte már e nép
A multat s jövődöt!

Őseinket felhozád

Kárpát szent bércére,
 Általad nyert szép hazát
 Bendegúznak vére.
 S merre zúgnak hajjai
 Tiszának, Dunának,
 Árpád hős magzatjai
 Felvirágoznak.

Értünk Kunság mezein
 Ért kalászt lengettéll,
 Tokaj szőlővesszein
 Nektárt csepegtettél.
 Zászlónk gyakran plántálád
 Vad török sáncára,
 S nyögte Mátyás bús hadát
 Bécsnek büszke vára.

Hajh, de bűneink miatt
 Gyúlt harag kebledben,
 S elsújtád villámidat
 Dörgő fellegedben,
 Most rabló mongol nyilát
 Zúgattad felettünk,
 Majd töröktől rabigát
 Vállainkra vettünk.

Hányszor zengett ajkain
 Ozman vad népének
 Vert hadunk csonthalmain
 Győzedelmi ének!
 Hányszor támadt tenfiad,
 Szép hazám, kebledre,
 S lettél magzatod miatt
 Magzatod hamvvedre!

Bújt az üldözött s felé
 Kard nyúl barlangjában,
 Szerete nézett, s nem lelé
 Honját a hazában.
 Bércre hág, és völgybe száll,
 Bú s kétség mellette,
 Vérözön lábainál,
 S lángtenger fölette.

Vár állott, most kóhalom;
 Kedv s öröm röpkedtek,
 Halálhörgés, siralom
 Zajlik már helyettek.
 S ah, szabadság nem virúl
 A holtak véréből,
 Kínzó rabság könnye hull
 Árvánk hó szeméből!

Szánd meg, Isten, a magyart,
 Kit vészek hányának,
 Nyújts feléje védő kart
 Tengerén kínjának.
 Bal sors akít régen tép,
 Hozz rá vig esztendő, t
 Megbűnhötte már e nép
 A multat s jövőndöt!

2.1.2.1./2.

Hazádnak rendületlenül
Légy híve, oh magyar;
Bölcsöd az s majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.

Ez a föld, melyen annyiszor
Apáid vére folyt;
Ez, melyhez minden szent nevet
Egy ezredév csatolt.

Itt küzdenek honért a hős
Árpádnak hadai;
Itt törtek össze rabigát
Hunyadnak karjai.

Szabadság! itten hordozaak
Véres zászlóidat,
S elhulltanak legjobbaink
A hosszú harc alatt.

És annyi balszerencse közt,
Oly sok vizsály után,
Mégfogyva bár, de törve nem,
Él nemzet e hazán.

S népek hazája, nagy világ!
Hozzád bátran kiált:
"Egy ezredévnyi szenvedés
Kér éltet vagy halált!"

Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiába onta vért,
S keservben annyi hű kebel
Szakadt meg a honért.

Az nem lehet, hogy ész, erő
És oly szent akarat
Hiába sorvadozzanak
Egy átoksúly alatt.

Még jöni kell, még jöni fog
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez
Százerek ajakán.

Vagy jöni fog, ha jöni kell,
A egyszerű halál,
Hol a temetkezés fölött
Egy ország vérben áll.

S a sírt, hol nemzet süllyed el,
Népek veszik körül,
S az ember millióinak
Szemében gyászköny ül.

Légy híve rendületlenül
Hazádnak, ó magyar:
Ez éltetőd, s ha elbukál,
Hantjával ez takar.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.

Himnusz: Szöveg: Kölcsey Ferenc (1823); Megzenésítette: Erkel Ferenc (1845)
Szózat: Szöveg: Vörösmarty Mihály (1836); Megzenésítette: Egressy Béni (1840)

- *Tudja értelmezni a magyar címer mezőit.*

Jobb oldala: vörös és ezüst /fehér/ sávok váltakoznak.

Árpád sáv: a történelmi Magyarország 4 nagy folyóját jelenti: *Duna, Tisza, Dráva, Száva.* (Újabb kutatások szerint a négy csík értelme Isten, istenség, főpap. Másik értelmezés szerint a szövetséget kötő 8 törzsjelképe, esetleg mélyebb értelemmel: Isteni szövetség.)

Bal oldala: alapszíne vörös.

Hármashalom: a történelmi Magyarország 3 nagy hegyét jelképezi: *Tátra, Mátra, Fátra.* (Újabb értelmezés szerint (hegyet, földet vagy) országot jelent. Így a két jelkép egybeolvasva: Isten országa.)

Talpas *kettős kereszt:* a középső, legnagyobb halomból nő ki. Apostoli kettős keresztnek vélik, mert a magyar királyok apostoli joggal is fel voltak ruházva. (A hármashalommal egybeolvasva: *Apostoli Ország.* Másik értelmezés szerint a rovásírás gy betűjére hasonlít, ez jelenthet egyet, Egyetlent, az Egyetlen pedig az Isten, a jelentés így itt is az *Isten Országa.*)

Nemesi korona: a középső, legnagyobb halmon foglal helyet. Később került a címerbe. (A jelentés így kiegészül: *Apostoli Király Országa.*)

Felül:

A magyar Szent Korona: a keresztény magyar állam jelképe. (A királytól elvonatkoztatott személyiség, az ország, a nemzeti vagyon és a hatalom valóságos birtokosa. A korona nevében a király gyakorolta a hatalmat. A Szent Korona törvényeinek a király is alá volt rendelve.)

A címert régebben úgy ábrázolták, hogy két oldalról egy-egy angyal tartja /Hungária-jelvény/.

(...) ←*1 /A zárójelben szereplő gondolatok forrása, ld. Felhasznált irodalom./2.1.2.1./4.

• *Ismerje a koronázási jelvényeket és szerepüket.*

Szent Korona:

Szerepe: Népünk legértékesebb és legmegbecsültebb *nemzeti erekléje, keresztény magyarságunk jelképe és őrzője. Nélküle nem lehetett magyar királyt koronázni* (;királyt csak az esztergomi érsek koronázhatott és csak templomban). A királytól elvonatkoztatott személyiség, az ország, a nemzeti vagyon és a hatalom valóságos birtokosa. A korona nevében a király gyakorolta a hatalmat. A Szent Korona törvényeinek a király is alá volt rendelve. *Beavató jellegű* korona, csak koronázáskor helyezték a király fejére. A Szent Koronát csak a koronaörök láthatták és érinthették meg koronázás előtt (átvizsgálás), az esztergomi érsek is csak percekre láthatta míg a király fejére tette. Két koronázás közötti időszakban egy ládában őrizték a koronaörök, életük árán is.

Két részből áll: a két részt egyesítették. (Régebbi felfogás.)

Latin korona: Szent István király kapta II. Szilveszter Pápától 1000-ben.

Görög korona: I. Géza királyunknak küldte VII. Dukasz Mihály bizánci császár 1075-ben („mert I. Géza 1072-ben jól bánt a bizánci hadifoglyokkal).

Újabb kutatások szerint *egységes* ötvösmű, *Szabíriában*, a kaukázusi őshazában készítették a *háromszázas évek végén* (a frank Nagy Károly az avaroktól zsákmányolta, 814-ben eltemették vele, sírboltját 1000-ben nyitották fel). István nagyfejedelem kérésére, a pápán keresztül ismét magyar tulajdonba került. I. Istvánt az ezredfordulón e koronával koronázták királlyá. (200 évvel Nagy Károly koronázása után.)

Palást: boldog Gizella királyné és a veszprémvölgyi apácák hímezték bizánci selyemre (egy dióba beleférne) arany és ezüst szálakkal. 1031-ben adományozták a fehérvári koronázó bazilikának, mint miseruhát; csak később lett belőle koronázási palást, a 12. században. Ezen a paláston látható egyedül István király, Gizella királyné, és Imre herceg, valamint István király koronájának hiteles ábrázolása. A pannonhalmi bencések tulajdona, de a Nemzeti Múzeumnak adták örök használatra (másolata megtalálható a pannonhalmi könyvtárban).

Jogar: (kormánypálca) 30 cm hosszú aranyozott ezüsttel borított mogorófa nyélen 7 cm átmérőjű hegyikristály gömb (oldalán 3 oroslán metszete látható). A kristálya 10. században készült (Egyiptomban). (Mai foglalata a 12. század második felében készült, arany, filigrán díszekkel, láncocskákon csüngő golyókkal, tetején végtelen csomó látható; ezeknek a középkorban bajelhárító szerepet tulajdonítottak.)

A keresztény magyar jogrendet és törvényességet jelképezi.

Országalma: aranyozott, fémgömbbe illesztett kettős kereszt oldalán Anjou címerrel. (A ránk maradt országalma a 14. században készült, de már Szent Istvánt is országalmával ábrázolták a paláston.)

Az Istentől kapott hatalom gyakorlásának kifejezője.

Kard: egyszerű markolatú, 16. századi, kétélű vaskard (német penge).

Országunkat a kard szerezte, de a kereszténység őrizte meg.

Koronázáskor a király a négy égtáj fele vágott vele. Ennek jelentése: megvédi az országot minden bajtól, minden irányból.

Apostoli kettős kereszt: Árpád korában készült, aranyozott ezüst kereszt, drágakövekkel kirakva, művészien kidolgozva.

A magyar királyok apostoli joggal is fel voltak ruházva.

Már nincsenek meg: saruk, kesztyűk, *aranyozott láncza*, vállkendő, öv, mellkapocs, stb.

2.1.2.1./6.

- *Ismeri a magyar zászló történetét és értelmezi színeit.*

Története:

Árpád korában a honfoglalók *hétsávós* - négy piros és három fehér - zászlót használtak. Ez volt Európában az első nemzeti jelvény.

1180 körül III. Béla király vezette be, mint hatalmi jelképet a *magyar kettős kereszt* ősi formáját. (II. Endre, Hunyadi, Dózsa György és II. Rákóczi Ferenc kurucái is ilyen zászlók alatt harcoltak.)

1848-ban a *háromszínű* zászló lett az új szabadságharc szent jelvénye.

A zászló megbecsülése:

"A zászlók valamely nemzet, csapat vagy kötelék együvé tartozását fejezik ki, szent jelképei a közösségnek. 1. Ismerd a zászlót! 2. Tisztelegj a zászló előtt! A tiszteletadás elmulasztása szégyen. 3. Küzdj a zászló megbecsüléséért! Minden zászlót ugyanolyan megbecsülésben részesíts, mint saját nemzeti zászlódat."

(Bodnár G.: Cserkészkönyv)

Különbség:

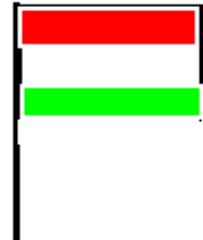
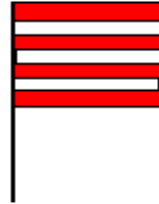
Zászló: rúdhoz rögzítik, kézben hordozzák vagy rudastól tüzik ki.

Lobogó: nem tüzik ki, felvonják az erre a célra szolgáló, őrfára (szabad téren áll vagy épületre szerelt).

Mai zászlónk színeinek jelképes értelme:

Piros: pirosra festette a hősök vére.

Fehér: a magyar becsület és a lélek tisztasága.

Zöld: az élet és a reménység. (Az életbe és a szabadságba vetett reménység színe.)

Népszokások 2.1.2.2.

• *Elevenítse fel az évkör valamely népszokását (lehetőleg az őrsével együtt).*

A háromkirályoktól a betlehemes játékig sok népszokás létezett, manapság ezek már leginkább csak könyvekben olvashatók. Az ősi népszokások megőrzésében vesznek részt a cserkészek is.

A választott népszokás neve:

Rövid leírása:

Nemzeti ünnepek 2.1.2.3./1.

• *Ismerje korának megfelelő szinten nemzeti ünnepeink történelmi hátterét.*

Augusztus 20. Szent István király. Az államalapítás.

A magyarság történetének egyik legjelentősebb eseménye (eseménysorozata).

István király történelmi jelentősége: Folytatta apja, Géza által megkezdett átalakulást és befejezte az állam megalapítását. Győztes hadjárataival megerősítette a magyarság uralmi pozícióit közép-Európában. Az általa létrehozott feudális, keresztény monarchia csaknem 1000 évig állt fenn (1908-ig). Méltán tekinthetjük Őt legjelentősebb történelmi személyiségeink egyikének.

Március 15. 1848-as forradalom és szabadságharc.

1848-ban Európában napirendre került a polgári demokratikus berendezkedés, a jobbágyfelszabadítás, az alkotmányos kormányzás és a szabadságjogok kérdése, mint társadalmi igény. Ez vezetett el a népek tavaszának nevezett eseményekhez.

Március 3-án Kossuth Pozsonyban, az Országgyűlésen a birodalom népeinek alkotmányt követel. Ennek hatására március 13-án Bécsben, március 15-én Pesten robban ki forradalom. A

Pilvax kávéháztól a Nemzeti Múzeumhoz, majd a Bubi várba a Helytartótanácsra vonul a tömeg. Ezek után kiszabadítják börtönéből a jobbágyfelszabadítást legradikálisabban követelő

2.1.2.3./2.

Táncsicsot. Március 17-én az uralkodó V. Ferdinánd kinevezi az első felelős magyar kormány miniszterelnökét, Batthyány Lajost, majd április 11-én Pozsonyban szentesíti az úgynevezett Áprilisi törvényeket (polgári átalakulás (közteherviseelés, népképviselő, választójogi reform), állami intézmények, Magyarország és a birodalom viszonya). Az első népképviselői országgyűlésen Kossuth (pénzügyminiszter) megajánlási beszéde nyomán 200 000 újoncot és 42 000 000 forint hadihitelt szavaztak meg. Augusztusban a törvényesség útja csődöt mondott, az uralkodó nem szentesítette a törvényeket, majd egy 100 fős parlamenti delegációt sem fogadott. Szeptember 11-étől 1849 augusztus 13-áig tartott a szabadságharc, mely végül a magyarok vereségével végződött. Ehhez kapcsolódik másik nemzeti ünnepünk október 6. az aradi vértanúk kivégzésének napja.

Az 1848-as forradalom és szabadságharc Magyarország történetében az államalapítás óta a legnagyobb horderejű változást eredményezte.

Október 23. 1956-os forradalom.

Előzmények: 1947-ben a Magyar Kommunista Párt csalással megnyerte a választásokat, majd vezetői a parlamentáris demokrácia teljes megsemmisítését vitték véghez. A MKP kijelentette hogy ő a kormány, a parlament sőt az egész társadalom vezető ereje; magába olvasztotta a többi pártokat. 1949-től, mivel csak egy pártra lehetett szavazni, tulajdonképpen választásokról nem lehetett beszélni. 1947-től megkezdtek a vállalatok államosítását, ezek "a magyar nép tulajdonai" lettek, élükre ideológiailag megbízható, a szakmához általában semmit nem értő elvtársak kerültek. Bevezették a tervgazdálkodást.

A megfélemlítést szolgálta a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztálya (ÁVO), ami később önálló hatóság lett: Államvédelmi Hivatal (ÁVH). Ennek "bizalmi" emberei az élet minden területén jelen voltak, és örködték a szocializmus

fenntartásán, rettegésben tartva az egész országot. Módszerei közé tartozott a fizikai és pszichológiai kínzás, az éjszakai elhurcolástól ("csengőfrász") a körömlétezésig. 1952-53-ban több mint egymillió ember ellen indítottak vizsgálatot. Az elítélteket börtönökbe, integráló-táborokba, munkatáborokba szállították. Az ateizmus kizárólagosságát hirdették. Körülbelül 1500 egyesületet feloszlattak (a cserkészet is). Erőszakkal államosították az iskolákat, megtiltották a vallásos nevelést. A kommunista hatalomátvétel ellen leghatározottabban fellépő Mindszenty József bíboros hercegprímást koholt vádak alapján letartóztatták, megkínózták, életfogytiglani fegyházbüntetésre ítélték.

Az 1949-es új alkotmánnyal kialakult a hazugság és képmutatás rendszere, a demokráciát színlelő legkíményebb diktatúra. Kialakult a tanácsrendszer. Az értelmiségiek megtörésének módszere a kitelepítés és a kényszermunka volt. Koncepciós perekben elítélték azokat, akik veszélyeztették az egyeduralmat, de számos kommunista is került rövidebb időre börtönbe. Erőltették az iparosítást, korlátlanul kizsákmányolták a munkásokat. A parasztokat termelészövetkezetekbe kényszerítették. A legfőbb diktátor személye köré óriási kultuszt szerveztek. A lélekölő zsarnokságot és diktatúrát Moszkvából irányították (Szovjetunió). (Sztálin halála után) Nagy Imre miniszterelnök kormányprogramjában beszél a rendszer egyes hibáiról, kisebb enyhülés következik. Majd Nagy Imrét kizárják a pártból, de ő és hívei továbbra is megszólaltatják a bíráló hangokat. Eddig a túlélés volt az egyetlen cél, most viszont a lengyel felkelés és szovjet belpolitikai harcok miatt, lehetőség látszik a diktatúra megdöntésére.

Forradalom és szabadságharc: 1956. október 22-én az Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetsége 16 pontban felelősségrevonást, szabadságjogokat követelt.

Október 23-án tüntetés kezdődött a Petőfi szobornál, majd a Bem téren folytatódott. A nemzeti zászlóból kivágták a sztálinista címet. A lyukas zászló a forradalom szimbóluma lett. Sinkovits Imre (cserkész volt) elszavalta a nemzeti dalt, Veres Péter felolvasta az Írószövetség követeléseit, felhangzottak a szovjetellenes, antikommunista jelszavak. Ezután a Parlament elé

vonult a tömeg, ahol a magyar szabadságot és Nagy Imrét éltették. Fegyverek először a rádiónál dördültek el, ahol az ifjúság követeléseinek beolvasását kívánta. Ledöntötték a Sztálin-szobrot, leverték a vöröscsillagokat, eltávolították a vörös zászlókat. Éjjel Nagy Imrét ismét miniszterelnökké választották. Október 23-án viszont mozgósították az országban tartózkodó szovjet hadsereget, de a forradalmárok felvették a harcot a páncélosokkal. A felkelés kiterjedt az egész országra. Nagy Imre demokratikus mozgalomnak nyilvánította az eseményeket. Október 25-én a Parlament előtti téren békésen tüntető tömegbe lőttek. Október 26-án Mosonmagyaróváron is sortűzzel vetettek véget a tüntetésnek. Nagy Imre fegyverszünetet kötött a szovjet csapatokkal, majd bejelentette az egypártrendszer megszűnését. A nagyhatalmaknak viszont nem volt érdeke mindez, (az USA nem tekintette a kelet-európai népeket lehetséges szövetségesnek). Újabb szovjet csapatok érkeztek az országba. Közben az egyházfők szabadságharcnak értékelték az eseményeket és az 1945-ös demokratikus viszonyokhoz való visszatérést jelölték meg célul.

November 4-én megindult a szovjet hadsereg támadása. Nagy Imre rádióbeszédben tudatta az országgal és a világ közvéleményével, hogy a törvényes kormány megdöntéséért folyik a harc.

A forradalom és szabadságharc elbukott, megkezdődtek a megtorlások. A történelem meghamisítása, a hazugságok sulykolása folytatódott. A szovjet hadsereg "magyar kérésre, ideiglenesen" állomásozott az ország területén.

A forradalom vezetőit kivégezték, börtönbe zártak több ezer embert. A megtorlás végrehajtói a „pufajkások” voltak, majd megalakították a Munkásőrséget. Az utolsó kivégzésre 1961-ben került sor. Fiatalkorú elítéltek esetében a kivégzéssel megvárták míg betöltik a 18. évüket. A harci eseményekben 2500-an haltak meg és 20 000 sebesült volt.

Körülbelül 200 000 ember hagyta el az országot.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc a 20. századi magyar történelem egyik legjelentősebb eseménye. Résztvevői közül még ma is élnek néhányan. Kérdezzétek meg őket!

✓ Vegyen részt a csapat megemlékezésein.

Népdalok 2.1.2.4.

◆ *Ismerjen és énekeljen további 15 népdalt*

(A külföldi magyar cserkészeknek ez a próbapontja így kezdődik: Ismerj ötven magyar népdalt.)

A cserkészek szeretnek nótázni. Tanulj értékes dallamokat, ezek finomítják a lelket és ilyenek a régi magyar népdalok. A magyar nyelv legszebb termékei ezek a sok száz, sőt néha két-háromezer éves dalok. Szájról-szájra terjedve maradtak fenn, mert szerették őket énekelni, és itt a mi feladatunk, meg kell őrizni ezeket a dalokat. Ebben a munkában járnak élen a regőscserkészek. Ehhez azonban énekelni kell őket. Énekeljeteek minél többször népdalt. Sorolj fel ide legalább 15 népdalt, amit tudsz énekelni is:

• *Legyen népdalos-füzete.*

Cserkészfüzeted egy része legyen fenntartva a népdalok feljegyzésére.

Népmesék, mondák 2.1.2.5.

• *Eredetmondák.*

A régi időkben nem mindenki ismerte az írást. A népek életének kimagasló eseményei apáról-fiúra maradtak. Később énekmondók, regősök örökítették meg őket. Így a szájhagyománynak és a regősöknek köszönhető, hogy a magyar nép őstörténete fennmaradt.

A legnagyobb magyar írók: Benedek Elek, Gárdonyi Géza, Móra Ferenc, stb. írták le őket, Arany János pedig versbe szedte legtöbbjüket.

Két regecsoportot ismerünk - a mondakör a *Csodaszarvassal* kezdődik, ami a két nép közös eredetére utal - :

a *hunok* mondái: *Az Isten kardja, Attila a világ ura, Attila lakomája, Attila temetése, Hadak útja;*

a *magyarok* mondái: *Emese álma, Álmos eltűnése, Árpád vezérré választása, Vérszerződés, Honfoglalás, A fehér ló regéje, A Szent-Galleni kaland, Lehel kürtje, Botond.*

Ha igazán jó magyar cserkész akarsz lenni, ismerned kell mindet. Őrsgyűlésen biztosan elmesélték ezeket, de mégjobb, ha magad olvasod el őket egy mondáskönyvben (Lengyel Dénes: Régi magyar mondák, a csapatkönyvtárban is van mondáskönyv).

Népi játékok 2.1.2.7./1.

◆ *Ismer 3 népi játékot.*

Tanuljatok meg és játszatok egy-egy őrsgyűlésen egy-egy népi játékot. Ne menjenek feledésbe és ne csak könyvekben lehessen olvasni róluk. (Nem muszáj mindig csak focizni, sőt a régi cserkészek szabályosan lenézték a focit, azt akárki játszhatja, mi tudunk cserkészjátékokat és népi játékokat is.)

Kanász: Középen kis gödör, ettől egyenlő távolságra körben állnak fel a játékosok, kezükben bottal. Mindenki kört rajzol botjával maga körül (kb. 30 cm), ez az ő helye. Egy hellyel kevesebb van, mint ahány játékos és a kimaradt játékos a kanász. Az ő feladata, hogy a labdát botjával a középen lévő gödörbe hajtsa. A többi fiú arra törekszik, hogy ezt botjával megakadályozza s alkalmas pillanatban a labdát ismét messzire küsse. Ezután rögtön visszafut a helyére, mert ha azt a kanász botjával elfoglalja, botja hegyét az üres körbe teszi, akkor a kanász lesz a kör tulajdonosa. A kanász csak olyan kört foglalhat el botjával, amelyben a tulajdonos botja

nincsen benne. Ha a kanásznak sikerül a labdát középre hajtani a játékot megnyerte.

Sánta róka: Aránylag kis 8x8 vagy 10x10 m méretű játszótéren is lehet játszani. A játékosok száma 6-8. Mindegyiknél van egy összegöngyölt zsebkendő, amelynek a végére csomót kötnek. A sánta róka kijelölése ujj kiolvasással megy. A kiolvasó szövege a következő: "Elmentem az erdőbe rőzsét szedegetni, utánam jött keresztapám bottal verekedni. Nád közé bújtam, nádsípot fújtam, az én sípom így szólott, gi-gá-gu, te vagy az a nagyszájú!" Akire a kiolvasó utolsó szótagja jut az lesz a sánta róka. Mindjárt éles kődarabot vagy fát vesz elő és a kis játszótér közepén 2-3 m átmérőjű kört rajzol vele, az a rókalyuk. A körben féllábra áll. Társai körülötte 5-6 lépésnyire helyezkednek el. A sánta róka jobbjába veszi a zsebkendőt és megkérdi a többi fiútól: "Kijöhet a róka a likából?" - "Ki, ki!" hangzik a válasz. Erre féllábbal ugrálva közeledik egyik társához, kezébe adja a zsebkendőjét és utána visszakéri tőle. mihelyt visszakapja rögtön üldözőbe veszi. A menekülő fiú futhat rendesen, de a sánta róka csak féllábon biceghet utána. ha véletlenül leengedi másik lábát, a többiek mind rárontanak és zsebkendőjükkel addig ütik, míg vissza nem biceg a rókalyukba. Innen megint újramezdi a játékot. Ha sikerül valamelyik társát zsebkendőjével megütnie, akkor a többiek a megütött fiút ütik zsebkendőjükkel addig, amíg a rókalyukba be nem menekül. Most ő lesz a sánta róka.

Dongó: Ügyes cserkész ugrik a középre, fején cserkészsapka. Széles terpeszben áll, két tenyerét összefogva a szája elé teszi, mintha szálmuksikával játszana. Mellette jobbról is ballról is egy-egy vállalkozó hasonló állásban, jobb illetőleg ball kezét a jobb illetőleg ball arcára teszi úgy, hogy nyitott tenyere kifelé nézzen. Jobb illetőleg ball karját kinyújtva a közepén álló dongó feje mögé helyezi, hogy alkalmas

pillanatban leüthesse a sapkát fejről. A dongó az említett állásban dongani kezd azaz dongót utánzó hangot ad s közben nagy hajlongással, hol a jobb hol a ball szomszédjához közeledik. A terpeszállást egyikük sem változtatja. Csak akkor és csak az a cserkész üthet, akit a "dongó" megcsípett, azaz hajlongás és dongás közben meglepetésszerűen hol az egyik, hol a másik kifelé fordított arcára tett tenyerébe sóz bele egyet-egyet. Fontos, hogy nagyot csattanjon. Utána a dongó villámgyorsan lehajlik az ütés elől. Amelyik cserkész a sapkát leüti fejről, az lesz a "dongó".

További népi játékokat találisz: Bodnár Gábor szerk. (1990.): Cserkészkönyv. Püski Kiadó Zalaegerszeg, I. kötet 92-95.

Méta

...

↑2.1.2.7./2.

Regős rendezvények 2.1.2.11.

◆ *Vegyen részt egy regős napon, vagy hétvégén.*

Kerületünkben a legismertebb regős rendezvény a Kőszegi Regősfarsang, amire minden évben kapunk meghívást.

A regőscserkészek magyarságunk és népi értékeink megismertetését és megszerettetését, népi kultúránk elemeinek elsajátítását tűzik ki célul. Sokat foglalkoznak népi táncokkal, népdalénekléssel, népzenevel és népi kismesterségekkel.

Határontúli magyarság, nemzetiségeink 2.1.2.12.

• *Hol, (mióta), mennyien élnek magyar nemzetiségűek a Kárpát-medencében*

Történelmünk folyamán sokan kényszerültek arra, vagy látták jobb megoldásnak ha *kivándorolnak* hazánkból. Ennek oka lehetett, hogy itthon üldözték őket vagy a jobb megélhetés reménye. Voltak azonban olyan emberek, akik el sem mozdultak eredeti lakhelyükről, mégis az országhatárokon kívülre kerültek, ugyanis *a határ módosult*. A legjelentősebb ilyen területvesztés az I. világháború után történt, a *Triani* békediktátum következtében.

Ekkor az ország területének kétharmad részét elvesztette, a lakosok száma pedig 63,56 %-kal csökkent.

Jelentősebb kivándorlások:

13-14. század

19. sz. végén 90 000 - 100 000 ember

1870- Észak-Amerikába

Ezek az emberek tervezték a visszatérést de körülbelül csak 1/4 részük jött haza.

1945-48 120 000 ember

1956 200 000 ember, belőlük 50 000 amnesztiával visszatért

! Nemzeti öntudatunk őrzésében (identitásőrzés) a világ nemzetei közül az első négy között vagyunk.

Élnek magyarok például:

(Kárpát-medencei Régió:) Ukrajna, Szlovákia, Jugoszlávia, Szlovénia, Horvátország, Románia ; (Nyugati Régió:) Anglia, Argentína, Ausztrália, Ausztria, Brazília, Costa Rica, Dánia, Dél-Afrika, Finnország, Franciaország, Hollandia, Kanada, Mexico, Németország, Svájc, Svédország, Uruguay, USA, Venezuela, ...

A legnagyobb számban élnek magyarok:

Ausztria 4 000 (leginkább beolvadtak)

Szlovákia 600 000

Ukrajna 155 000

Románia 1 500 000-1 800 000 !!!Az erdélyi magyar nem román.

Délvidék 400 000 (legnehezebb helyzet)

/Érdekesség: A fénymásoló gépet például egy kivándorolt csornai ember találta fel./

Rovásírás, 2.1.2.13.

• *Írás, olvasás rovásírás-ABC használatával.*

Ősi magyar írás (a latin betűket előtt ezt használták). Emlékeztet a honfoglaló magyarok életére, a múlt egyik értékes emléke. Őrsi titkosírásként is használható.

A jelek ferde és függőleges vonalakkól állnak, ezeket könnyebb fába vésní.

Nincs kis- és nagybetű.

Eleinte fába vésték, majd ecsettel, írószerszámmal írták.

/Rovásra legalkalmasabb a kicsi, éles, hegyes, keskeny pengéjű bicska. Nem egészen frissen vágott, 1 cm vastag, 30 cm hosszú vesszőre rój (hárs, fűz, mogyoró vagy aminek nincs puha bele).A szöveg mennyiségéhez mérten a vesszőn egy-két-három esetleg négy lapot faragj. A rovásbotot ball kezében tartsd, hüvelykujjad legyen felül és a betűt közel a hüvelykujjadhoz rödd, így könnyebben tudsz bicskáddal metszeni./

Egyedüli írásjel a pont, melyet a szó után középtűt a bicska hegyének fűrészerű mozgásával rónak.

Jobbról ballra írjuk, a szavak közé csillagot * teszünk.

Írdd ide az ABC-t :

A magyarság kiemelkedő alakjai 2.1.2.14./1.

◆ 3 nagy magyar életének megismerése

Árpádház

Apja **Géza fejedelem** 992-997-ig uralkodott. 993 követeket küldött Qedlingburgba I. Ottó német római császárhoz, akitől hittérítő papokat és német lovagokat kért. Fiának, Vajknak pedig Gizellát, a bajor herceglányt kérte feleségül. Gizella Passauban nevelkedett és ott tisztelték Szent István vértanút, ezért kaphatta Vajk a keresztségben az István nevet. Géza diplomáciai kapcsolatokat alakított ki, lányait is ilyen szempontból fontos személyekhez adta (a velencei dózse, Aba Sámuel).

I. István 997-1000-ig fejedelemként, majd 1000-1038-ig mint király uralkodott. 997-ben az Árpád ház legidősebb tagjaként Koppány követelte a hatalmat. István Pannonhalmáról indulva Veszprém mellett ütközött meg vele. Német lovagok segítségével legyőzte és testét felnagyeltetve a Győri, Veszprémi, Fehérvári és Gyulafehérvári vár kapujára tetette. 1000. karácsonyán (azaz 1001. január 1-én) a II. Szilveszter pápától kapott koronával, Esztergomban Domonkos érsek koronázta királlyá Istvánt. A koronáért küldött követ Asztrik apát, Pécsvárad püspöke volt.

Egyházszerkezési tevékenysége: Apja, Géza által letelepített Pannonhalmi Bencés Rend fából készült templomát 1001-ben felszentelték. István folytatta a magyar egyház felépítését, Pécsváradon, a Veszprém-völgyben apácakolostort épített. A legyőzött Koppány Somogy megyei birtokát is a pannonhalmiak kapták. Tíz falunak kellett egy templomot építeni. Vasárnap mindenkinek templomba kellett mennie, kivéve a tűzörzöt és a betegeket. Kötelezővé tette az egyházi tizedet, a dézsma fizetését. Az ország területét tíz püspökségre osztotta, melyekből kettő érseki rangot kapott. Kalocsa volt az egyik, de koronázó joggal csak az esztergomi

érsek rendelkezett (a koronázáshoz kellett még a Szent Korona is).

2.1.2.14./2.

A közigazgatás megszervezése: Az országban 50 királyi vármegyét hozott létre, élükre ispánokat (comes) állított. Feladatuk a védelem és a gazdaság szervezése, az adó beszedése volt (a jövedelem egyharmadával az ispán rendelkezett). A király udvarával együtt egész évben járta a megyéket. A termelő munkát a várnép végezte, a védelmi tevékenység a várjobbágyok és a várkatonák feladata volt.

Törvényei: Két törvénykönyvet írt (1001, 1030). Szigorú törvényeit a magántulajdon védelme érdekében hozta. A nagycsaládi tulajdont a személyre szóló magántulajdon váltotta fel.

Utódlás: Fiát Imre herceget szánta utódának, de őt egy vadkan halálra sebezte. Intelmeiben uralkodásának tapasztalatait akarta átadni fiának.

1038 augusztus 15-én halt meg. 20-án István napján temették el a fehérvári bazilikában egy római kori szarkofágba. 1083-ban László király közbenjárására szentté avatták.

István király történelmi jelentősége: Folytatta apja, Géza által megkezdett átalakulást és befejezte az állam megalapítását. Győztes hadjárataival megerősítette a magyarság uralmi pozícióit közép-Európában. Az általa létrehozott feudális, keresztény monarchia csaknem 1000 évig állt fenn (1908-ig). Méltán tekinthetjük Őt legjelentősebb történelmi személyiségeink egyikének.

Szent Imre 1007-1031 (Rajnévadó életének *(rövid)* ismerete)

Szent István fia. Úgy lett *trónörökös*, hogy bátyja Ottó meghalt. Tudott a magyarokon kívül latinul és valószínűleg németül. *Mélyen vallásos volt*, szeretett virrasztva imádkozni. *Tisztaságát haláláig megőrizte.* Valószínűleg bizánci hercegnőt vett feleségül. Feltehetőleg ő volt annak a magyar

seregnek a *vezére*, amely a betolakodó német császárt Győrnél megverte. *Szeretett vadászni*, és ez lett a veszte. Egy vadkan halálra sebezte, pedig apja már fia megkoronázására készült. *1083-ban* apjával együtt *szentté avatták*.

2.1.2.14./3.

I. Szent László 1077 - 1095

Lovag király és szentéletű uralkodó volt.

VII. Gergely pápa hozzájárulásával szentté avattatta I. István királyt, Imre herceget és Gellért püspököt. Franciaországból Benedek rendi szerzeteseket telepített le Somogyváron. Zágrábdan és Váradon püspökséget alapított.

Törvényei Istvánénál is szigorúbbak voltak, aki egy tyúk értékénél többet lopott, azt halállal büntették.

Sorozatos győzelmeket aratott az úzok, a kunok és a besenyők ellen. A róla szóló mondák szerint egy fejjel magasodott ki a seregből. Hódító hadjáratai révén elfoglalta Horvátországot, amely 1918-ig Magyarország része volt.

Az általa alapított Szent Egyed Kolostorban Somogyváron temették el először, majd kívánsága szerint Váradon.

1192-ben III. Béla közbenjárására avatták szentté.

(2.1.3.

EURÓPAISÁG)

2.1.4.

MŰVELTSÉG

Színjátászás 2.1.4.2.

◆ *Részvétel színjátászásban.*

Erre igazán sok alkalom adódik egy cserkészcsapat táján, mint például a betlehemes játék, passió, ezeket ki kell használni, hogy teljesíthesd ezt a próbapontot. Ti magatok is írhattok színdarabot és előadhatjátok a csapatgyűlésen vagy meghívott vendégek előtt.

A színdarab címe:

Szerepem:

Olvasottság 2.1.4.4.

- ◆ *Az őrsvezetőjével egyeztetve olvasson el egy könyvet.*

Ez természetesen nem lehet az iskolai kötelező olvasmány.

A könyv címe:

Rövid tartalma:

Kultúra 2.1.4.8.

- ◆ *Egy múzeum vagy kiállítás megtekintése.*

A csornai múzeum egészen közel van, itt megismerhetitek, hogyan éltek régen az emberek errefelé.

Gyakran rendeznek kiállítást a Művelődési központban is.

A meglátogatott múzeum neve / kiállítás címe:

- ◆ *Egy műemlék megtekintése.*

Városunk legjelentősebb műemléke a Premontrei Rendház és Templom. Ezt már biztosan majdnem mindenki látta. Ha nem akkor nézzétek meg őrsvetőkkel. A Plébános atya mindenkinek szívesen megmutatja, ha előzetesen megkéríték rá.

A megtekintett műemlék neve:

2.2.

TEVÉKENYSÉG

2.2.1.

CSALÁDOM

Segítség otthon 2.2.1.1.

- *Rendszeresen segít az otthoni munkában. (Tud teríteni, mosogatni, takarítani.)*

Életed legszorosabban a hozzád legközelebb álló közösséghez kapcsolódik. Ez a család, a legszentebb kötelék. Olyan

közösség, amely Isten akaratából jött létre. Tagjait a szülői, a testvéri és a gyermeki szeretet kapcsolja össze. (CsK. I.)

A segítőkészség minden cserkész tulajdonsága és kötelessége. Segítenünk kell hát otthon, a családi munkában is. Segítenünk kell szüleinknek, akik munka helyükön is értünk dolgoznak.

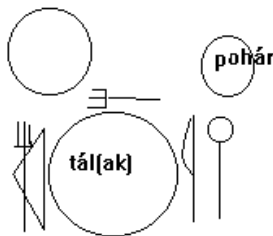
A házimunkákhoz minden biztonnal nálatok is édesanyád ért a leginkább. Hogy tudj segíteni, lessd el tőle mit hogyan kell csinálni, kérd meg rá, hogy tantíson meg a ház körüli munkákra.

Ne csak kérésre, hanem önként végezd ezeket a feladatokat. Vedd észre hol segíthetsz!

Mosogatás: Melegvízben mosogass. Először a zsíros ételmaradványokat távolítsd el az edényből. Mosogatószeret és szivacsot használva a kevésbé zsíros edénnyel kezdve mosogass! Táborban a három fázisú mosogató mindhárom fázisát használd!

Takarítás: Legalább a saját szobádat te takarítsd! Ismerd meg a söprés, felmosás, porszívózás és egyéb takarítási módok mikéntjét is.

Terítés: Íme egy egyszerűbb teríték amatőr rajza:

Családom története 2.2.1.2.• *Ismerje a tágabb rokonságot.*

Vedd számba rokonságod. Készíts egy kis családfát, szerepeljenek benne nagynénéd, nagybátyáid, unokatestvéreid is:

2.2.2.

*CSERKÉSZKÖZÖSSÉGEM***A cserkészlet története, 2.2.2.1./1.**• *Bi-Pi és élete***Az alapító**

BADEN POWEL 1857-ben született Londonban. Három éves korában testvéreivel együtt árván maradt. Áldozatos édesanyja emléke és befolyása vezette egész életén át. Fiatalon a katonai pályára lépett. Hosszú éveket töltött az angol gyarmati hadseregben, először Indiában, majd később Dél-Afrikában. A bennszülöttekkel való érintkezés egészen rendkívüli módon kifejlesztette megfigyelő készségét. (Olvasmányaidból mondj hasonló történetet.) Megtanulta, hogyan lehet úrrá lenni a nehézségeken a legprimitívebb körülmények között is.

A dél-afrikai háborúban **1899-ben** felettesei **MAFEKING** védelmével bízták meg. Az ostrom alatt tapasztalta meg, hogy a fiatalok mennyire megállják helyüket ha felelősséget tesznek a vállukra. Közben hazájában a fiatalok közt katonai kézikönyve hatalmas sikert arat, amely a felderítéssel foglalkozik. Ekkor jutott arra a gondolatra, hogy könyvet írjon az ifjúságnak. Könyvének eszméit a gyakorlatban is ki akarta próbálni, ezért **1907-ben** a La Manche csatorna egy kis szigetén **BROWNSEA**-n 20 fiúval megszervezte első cserkész táborát. Az első tábor tapasztalatait felhasználva befejezte könyvét **SCOUTING FOR BOYS** címen, amely hatalmas sikert aratott, s ezzel a cserkészlet elindult világhódító útjára. **Bi-Pi**, ahogy a cserkészek hívták, (honnét ered?) felmentését kérte a hadseregből, hogy egészen a cserkészletnek szentelhesse életét. Elismerésül lovaggá ütötték majd a **LORD BADEN-POWEL of GILWELL** név illette meg. Hazájában a legnagyobb elismerés, ha valaki a saját tetteiért kapja meg a lordi címet. Életének utolsó éveiben a háborúk miatt csalódott lett és Kenyába vonult vissza, ott is halt meg **1941. január 8-án.**

Utolsó üzenetéből is a szeretet sugárzik:

"Szeretnék Tőletek egy pár szóval elbúcsúzni. Azt hiszem, hogy ez az utolsó alkalom, amikor hozzátok szólhatok. Így vegyétek, amit mondok. Nagyon boldog életem volt és azt szeretném, hogy nektek is ilyen boldog életetek legyen.

A helyes út a boldogság eléréséhez az, ha másoknak szereztek boldogságot. Kíséreljétek meg ezt a földet egy kicsit jobb állapotban hátrahagyni, mint ahogy találtátok.

Legyetek résen tehát, hogy boldogan élhessetek és halhassatok. Legyetek hűek fogadalmatokhoz akkor is, ha már kinőttetek a fiúkorból, és..... Isten legyen veletek."

● ***A magyar cserkészlet vázlatos története***

2.2.2.1./2.

Magyarországon először 1909-ben jelenik meg közlemény a cserkészetről. Az első cserkészcsapat 1910-ben alakul az 1. sz. BKIE (Kersztény Ifjúsági Egyesület) 2. sz. BKG (budapesti piaristák), 3. sz. Regnum Marianum.

Hamarosan megalakul 1912. dec. 28-án a Magyar Cserkészszövetség. A következő évben rendezték a híres *"vági tutajutat"*. Az első világháború és az azt követő országbomlás zavarai után kezdődik meg a magyarányú csapatszervezés. Közben Szombathelyen 1920. május 18-án megalakul a Nyugat-magyarországi Cserkész-Szövetség, amely 1922-ben egyesül a Magyar Cserkészszövetséggel. Az 1924-es Dániai *Jamboree* újabb lökést ad a mozgalomnak. Most már az egész magyar társadalom ráirányítja figyelmét. Valamikor ezekben az években alakult a 63. sz. Bessenyei is. (Kutass a csapattal kapcsolatos adatok után, minden információ hasznos lehet, ezért azt a paracsnökkel is tudasd.)

A *Megyeri Nemzeti Nagytábort* 1926-ban rendezték 7500 cserkész részvételével. A cserkészlet tekintélye óriási. A magyar főcserkész gr. Teleki Pál és olyan kiválóságok dolgoznak a mozgalomban, mint Sik Sándor, Szilassy Aladár vagy kisbarnaki Farkas Ferenc.

A *gödöllői jamboree-ra* (1933) az egész ország lázban égve készült. A tábor előmunkálatai két évet vesznek igénybe, míg a megnyitóra 54 nemzet 30 000 cserkésze felsorakozhatott.

A jamboree után nagy változások mentek végbe cserkészletünk belső életében. Külföldi tapasztalatok és a legjobb hazai cserkészcsapatok tanulmányozása során kiderül, hogy a cserkész kiképzés mennyire bele van építve a nemzeti kultúra talajába. Ettől kezdve tudatosan irányul a cserkészmunka a népi kultúra felé (regős cserkészlet).

A II. világháború közbejött megakadályozza a mozgalmat eredeti célkitűzéseinek végrehajtásában, majd annak befejezése után megkezdődik a küzdelem a pusztá fennmaradásért. A kommunista rezsim *1948-ban beszűntette* Magyarországon a cserkészletet.

Az elnyomó hatalom bárhogy is üldözte a mozgalmat, a szívekből annak emlékét soha nem tudta kitorölni. Az 1956-os szabadságharc napjaiban néhány napra ismét feléledt a mozgalom, majd annak letiprása után ismét megszűnt.

A következő korszaknak már részesei vagyunk, hisz az 1980 -as évek vége felé végbement magyarországi változások, a többpárt rendszer, lehetővé tette az újrakezdést. A cégbírószágon 1988 októberében "1-es" sorszám alatt bejegyezték a Magyar Cserkészszövetséget.

A gödöllői jamboree 60 éves emlékére 1993-ban megrendezésre került a jubileumi emléktábor.

A milicentenárium évében 1996-ban a honfoglalási emléktábort Ópusztaszeren rendezték.

Cserkészinduló, cserkészdalok, 2.2.2.3./1.

• Cserkészinduló énekelt versszakai

Magyar cserkészinduló

Fiúk, fel a fejjel, a harsona
zeng,
Álljunk csatasorba vidáman,
Ránk vár a világ, ez a harc a
mienk,
Katonái vagyunk valahányan.
Jó fegyverünk izmos karunk,
Égő szemünk, vidám dalunk.
Amerre nézünk megterem
A győzelem, a győzelem.

Fiúk fel a fejjel, az óra közel,
Kel a magyar éjben a hajnal,
Most kell az erős kar, a férfiú-
mell,
Ezeréves acél-akarattal.

Zúg, mint a harci trombita:
A Lomnic és a Hargita,
Értünk kiált, felénk süvölt
Az ősi föld, a drága föld.

Szabadba, fiúk! A nap arca
nevet,
Ott pezsdül a friss, tüzes élet.
Járjuk be a mezőt, meg a
rengeteget,
Szabad ott a szabadban a lélek!
Ott szemben, szívben tiszta
láng,
S az Isten arca néz le ránk.
Leheletén ott megterem
Erő, szabadság, győzelem.

2.2.2.3./2.

• *Ismerje a 3 legfontosab cserkészdalt és a csapatban énekelteket*

Daltól hangos

Daltól hangos erdő, mező, berek,
Merre járunk mi cserkészek.
Dalol a szív muzsikál a lélek,
Vele dalol a természet
Aki dalol, sose fárad el,
Aki felnéz, sose csügged el.
Mert a dalt ajkunkra a Jóisten adja,
Ő ad erőt a nagy harcra.

Dobog a föld lépéseink alatt,
Visszhangoznak a kőfalak.
Öreg házak közt ifjú cserkészek
Dacosan, keményen lépnek.
Nyisd ki, anyám az ablakodat,
Csókold meg a cserkész fiadat!
Szép Magyarországnak kicsi katonája,
Büszke szemmel nézhetsz rája.

Izzik, porzik a kőszegi utca,
Mikor végigmegegyek rajta.
Nyílik, nyílik a babám ablaka,
Mikor betekintek rajta.
Nyisd ki, babám, az ablakodat,
Nyújtsd ki rajta tejes fazekad.
Szép kőszegi lányok, tejfölös a szátok, (sajó le)
Majd lenyalja a kutyátok.

2.2.2.3./3.

A madár füttyüli már az ágon

A madár füttyüli már az ágon,
Magyar cserkész a legelső a világon.
Hogyha megy, hogyha indul táborába,
A jó Isten mosolyogva néz le rája.
Kipakol és felveri sátorfáját,
Dalos kedvvel, vígan végzi munkáját,
Ha dolgozik énekel, táborozik lélekkel,
Akadályt ő nem ismer a világon.

Megjött már a fecskemadár

Megjött már a fecskemadár, fészket rakott nálunk.
Hívogat már a napsugár, nagytáborba vágyunk.
Virág nyílik a hegyoldalon, nincs szebb annál semmi.
Harsog a kürtszó, cserkészpajtás, táborba kell menni.

Nagytáborba indulnék

Nagytáborba indulnék, nem bírja a hátam,
Mindent összepakoltam, amit csak találtam.
Hej, édes kedves zsákocskám, én csak attól félek, (mitől te?)
Hogy, összenyomsz, és kiszáll belőlem a lélek.

Kész már a tábor

Kész már a tábor, csak a zászló nem,
Most faragják a rudját, én is emelem, emelem.
Mégsem bírjuk el oly nagyon nehéz,
Hiába erőlködik a sok cserkész.

2.2.2.3./4.**Fel, fel cserkészpajtás!**

Fel, fel cserkészpajtás, fel, fel cserkészpajtás,
Fel a magas hegyre!
Szedjünk kék ibolyát, szedjünk kék ibolyát
A zöld nyakkendőre!
Jó a cserkész dolga,
Nincsen semmi gondja.
Hogyha megéhezik, hogyha megszomjazik,
Hátzsákját kibontja.

Fel, fel cserkészpajtás, fel, fel cserkészpajtás,
Fel a magas fára!
Ott van egy nagy szúnyog, ott van egy nagy szúnyog,
Jó lesz vacsorára.
Szívét máját esszük,
Csontját szopogassuk.
Ami hátramarad, ami hátramarad,
A lányoknak/fiúknak adjuk.

Esik esô seje haj

Esik esô seje haj, mezei virágra.
Magyar cserkész seje haj, bársony barna homlokára.
Erdô mezô ázik, szegény cserkész fázik.
Húzd meg pajtás seje haj, mert még megázunk hazáig.

Egyenruha ismeret, 2.2.2.4.

• *Ismeri az őrsi-, raj-, valamint csapatszintű megbíratási, valamint a képesítési és próbajelzéseket.*

Képesítési és megbíratási jelzések:

Bal ingzseben 15 mm széles, zöld (a nyakkendő színével megegyező színű), függőleges szalagok egymástól 1-1 cm-re. A középső vagy egy szalag az ingzseb középvonalára fektetve varrjuk fel. A képesítést a szalag alól 1 mm-nyire kilógó piros alátét jelzi.

1 szalag = segédőrsvezető

2 szalag = őrsvezető

3 szalag = rajvezető

Tiszti jelzések:

Bal ingujjon a könyöktől felfele 10 cm-re 6*8 cm nagyságú téglalap, khaki alapon aranszínű kertben vízszintes csíkok (fent) a képesítést jelzik.

Felfele mutató ékek (alul) a megbíratás jelzésére.

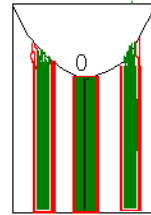
1 csík = segédtiszt

2 csík = cserkésztiszt

1 ék = rajparancsnok

2 ék = csapatparancsnok-helyettes

3 ék = csapatparancsnok

A cserkésztisztikar tagjai zubbony vagy zakó mellzseben 45*60 mm-es bronz, zöld tűzzománcozott cserkészejelvényt viselhetnek Magyar Cserkészsövetség és a megbíratásuk feliratával.

Próbajelzések: (helyük az előzővel azonos)

I. próba: khaki alapon aransárga légy résen feliratú szalag.

II. próba: a szalag felett a MCSSZ jelvénye.

III. próba: az előzőeket két oldalról babérkoszorú övezi.

Tábortűz 2.2.2.5.

J Vegyen részt a csapattábor tábortüzein legalább egy őrsi jelenetben.

A tábortűz a tábori élet minden napjának fénypontja, közös szórakozás, a lélek felüdülése, jókedvű nótázás.

Vegyél részt itt a többiek szórakoztatásában vagy okításában, az előre megbeszélt és elpróbált tábortűzi szám előadásában. A szükséges kellékeket vidd magaddal a tűzhöz!

- A tábortűz törvényei és szokásai.

Mi a tábortűz?

A tábortűz *misztérium*. itt megáll az idő , eltűnik a külvilág. A fény körén túl: sötétség, a zajos civil élet gondjai, bajai. A fényen innen a tűz melege, bensőséges hangulat, a haza és az Isten ügyének gondja feletti virrasztás... a tisztának teremtett ember lelkéből felszakadó nóta, mese tréfa, játék... álom és valóság misztériuma. A tábortűz varázs: mesebeli lények elevenednek meg, régi letűnt hősök lépnek elénk, tündérek énekelnek velünk... sejtelmes árnyékok imbolyognak... ropog a tűz.

A tábortűz *szertartás* is: ünnepélyes, mégis bensőséges a hangulat. A tábortűznek rítusa van: a tűzrakás a tűz meggyújtása, énekek, játékok, majd a lecsendesedésben megnyíló lélek, s végül a tűz kihunyása... !

A jó tábortűz *élmény*! De, hogy számodra is azzá váljék, az *rajtad múlik*: résztvevője akarsz-e lenni, vagy csupán egy műsört akarsz végignézni? Unott pofával, kötelességből ne ülj a tábortűzhez - inkább maradj sátradban -, *ne rontsd mások áhítatos élményét!* Miért fontos a tábortűz? A tábortűz is cserkészéletünk része, ezért *célja* is ugyanaz: *jellemünk építése, gazdagítása*. A cserkész-tábortűz ezért *nem idéltlen bohóckodás*, parttalan hülyeség, de nem is a kabaré, *mégis vidám, bensőséges, hangulatos együttlét*. {"ÖVK."}

- Pontosan jelenj meg a tábortűznél.

- Kényelmesen foglalj helyet, pléden, fatönkөн, stb., őrsóddal együtt légy, lehetőleg mindent láss.

- Ha nem te szerepelsz, ne csinálj "magánszámot".

- *Kíséj figyelemmel minden számot, neked is készült, tanulni lehet belőle.*
- *Fegyelmезetten és aktívan vegyél részt a tábortűzőn. Beszélgetni, a játékokba, énekekbe be nem kapcsolódní nagy illetlenség.*

Őrsi élet 2.2.2.6.

- *Őrsi csatakiáltás, induló és jelvény.*

Az őrs a cserkészlet legkisebb és legfontosabb egysége. Olyan, mint a társadalomban a család. Szükséges, hogy összetartozásokat külsőségekkel, közös titkokkal is kifejezzétek (szín, nyakkendőgyűrű, induló, titkosítás, őrsi ima, őrsi napló, őrsi zászló, jelvény, csatakiáltás, stb.).

Őrsi csatakiáltásunk:

Őrsi indulónk:

Őrsi jelvényünk rajza:

Tábori rend 2.2.2.8.

- *Sátorrend ismerete és betartása.*

Fekvőhelyed alá vízhatlan szigetelő fóliát (nejlont) tegyél.

Erre tedd a gumimatracot vagy polifómot. (Régen e helyett szalmazsákokot, szénát, száraz faleveleket deszkával körülhatárolva használtak.) Ügyelj arra, hogy lehetőleg fekhelyed se magasabb se alacsonyabb ne legyen a szomszédodénál, nehogy egymásra guruljatok.

Hálózsákod (ha lehet) olyan legyen, amiben a hideg hajnali órákban sem fázol (kb. -15 °C-ig).

Ágyneműd szellőztetéséről, napon való szárításáról gondoskodj.

Egyéb holmid rendben tartásáról is gondoskodj, az őr minden tagja közösen megbeszélte rendben tartsa holmiját.

Felszereléseket elrakhatjátok kifeszített kötélre, rúdra, magatok gyártotta polcra, asztalra.

Közvetlenül a földre semmi ne kerüljön, a föld nedvessége megárhathat a holmiknak.

Ha már az egész tábor készen van, gondolhattok az őrsi sátor környékének díszítésére, bonyolultabb építmények, polcok, őrsi kapu készítésére is.

A sátrat és környékét tisztán kell tartani.

Élelmiszert a lakósátorban tartani tilos.

• *A tábori szolgálatok ismerete és legalább egy ellátása.*

A cserkészlet állandó szolgálat, cselekvés. Mindig légy készen jó munkát végezni. Különösen légy figyelmes a szolgálatkész, amikor cserkészként teljesítesz egy feladatot. A munka pontos, lelkiismeretes és gyors elvégzése mutatja meg, hogy ki mennyit ér. Gondolj mindig arra, hogy a te szolgálatodon múlhat cserkésztestvéreid jóléte, sőt talán élete. ("CSK")

Szolgálatban maradj természetes (ne merev, nagyképű, de pajtáskodó se).

Viselkedj kiegyensúlyozottan és magaddal szemben se túrj helytelen viselkedést.

Légy megbízható és becsületes, feletteseid bízhatnak benned.

"Nem azért jöttem, hogy nekem szolgáljanak, hanem, hogy én szolgáljak másoknak."

Napos őr (ügyeletes őr):

Ők dolgoznak a tábor többi résztvevője helyett is. Beosztás szerint minden őrre rákerül. Feladatuk segíteni a konyhán, élelmiszer-beszerzés, vízbiztosítás, budikarbantartás

(fertőtlenítés), minden a táborban elvégzendő amire nem jelöltek ki mást. Mindezeket a napostiszt utasításai szerint kell ellátni. A napos őr általában nem vesz részt a tábor programjaiban, esetleg csendespihenő sem jár neki. A sorakozók alkalmával csak az ügyeletes őrvezető képviseli a dolgozó őröt, aki szolgálatár egyenruhában teljesíti.

Őrszolgálat:

A nappali ügyelet a kapunál illetve a tábort körbejárva történik. Az őrszolgálatot a őrvezető osztja be, ő és a szolgálatban lévők egyenruhát viselnek. Feladat a tábor értékeinek védelme.

Az éjszakai ügyeletet is az őrvezető osztja be. A beosztást két példányban le kell írni. Az egyik példányt a napostiszt kapja a másik az éppen szolgálatot teljesítő őrnél van (kit keltsen). Az őrseget megfelelően felöltözve, elemlámpával, síppal és cserkészbottal felszerelve kell ellátni. Az elemlámpával világítani nem szabad (esetleg sátorban), mert az alvók zavarja, az őr helyzetét elárulja, a sötétbe a szem lassan alkalmazkodik (világosból sötétbe menve egy ideig nem látunk jól). Az őrseget nem üldöghet a tábortűznél, lehetőleg árnyékban, a táborban őrjáratozva mozogjon a tábor területén. Gyanús dolgot óvatosan, lámpahasználat nélkül fel kell deríteni. Szükség esetén a napostisztet kell értesíteni. Ha erre már nincs lehetőség a síppal riadóztatni kell a tábort. Eső esetén esőkabátban kell ugyanezt végezni. A sátrakat szél esetén megerősíteni, a ruhákat eső esetén összeszedni is az őrseget feladata. Az őrseget kint marad míg a következő őrök sátrukból kijönnek. A következő őröket 10 perccel az őrseget lejárta előtt kell kelteni.

Tábortűzfelelős őr.

Lehet, hogy ez is a napos őr feladata. Ők rakják a (meggyújtható) tábortűzet. Esetleg a műsor összeállítása is az ő feladatuk.

• *A konyha és a szersátor rendjének ismerete és betartása.*

A konyhára csak a napos őr tagjai mehetnek be. A konyhán tartózkodók a főszakács utasításait kötelesek követni. A szertárban lévő dolgok felett a szertáros és a napostiszt rendelkezik. A felszereléseket rendben tároljuk, az éles tárgyakat tokban tartjuk.

Játék 2.2.2.9.**◆2 további csapatjáték ismerete.*****Páros felszedő ****

Középre labdát teszünk. A játékosokat két egyenlő csoportra osztjuk. A két csapat egymással szemben, egyes vonalban feláll a labdától egyenlő távolságra. A játékvezető minden játékosnak ad egy számot, a szemben lévők ugyanazt a számot kapják. Ha a játékvezető a számot kimondja a két játékos a labdáért fut. A játékos feladata, hogy a labdát a helyére visszavigye, de ha már megérintette a labdát, sietnie kell nehogy a másik játékos megfogja, mielőtt a saját csapata által meghatározott vonal mögé érne. Ha sikerül a labdát elvinni a csapat pontot kap, ha utoléri a másik játékos a labdával futót és megérinti (megfogja), akkor az ő csapataé a pont (ha a labdát már megérintette az egyik játékos, a másik megfoghatja és övüké a pont). A játékvezető összekötő szövegbe vagy történetbe is ágyazhatja a számokat. Az a csapat győz amelyik a játék végére több pontot szerzett.

Tenyérbe csapkodós

Két egyenlő számú cserkészből álló csapat áll fel egymással szemben 10 - 20 m-re, egy-egy vonalban. Az egyik csapat tagjai egyik kezüket előre tartják, másikat hátuk mögé teszik. A másik csapat egyik játékosa odamegy és amelyik játékos kezébe csap az üldözőbe veszi, ha sikerül saját csapata vonalán átfutni, mielőtt elkapná, aki kergeti, a kergető a foglyává válik és mögé áll. Ha a kergető elkapja a futót, a futó válik fogollyá. Most a másik csapat embere következik, és így tovább felváltva. Ha olyan ember lesz fogoly, akinek foglyai voltak, a foglyok kiszabadulnak. A győzelem azé a csapaté aki az egész másikat csapatot foglyává tette (, vagy ha az idő nem engedti, akik többen maradtak).

Alaki 2.2.2.11./1.

Az alaki célja:

- a magyar cserkészetre jellemző hagyományok folyamatosságának biztosítása (más ország cserkésze ilyet nem tud)
- annak elősegítése, hogy a belső fegyelem és rend kívülállóak számára is érzékelhető legyen
- a cserkészek összetartásának jelképe (akárcsak az egyenruha)

• *Menet indulj! Menet állj! Futás! Igazodj! vezényszavak.*

Iga-zodj!

A szabályos térközök felvétele, a sorok kiegyenlítése, a sor (jobb) szélén álló cserkész (vagy iránytartó) fele tekintve, apró oldallépésekkel. Az egymás mellett állók egyenes sort alkossanak.

"Takarás!": egymás mögött álló cserkészek sorának egyenessé tétele, előlről kezdve az előírt távközök felvétele.

Vigyázzban történik.

Menet in-dulj!

A vezényszó utolsó kétütemű része második tagjának elhangzása után az egység bal lábbal egyszerre, keményen kilép és ütemesen (nyújtott sétalépésekkel), lábfej kissé kifelé fordítva, beszéd nélkül, tér- és távköztartással halad, karok a test mellett szabadon mozognak, (lengenek).

Futás!

Bal lábbal kezdve, karokat könyökben hajlítva, mellmagasságig emelve. A járáshoz képest kétszer gyorsabb ritmusú.

Menet állj!

(Futás esetén nem adható ki a vezényszó.) A vezényszóra bal lábbal lépj még egyet, majd a jobb lábad a bal lábad mellé záródjon "vigyázz" állásba.

• *Ének menet közben.*

A vezénylő megadja a dal címét, majd nóta indulj vezényszó után kezdi az éneket. Képességeid szerint énekelhetsz hamisan, vagy csúnyán, egy dolgot nem tehetsz: hogy nem énekelysz (némák felmentve).

2.2.2.11./2.• *Alaki őrsi zászlóval.*

Az egyéb zászlókra érvényes alaki szabályok az őrsi zászlóra nem vonatkoznak (pl. tiszteletadás zászlóval).

A cserkészbottal (nyél), azt jobb kezünkkel fogva, a földtől kb. 30 cm-re megemelve, - kéz a test mellett, bot a vállnak támasztva - menetelhetünk.

Az őrsi zászló az őrs jelképe, tisztelet illeti és vigyázni kell rá. Zászlótartónak lenni nagy megtiszteltetés.

• *Fordulások álló helyzetben.*

Jobbra át!

1. ütem: 90 fokos fordulat jobb sarkon és bal talpon, testsúly mindkét lábon.

2. ütem: ball láb zárás a jobbhoz vigyázz állásba.

Ballra át!

1. ütem: 90 fokos fordulat bal sarkon és jobb talpon, testsúly mindkét lábon.

2. ütem: jobb láb zárás a balhoz vigyázz állásba.

Hátra arc!

1. ütem: 180 fokos fordulat ballra a bal sarkon jobb talp elrugaszkodással, majd oldalt kitámasztással. A testsúly forduláskor a bal lábon, a kis terpeszű (térdek közel) kitámasztáskor mindkét lábon.

2. ütem: jobb láb zárás a balhoz vigyázz állásba.

• *Lépéstartással menetelés.*

Mindig azzal a lábaddal lépj, amivel az előtted menetelő. A többi szabályt a *Menet in-dulj!* -nál találod.

Egymás köszöntése: idősebb, magasabb beosztású, képzettségű cserkésznek cserkészisztelgéssel és hangos Jó munkát! -tal köszönj!

Foglakozás közben: fegyelmezetten kell viselkedni. Ha előljáró érkezik, a foglakozás vezetője jelentsen neki.

Sípjelek, karjelek, 2.2.2.12.

- *A vezetők hozzám! Sebesen! Állj! Megértettem! síp és karjelek ismerete.*

Sípjelek:	Karjelek:
Vezetők hozzám!	Feltartott kéz sapkával
Sebesen! . . .	A kar fel-le
Állj! . –	A kar kinyújtása felfele, majd lecsapása
Megértettem! – –	

Rajzold le a karjeleket:

Közös jelképeink 2.2.2.14.

- *Cserkészköszöntések ismerete.*

A cserkészjellem kemény önnevelés eredménye. Ezt a harcot egyedül vívod. Erre emlékeztet a Jó munkát! köszöntés Nem muszáj azonban, hogy a válasz is ez legyen. Így a helyzettől függően a következőket válaszolhatod: *Jó munkát!, Légy résen!, A legjobbat!, Bízom benned!, Tedd ami telik!*

Cserkészkapcsolatok 2.2.2.15.

- ◆ *Vegyén részt több csapat közös cserkészrendezvényén.*

Erre kerületi vagy országos, esetleg nemzetközi rendezvények kapcsán több alkalom is van. A lehetőséget ki kell használni. Más csapatok cserkészeihez is ugyanúgy testvéri szeretettel kell fordulnod, mint saját csapattársaidhoz. Ez viszont azt is jelenti, hogy az ismeretlen cserkész sem idegen. Fontos, hogy minél több cserkészt megismerj és alakíts ki kapcsolatokat.

Cserkészjáték (számháború) 2.2.2.16./1.

J Részt vesz cserkészjátékon

Minél többen játszuk annál jobb elfoglaltság (1000 cserkészzel már egész jót lehet számháborúzni, de csapatszinten is lehet nagyszerű élmény). Fontos, hogy *igazi cserkészszelemben* végy részt a játékban. A cserkészzajátékot hívjuk még számháborúnak és hadijátéknak is. Általában erdőn-mezőn folyik, igazi haditervei vannak. A játék elemei például a támadás és védekezés, roham és visszavonulás, felderítés és kémkedés.

A cserkészzajáték *jellemképzés* is: lényeges dolog a részvételhez és elengedhetetlen a győzelemhez, hogy engedelmes (az esetleges sérelmeket csak a játék után szabad orvosolni), kötelességteljesítő, igazmondó légy, ehhez kell még a testvéri érzés és a csendben végzett közös munka. Tudj veszíteni, légy lovagias és ne keressd másokban a hibát.

2.2.2.16./2.

A játék legtöbbször egy történelmi korszakba helyez (kerttörténet). Éld bele magad ebbe, így egy ünnepélyes szorongást, enyhe "halálfélelmet" érezhetsz.

A játékban szereplő ellenfeleket láthatóan meg kell különböztetni, így előírják a ruházat viselésének módját, illetve a számok színe vagy a számlapok színe más (pl. kék és sárga). A számok négyjegyűek.

Az *ellenfelet leküzdheted*, számának bekiabálásával, vagy ha labdával megdobod (ha a játékszabályok szerint papírlabdát is használhatsz).

Játékjogodat elveszted ("meghalsz"), ha számodat helyesen kiáltják, labdatalalat ér (nemcsak az ellenség részéről), egy vagy több számot egy helyről háromszor egymás után hibásan kiáltasz. Játékjogodat a döntőbírók bármelyike megvonhatja (indoklás nélkül), ha a terep rejtőzési és fedezési lehetőségeit nem használod ki, ha az ellenfél játékosát kézzel megérinted, vagy ha rejtőzéskor csak a számodat takarod el testedet nem.

Ha *kiestél* a játékból, azonnal vedd le a számodat, add át a legközelebbi döntőbírónak és menj a "halottak" gyülekezőhelyére a "temetőbe". A játékban tovább nem vehetsz részt és nem is segíthetsz a még játszóknak. A legfőbb döntőbíró a halottak némelyikét hírvivőnek használhatja (fehér karszalaggal ellátva). Ha labdát is használtok, megmaradt labdádat átadhatod legközelebbi társadnak.

A labda csak lazán összegöngyölt rongyból, vagy papírból készülhet, kemény tárgyat (kő) nem tartalmazhat és nem szabad vízbe mártani sem.

Ha *kéme*k is vannak, azok nem vesznek részt a játékban. Számukat az ingzsebben viselik és át kell adniuk a bírák valamelyikének, ha az ellenség "elcsípi" (erre felszólítja) őket. Addig az egész környéken szabadon mozoghatnak.

A játék meghatározott jelre indul és ér véget (sípszó, vagy kürtjel).

Az eredményt a döntőbírói testület döntése határozza meg.

A csapat ismerete, története, csapatnévadó 2.2.2.17./1.

• *A csapat felnőtt vezetőinek ismerete (név, foglalkozás, elérhetőség, feladat)*

Név: Nagy László cserkésztsiszt

Foglalkozás: kereskedelmi vezető (ÉDÁSZ)

Elérhetőség: Csorna Soproni u. 4/b., 9300., Tel.: otthon: 26 26 18,
mobil: 30/936-5154

Feladat: csapatparancsnok

Név: Szár Gyula cserkészsegédtiszt

Foglalkozás: egyetemi hallgató (Nyugat-Magyarországi Egyetem,
Mezőgazdaságtudományi Kar, Mosonmagyaróvár)

Elérhetőség: Csorna, Andrásy u. 15. IV. EM. 23., Tel.: 26 17 23

Feladat: csapatparancsnok-helyettes

Név: Dr. Szuromi Szabolcs Anzelm cserkésztitisz
Foglalkozás: premontrei szerzetes (Szent Mihály Premontrei Apátság, Csorna), kánonjogász (ICD (PhD.))
Elérhetőség: Csorna, Soproni u. 65., Tel.: 26 15 18
Feladat: csapatparancsnok-helyettes, rajparancsnok

Név:
Foglalkozás:
Elérhetőség:
Feladat:

2.2.2.17./2.

• *A csapat felépítésének és működésének ismerete*

Felépítése:

Fenntartó Testület:

Szent Mihály Premontrei Prépostság, Csorna 1180

a Fenntartó Testület elnöke

Csapatparancsnokság:

csapatparancsnok

csapatparancsnok-helyettesek

Parancsnoki Tanács

Csapat-megbízások:

csapatlelkipásztor

a csapatújság főszerkesztője

a csapat művésze

futár

csapatzászlós

szertáros

I. sz. Szent Imre Raj

rajparancsnok

2. sz. Órs

Órsvezetők Tanácsa

II. sz. Rover- és Felnőttcserkészraj

rajparancsnok

8. sz. Rovercserkész csoport

7. sz. Felnőttserkész Csoport

III. sz. Kiscserkészraj

rajvezető

5. sz. Kiscserkészlány Őrs

6. sz. Kiscserkészfiú Őrs

IV. Raj, Farád

mb. rajvezető

1. sz. Őrs

4. sz. Őrs

{Részletesebben a Csapatmunkaterv tartalmazza a szervezeti felépítést.}

2.2.2.17./3.

Működése: Néhány működési szabály

A csapat éves munkáját a *Csapatmunkaterv* határozza meg, ezt a Csapatparancsnokság készíti el szeptember elejére.

A negyedév végén a rajvezető/rajparancsnok a rajtanács véleményének figyelembevételével és a Rajparancsnoknak átadott munkaterv (illetve a Csapatmunkaterv) alapján, elkészíti a *Rajmunkatervet* a következő negyedévre. Ezt az őrsvezetők (és a raj tagjai) tanulmányozzák és közreműködnek végrehajtásában (kiemelten a rájuk osztott feladatokban).

Az őrsvezetők a rajban rendszeresített nyomtatványon, azt kitöltve, minden hónap végén (a Rajtanácsra) elkészítik *őrsük* következő hónapi *munkatervét*.

Az őrsvezetők minden Rajtanácson beszámolnak *őrsük* előző hónapi munkájáról.

A rajvezető/rajparancsnok az őrsvezetőknek *Őrsvezetőnek átadott munkatervet* (vagy a rajmunkatervet) ad, amely tartalmazza az őrsvezető feladatait a következő időszakra. Ezt az őrsvezető megőrzi és az abban szereplők szerint végzi munkáját.

Őrsi foglalkozás: Minden héten megtartandó, tanítási szünetben is (különleges esetekben (ritkán) elmaradhat).

Időtartama (általában) 1,5 óra.

Raj-összejövetel: Minden hónapban egy tartandó (általában), a Rajmunkatervben meghatározott program szerint (időtartama 1,5 óra-).

Rajtanács: Tagjai a raj őrsvetői (, segédőrsvetői, őrsvető-jelöltjei).

Havonta (legalább) egy tartandó.

(Időtartama legalább 30 perc.)

Program: Tanácskozás, Jelentések, Munkaterv, stb.

A rajok őrsvetői részt vesznek az Őrsvetői továbbképzésben (Őrsvetők Tanácsa) és önképzéssel is foglalkoznak.

A rajok és a csapat vezetői és őrsvetői egymás tekintélyét tiszteletben tartva, vitás kérdéseiket egymás között vagy a Rajtanácson Parancsnoki Tanácson beszélik meg és példát mutatnak a 7. törvény megtartásában.

2.2.2.17./4.

Ha valamely cserkész(jelölt) vagy őrsvető (pl. Rajtanács) valamilyen foglalkozásra nem tud elmenni (előreláthatóan nem fog elmenni), azt köteles jelenteni az illetékes vezetőnek (szervezőnek: öv., rv., stb.).

Ha a foglalkozás elmarad, azt az őrsvető vagy rajvezető (rajparancsnok) a riadóláncon közli az őrsvető vagy raj tagjaival (lehetőleg legalább 48 órával az elmaradó rendezvény előtt).

Az őrsvető foglalkozás elmaradásáról az őrsvető értesíti a rajparancsnokot (rv.)

Ha valamely cserkész foglalkozáson való részvétele feltűnően gyér (kevesebb 75 %-nál (3/4)), akkor azt az őrsvető jelenti a rajvezetőnek, ha *hiányzásai* figyelmeztetés után is folytatódnak a rajvezető jelenti a dolgot a Csapatparancsnokságnak (próbaidős taggá minősítés, felfüggesztés).

A *jelentési ívet* minden egyes foglalkozáson kitölti az őrsvető.

A riadólánc működése:

Az ábra alapján mindenki a következőt értesíti, a nyilak szerint.

Ha az nincs otthon, akkor az azután következőt, majd utólag azt aki nem volt otthon.

Az üzeneteket mindenki a legrövidebb időn belül, pontosan továbbítja.

A raj / csapat riadóztatása esetén először az őrsvezetők értesítik egymást /1/, majd az őrsvezetők az őrsi riadóláncon értesítik őrsüket /2/, ezek után az őrsvezetők visszajeleznek a rajparancsnoknak (rv.) / csapatparancsnok(-helyettesnek) /3/ (, ha az üzenet visszajutott az őrsveztőhöz, mindenki értesült az üzenet tartalmáról).

A próbák igazolása próbaigazoló lapon történik.

A 16. életévüket betöltött őrsvezetők a szükséges előfeltételek teljesítése után részt vehetnek a rovercserkészek munkájában is.

A 16 éves cserkészek felvételüket kérhetik a II. rajba (Rovercserkész Raj).

A nagykorúságukat elért cserkészek jelentkezhetnek a *felnttcserkész* csoportba illetve a *felnttcserkész-fogadalom* letételére.

2.2.2.17./5.

- *A csapat megalakulása és újjáalakulása*
- *A csapat életének nevesebb eseményei* (vázlatos történet)

Krónika 2.2.2.18.

◆*Írja meg a csapatélet egy eseményének vagy egy tábori napnak a krónikáját, és készítsen rajzot.* *részvétel az egyházközség életében - elé*

A csapatnapló, ahogyan az őrsi vagy rajnapló is arra szolgál, hogy beírjuk magunkat a cserkész történelembe. Mikor majd 10, 100 vagy kitudja hány év múlva előveszi valaki a naplót bepillantást nyerhet a mai cserkészek életébe. A naplóírásnak általában a csapaton belül van egy felelőse. Ez viszont nem azt jelenti, hogy mindig csak ő írhatja. Így kaphatod vagy kérheted te is ezt a nemes feladatot, hogy a következő nemzedékeknek megörökítheted a csapatélet egy-egy eseményét.

Az általam leírt esemény és dátuma:

2.2.3.

EGYHÁZKÖZSÉGEM / GYÜLEKEZETEM

Részvétel az egyházközség életében 2.2.3.1.

◆ *Vegyen részt legalább egy egyházközségi / gyülekezeti rendezvényen.*

A rendezvény megnevezése: (Nem a vasárnapi mise!)

Karításmunka 2.2.3.2.

◆ *Vegyen részt a csapat, a raj vagy egyházközség / gyülekezet valamelyik segélyakciójában.* részvétel az egyházközség életében - után

Sok alkalom kínálkozik. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat rendszeresen oszt élelmiszert, ruhát. Néha nagyobb akciók is vannak például árvizek, belvizek esetén. Mindig szívesen látnak cserkészeket, akik ahol tudnak segítenek. Őrsi jótetre is jó alkalom.

Írd le ide mikor és milyen karításmunkában vettél részt:

Közhasznú munkák 2.2.3.3.

◆ *Vegyen részt legalább egy a lakóhely / egyházközség érdekében végzett munkán.*

Cserkész vagy, keressd tehát az alkalmat hol segíthetsz. Bizony akad alkalom közhasznú munkára akár őrsi vagy csapatkeretben is. (Például betlehem vagy Úrnapj sátor készítés.)

Írd le ide mikor és milyen közhasznú munkában vettél részt:

Helyi ünnepek 2.2.3.4.

◆ *Vegyen részt a csapatot méltón képviselve valamelyik helyi ünnepen.*

Ezek azok az alkalmak, mikor a cserkészcsapat megmutatja magát. Fontos kötelességed, hogy ezeken az alkalmakon fegyelmetten, kifogástalan egyenruhában, cserkészhez méltó módon végy részt. Az itt tanúsított egyéni és csoportos viselkedés alapján ítélik meg a külső szemlélők a cserkészeket, a cserkészteket. Ilyen ünnepekre azért hívnak bennünket, hogy jelenlétünkkel emeljük az esemény fényét. Aki ilyen helyen cserkészhez méltatlanul viselkedik nincs helye közöttünk (ez persze nem azt jelenti, hogy máshol szabad). /Cserkész vagy, olyan emberekkel találkozhatasz, olyan helyeken járhatasz, amelyekről más gyerek csak mesékben olvas. Miniszterekkel, nagykövetekkel, hercegekkel vacsorázhatasz, viszont tudnod kell illemtudóan viselkedni./

A helyi ünnep megnevezése és dátuma:

2.2.4.

EGÉSZSÉGÜGY

Elsősegély; 2.2.4.1./1.

• *Ájulások fajtái*

Ájulás (collapsus): pillanatnyi tudatzavar vagy tartós eszméletvesztés.

Fehérfarcú ájulás:

Jelei: *sápadt* arc, gyenge érverés *szédülés*, majd *eszméletlenség*.

Okai: ijedség, ideget ért ütés, vérveszteség, rossz levegő.

Teendők: *friss levegő* biztosítása (ablaknyitás), a beteg *lefektetése*, *lába* legyen *magasabban* (az agy jobb vérellátásának biztosítása céljából, kivéve fejsebknél), szoros *ruházat meglazítása*. *Ha eszméletéhez tér* izgató szereket (tea, kávé, alkohol), de legalább vizet *itatni* vele. fontos a test melegének megőrzése.

Megelőzés: Ha *szédülni* kezd valaki *ültesd* le, *fejét* hajtsd *a térdei közé*, *szorítsd lefelé és biztasd*, *hogy nyomja felfele* (az erőlködés következtében több vér kerül az agyba, megakadályozva az ájulást).

Pirosarcú ájulás:

Jelei: *arc szederjesen vörös*, *szédül*, *kapkodva lélegzik*.

Okai: *fülledt meleg*, hirtelen felhevülés.

Teendők: *fektesd úgy*, *hogy feje testénél magasabban legyen*. Szoros ruhát lazítsd meg, homlokára tegyél hideg borogatást. *Napról vidd árnyékba*. *Itass vele vizet vagy limonádét*. **NE izgató italt!** *Juttasd mielőbb orvoshoz*.

Eszméletlen embert NE itass (az ital a tüdejébe kerülve tüdőgyulladást, vagy fulladást okozhat).

Ha a beteg *nem lélegzik mesterséges légzést* kell alkalmazni.

Napszúrás is okozhat ájulást

Oka: *a fejet közvetlenül érő napsugár*.

Jelei: fejfájás, szédülés, fénykerülés, ájulás.

Megelőzés: hordj sapkát a napon.

Teendők: = pirosarcú ájulás, *hőguta*, vidd árnyékba.

2.2.4.1./2.

• *Hidegártalmak, hőártalmak*

Fagyás: leginkább kézen, lábon, orron, fülön fordul elő, mivel ezek vérkeringése lassúbb.

Jelei: enyhébb esetben bőrpír súlyosabb esetben hólyagosodás, bőrelhalás.

Teendők: Ha arcod elfehéredik, vagy végtagjaid zsibbadni kezdenek, burkold be őket. *Dörzsöld enyhén* (ne hóval), amíg a vérkeringés újra meg nem indul. Gyors melegítés nagyon ártalmas.

Fagyott embert ne vigyél azonnal meleg helyre. Először szélvédett alacsony hőmérsékletű helyiségben gondoskodj a vérkeringés megindításáról (meleg takaró). Szükség esetén mesterséges légzést kell alkalmazni. Ha a beteg kezd feléledni vidd be meleg szobába. Ha eszméleténél van itasd (meleg kávéval, teával). A keletkezett sérülésekre steril laza fedőkötést helyezz.

Napszúrás: ld. előző oldal.

Hőguta: a magas hőmérséklet főleg, ha magas páratartalommal is jár hőtorlódást, *hőpangást* okozhat.

Oka: csökkent hőleadás.

Jelei: rossz közérzet, fáradtság, nehezült légzés, fejfájás, hányinger, kínzó szomjúság, esetleg eszméletvesztés.

Teendők: hűvös, szellős helyen nyugalomba helyezzük, ismételt állott vizes egészségtelmosás, enyhén sózott hűvös italok adása, ha nem hány.

• *Égés, forrázás*

Okai: nyílt láng, gőz, forró tárgyak érintése, áramütés, villámcsapás.

Jelei: fokozatai vannak.

Elsőfokú: a bőr vörös esetleg megdagad, mérsékelt fájdalom.

Másodfokú: a bőr felhólyagosodik, heves fájdalom.

Harmadfokú: szövetelhalás.

Negyedfokú: szövetek elszenesedése.

Teendődí: 10-20 perc hideg folyó vizes hűtés, laza steril fedőkötés.

(Az égési sérülés kiterjedését a testfelület %-ában adjuk meg, a tenyér a testfelület 1 %-a.)

2.2.4.1./3.

• Állatharapások, csípések

Fő veszély a fertőzés.

Teendődí: a sebet gondosan fertőtlenítsd, kösd be, fordulj orvoshoz. Fennáll a veszettség veszélye (kutya, macska, róka, stb.). Az állatot lehetőleg zárd el (ne csapd azonnal agyon, meg kell tudni, hogy veszett e; ne engedd el, mást is megharaphat).

Rovarcspípnél fájdalomcsillapítás (ammóniás borogatás).

Kígyómarás: ahol gyakori a mérges kígyó oda vigyél magaddal "kígyósegélykészletet"

Megelőzés: nézz utána a környék kígyófajainak (kedvenc helyük). Ne nyúlj faodúba, sziklarésbe, vigyázz a kőfelforgatásnál, vizenyős, nyirkos helyeken. Figyelj oda hova lépsz (nem szertik, ha rájuk akarnak lépni).

Mérges kígyó: kiálló, durva pikkelyek, fejen kis pikkelyek, a farkok hirtelen elvékonyodik, kis szem, függőleges pupillák, fejforma háromszög alakú. Harapása: két kis piros pont, vagy vonalka (esetleg csak 1 lyuk). /Keresztes vipera, Parlagi vipera/

Nem mérges kígyó: sima pikkelyek, az egész testen egyforma nagyok, egyenletesen vékonyodó farkok, nagy szem, vízszintes pupillák, fejforma: ovális. Harapása: sok kis lyuk (egyforma hosszú fogak).

Teendődí: állapítsd meg, milyen kígyó. A megmárt végtagot kösd el a seb felett 10-15 cm-rel (gumipánttal vagy cserkésznyakkendővel), ez nem szorítókötés, csak lassítja a vérkeringést. A két méregfogszúrásnál vágd fel a bőrt éles, fertőtlenített (jód, gyufalángba tartás) pengével, 1 cm hosszan és fél cm mélyen.ÉRBE NE VÁGJ! A sebet gumiszívóval szívd ki. Ha nincs üres üveget melegíts fel, majd száját szorítsd a seb köré (lehülve a levegő térfogata csökken = szívó hatás). Az üveg szája ne legyen forró. Szájjal ne szívd ki a sebet, mert a mérge neked is árthat (szájban lévő apró sebeket felszívódhat).

A beteget mielőbb *szállítsd* orvoshoz, ahol *ellen-injekciót* kaphat.

2.2.4.1./4.

- *Sebek, sebfertőzés (tetanusz, vérmérgezés)*

Seb: a szövet mechanikai hatásra keletkező *folytonossági hiánya*.

Fajtái:

Horzsolts

Szakított

Zúzott

Metszett

Szúrt (lőtt)

(Harapott)

Sebellátás: *tisztítsd a seb környékét* (sebbenzin, alkohol, tiszta-, esetleg szappanos víz), a *sebbe folyadék nem kerülhet!* A felületet steril gézlappal itasd fel. A sebszéltől 1 cm-re kifelé *a seb környékét fertőtlenítsd* jóddal (ha nem allergiás rá), erre jódapullát használunk: a gézzel fedett részt összetörve! A sebet *steril gézlappal fedd* és *pólyával* tekercseld át. Kisebb sérülésekre *sebtapaszt* is használhatsz. (Cél: vérzéscsillapítás, kórokozók sebbe kerülésének meggátlása.)

Sebfertőzés: a sebet különböző *kórokozók* fertőzik.

Gennykeltő baktériumok: a sebzés után 24-48 órával a seb lilásvörös, vérzékeny, a sebből gennyes váladék ürül.

Necrobacillusok (elhalást okozók) is: a sebváladék rothadt szagú, elhalt szövetfoszlányok találhatók a sebben.

Tályog: a keletkező váladék üreget képezve felhalmozódik. A sebkörnyék bőr alatti kötőszöve te fájdalmasan, ödémásan duzzadt.

Vérmérgezés (szepszis):

Oka: a szervezet a fertőzést igyekszik *elhatárolni, leküzdeni*. Ha ez *nem sikerül* (csökkent ellenállóképesség miatt) *a baktériumok bejutnak a véráramba*.

Jelei: magas láz, általános *rosszullét*.

Gázödéma: gáztermelő baktériumok okozzák, a sebkörnyék duzzadt légpárna tapintatú, a fertőzés legsúlyosabb formája.

Tetanusz:

Oka: Clostridium tetani nevű *baktérium* toxintermelése (méreg).

Főleg *mély sebeket* (szúrt) tud fertőzni (anaerob).

Jelei: idegsejtekre hat: már kis inger hatására is *görcsös* állapot, merevgörcs alakul ki. A fej felől a végtagok fele terjed.

Megelőzés: a sebfertőzés elkerülése *megfelelő sebellátással, tetanusz injekcióval.*

Sebfertőzéskor orvoshoz kell fordulni (sebkitisztítás, fertőtlenítés).

2.2.4.1./5.

- *Seb szabaddá tétele*

Fájdalommentesen, minél kevesebb mozgatással.

Égési sérülésnél a sebbe égett ruhát ne tépd ki, vágd körül.

- *Vérzések, vérzéscsillapítás (nyomókötés, nyomáspontok)*

Vérzés: az érfal folytonossági hiánya miatt a vér elhagyja az érpályát.

Típusai:

Verőeres (artériás) vérzés:

Jelei: a vér *élénkpiros* színű, erős sugárban, nagy ívben fölfelé haladva, *pulzálva* elhagyja a sebfelszínt (a vért a szív mozgatja, nagy nyomás, vastag ér).

Teendők: *megszüntetni a sebzést okozó hatást* (Közben se te se a sérült ne szenvedjen további vagy újabb károsodást!). A sérültet nyugalomba helyezni. A vérzést tápláló verőeret a seb és a szív között, kézzel *elszorítani* az artériás *nyomásponton*. *Nyomókötést* alkalmazni: a sebre steril gézlapot, erre több rétegből hajtogatott párnát helyezni, ezt szorosan pólyázva rögzíteni. A művelethez két személy szükséges (1.: nyomáspont elszorítása, 2.: kötöző). Fontos a *gyorsaság* (nyomáspont elszorítása), mert nagy lehet a vérvesztés (elvérzés). *Átvérzés esetén* a már meglévő *főlé* kell újabb *pólyapárnát* készíteni. A nyomókötés elkészülte után az érleszorítás megszüntetendő. Fekvő sérült alsó végtagját polcold fel. Az eszméleténél lévő sérültet itasd.

Vivőeres vagy viszeres (vénás) vérzés:

Jelei: a vér bőségesen folyik, de *nem pulzálva*. Színe *sötétpiros*.

Teendők: a sérült nyugalomba helyezése, a sebre *nyomókötést* helyezni.

Hajszáleres (kapilláris) vérzés:

A felületes bőrerek sérülnek (vékony ér, kis nyomás).

Jelei: világospiros vér *vékonyan szivároog* a felszínre.

Teendőid: sebellátás, *fedőkötés*.

2.2.4.1./6.

Nyomásponatok: felületes artériák, csontos alapon futnak, rajtuk az érverés érzékelhető (pulzus), megnyomva a vér nem tud továbbhaladni, csillapodik a vérzés. Helyük gyakorlati ismerete nagyon fontos, életet menthet. Az ábra alapján keresd meg ezeket magadon, hogy szükség esetén gyorsan segíthess másón!

Ujjal történő vérzéscsillapítás nyomási pontjai: rajzoldd le!

NYOMÁSPONTOK:

2.2.4.1./7.• **Csonttörések, izületi sérülések**

Csonttörés: nagy erőhatás következtében a csontszövet folytonossága megszakad.

Fajtái:

Zárt: a csont úgy sérül, hogy közben a felette lévő kötőszövet és hám ép marad. Általánosabb eset.

Nyílt: a töréskor elmozduló csontvég átszúrja a felette lévő lágyrészt és a szabadban látható. *Fertőzésveszély!*

Jelei: *reccsenés, erős fájdalom, duzzanat* (csontvégek elmozdíthatók, de ne mozgasd). *Bordatörés* esetén: *légzéskor* a törés helyén fokozódó *fájdalom*. *Medencetörés* esetén: a *törés* helye *feletti* körülírt *fájdalom*. *Gerinctörés* esetén: a *törés* helye *feletti* körülírt *fájdalom*, *esetleg végtagbénulás* (ha a gerincvelő is sérült).

Teendők:

Végtag nyílt törése: sebellátás, a sérült végtagot nyugalomban *rögzíteni*, orvoshoz szállíttatni (*mentők*) vagy ha ez nem lehetséges szállítani. Tilos a tört végek helyrerakásának megkísérlése!

Zárt törés: a sérültet *nyugalomba* helyezni, *végtagot* a *lehető legkevesebb mozgatással rögzíteni*: kart háromszögletű (cserkésznyak)kendővel vagy kabát illetve ingszárny felhajtásába helyezve, melyet mellmagasságban megtűzünk; lábat az époldali lábhoz rögzíteni vagy hengerre hajtogatott kabáttal, pokróccal kitámasztani, vagy lécekkel faágakkal sínezni.

Bordatörés: a sérültet *ülő* vagy *ép oldalon való fekvő helyzetbe helyezni, kitámasztani*.

Gerinc és medencetörés: a nyugalmi helyzetet a sérült *mozgatása nélkül* biztosítani. A mozgatas további súlyos károsodásokat okozhat (gerincvelő, idegek).

Koponyatörés: ha eszméletén van *vízszintes helyzetbe* helyezni. *Arckoponyatörés* esetén *homlokát* és mellkasát *alátámasztva hasrafektetni*. Ha eszméletlen stabil oldalfekvésbe helyezni.

2.2.4.1./8.

Izületi sérülések:

Ficam: az ízületet alkotó *csontok* erő hatására egymástól kóros irányba *eltávolodnak* és abban a helyzetben (*rosszul*) *rögzülnek*.

Rándulás: az ízületet alkotó *csontok* egymástól *eltávolodnak*, majd *eredeti helyzetükbe visszatérnek*.

Jelei: az ízületet alkotó elemek szenvednek sérülést: szalagszakadás, vérömleny keletkezhet, *fájdalom*.

Teendők: a sérült testrész nyugalomba helyezni, végtagot (tőréseknél megismertek szerint) *rögzíteni*, tilos a kificamodott végtagot helyre tenni vagy azt megkísérelni, ez orvosi feladat. Ficam vagy erősebb fájdalom esetén *orvoshoz* kell fordulni.

Mentődoboz 2.2.4.2.

• *Egyéni elsősegélykészlet összeállítása és használata.*

Az egyéni elsősegélydoboz a *kirándulási felszerelés* legfontosabb állandó tartozéka, mely szolgálatban is hasznos lehet. Gyógyszertárban kész mentőláda kapható, de ha magad állítod össze, olcsóbb és te határozhatod meg, mi kerüljön bele. Használj *jól csukható* bádogg- vagy műanyagdobozt, hogy a felszerelés *össze ne nyomódjék*. Úgy helyezd el benne az anyagot, hogy a legkisebb *helyet is jól kihasználj*, de emellett könnyen *hozzáférj* mindenhez.

A dobozban legyen:

kis csomag steril vatta

2 tekercs steril gézpólya (kb. 2 és 4 - 5 cm széles)

kis tekercs keskeny ragtapsz

6 - 8 steril (csíramentesen csomagolt) ragtapszszület

2 - 3 steril gézlap (csíramentesen csomagolt géznégyszet, 6 - 8 cm); kis üveg jódtinktúra vagy más fertőtlenítőszer (az üveget jól bezárni); kis doboz aszpirin tableta; tompa végű kisolló; biztosítótűk ;borotvapenge

(kígyómarás elleni készlet);

Ne felejtsetd el, hogy a *cserkésznyakkendő* is az elsősegély-felszerelés fontos része.

{Bodnár G. (1990.): Cserkészkönyv II. nyomán}

Higiéné 2.2.4.5.

• *Élelemzés-egészségügyi alapismeretek.*

Élelmiszerek elkészítésével foglalkozó, vagy azokkal érintkező embereknek bizonyos higiéniai szabályokat be kell tartani. Ezek például tábori szolgálat alkalmával (, de otthon is) terád is vonatkoznak.

Néhány fontos szabály:

Élelmiszer közelébe csak *fertőző betegségtől mentes személy* mehet.

A konyhába *tiszta ruházatban, kézmosás* után menj be.

Célszerű külön csak itt használt ruhát, *kötényt* rendszeresíteni. A hajszálak ételbe kerülése megfelelő sapka viselésével előzhető meg.

Az élelmiszerek csak *tiszta felülettel*, edényekkel, eszközökkel érintkezhetnek (mosás, fertőtlenítés, öblítés).

Élelmiszerhez csak *tiszta kézzel* érij.

Romlott élelmiszert ne vásárol (ne egyél), azaz győződj meg róla, hogy

nem járt e le a szavatossága,

ép e a csomagolás,

megfelelő módon tárolták e (a boltban).

Ezekhez a csomagoláson adatokat találsz.

Az élelmiszereket a megfelelő körülmények között kell *tárolni* (hűtés, fény, csomagolás).

Egészséges életmód 2.2.4.5./1.• *Fürdési szabályok.*

A táborban kihirdetendő fürdési szabályokra ismertetünk egy példát, melyet természetesen a parancsnok a helyi adottságok szerint módosíthat.

1. Fürödni csak a parancsnok által kijelölt és *megjelölt helyen*, az általa *meghatározott időben* szabad.
2. Fürödni csak a parancsnok által személyesen megbízott, úszni jól tudó, jelenlévő *felelős cserkésztsízt*, valamint az általa irányított *fürdőőrség* felügyelete mellett szabad.
3. Minden fürdés előtt a napostiszt közölje a cserkészekkel a felügyeletet ellátó felelős cserkésztsízt nevét. Minden *rendellenességet* a megbízott felügyelő tisztnak kell *azonnal jelenteni* (pl. sérülés rosszullét, stb.).
4. A fürdés előtt ki kell alakítani a fürdőpárokat, akik az elhangzó "vigyázz" (-) sípszóra azonnal egymás kezét megfogva és magasba tartva, egymás mellett állva csöndben kötelesek várni a további parancsot. (Pl.: "Fürdés folytatható!" vagy "Fürdést befejezni, uzsonnához érkezési sorrendben sorakozó!")
5. A fürdés *megkezdését* jelző sípszó (pl.: · · · - · = f) előtt senki nem mehet a vízbe.
6. A fürdés *végét* jelző sípszóra (pl.: · · · - = v) mindenki kijön a vízből, és a vezető köré gyülekezve várja a további utasítást.
7. A fürdést felügyelő tiszt szolgálatát fürdőruhában látja el, de nem fürödhet.
8. A fürdési szabályok megsértése enyhébb esetben a vétkes fürdéstől való eltiltását, súlyosabb esetben a táborból való hazaküldést vonja maga után.

Teli gyomorral veszélyes lehet a fürdés

{ "Arató L., Görbe L. (1992.): Cserkésznotesz. Márton Áron Kiadó, Budapest. 119. }

Fürdés után a fürdőruhát egészségügyi okokból célszerű mielőbb lecserélni szárazra (két fürdés között is)!

2.2.4.5./2.

• *Az emberi test alapvető részei.*

A test a csontvázon nyugszik. A *csontok* vagy egymáshoz nőttek (pl.: a koponyában), vagy *izületben* találkoznak. Egy-egy izület csontjait *iszalagok* rögzítik egymáshoz. Mozgásukat a rájuk tapadó *izmok* teszik lehetővé.

A *törzs* csontjai: a *gerinccsigolyák*, a hozzájuk illeszkedő *bordák* és *medencecsont*. A gerincet a *csigolyák* alkotják. Ezeket csatorna húzódik keresztül. Ebben van az érzékelés és mozgás legfontosabb *idegeiből* álló gerincvelő.

A *kar* legfontosabb csontjai a vállban a kulcscsont és a lapockacsont, majd a vastag *felkarsont*, az *alkar* két csontja, az orsócsont és a singcsont. A *kéz* csontjai a kéztőcsontok a csuklóban, kézközépcsontok a tenyérben, és az ujjpercek csontjai.

A *láb* a test legerősebb csontjával a *combcsonttal* kezdődik, ami az (alsó) *lábszárban* az elöl lévő sípcsontban és a hátul lévő szárkapocsontban folytatódik. A *térd* ízületét elöl egy lapos csont, a térdkalácscsont védi. A *lábfej* a kézhez hasonlóan, számos apró csontból áll.

Az emberi test általában egyforma hőmérsékletű. Ezt a hőt a test lassú égési folyamata (oxidáció) szolgáltatja. Ennek fenntartásához tápanyagokra és oxigénre van szükség. Mindkettőt a *vérkeringés* szállítja a test egyes sejtjeihez. A vér egyúttal az ott keletkezett termékeket is elszállítja.

A vért a *szív* tartja állandó mozgásban. A szív két félre oszlik... Szivattyúhoz hasonlóan működik. A szív üregei ütemes összehúzódásukkal préselik az erekbe a vért. Az őket összekötő szívbillentyűk úgy működnek, mint a szivattyú szelepei. A vért csak egy irányba engedik folyni.

A szívből a vér az *ütőerek*be (artériákba) kerül. Ezek a test minden része felé vezetnek. Egyre jobban elágaznak. Végül olyan szűkek lesznek, hogy *hajszálerek*nek nevezzük őket. A hajszálerek hálózatából kerül a *sejtek*be a tápanyag és az oxigén. Ide kerülnek vissza a sejttanyagcsere termékek és a széndioxid is.

Ezután a hajszálerek ismét egymásba csatlakoznak. *Gyűjtőerek*ben (vénák) folytatódnak. Ezek az elhasznált, oxigénben szegény vért visszaviszik a szív jobb felébe. Innen a szív a vért a *tüdő*be préseli. Ott az erek ismét szétágaznak és apró, szőlőfűrthöz hasonló hólyagocskákat vesznek körül. Ezek belseje tele van a belélegzett levegővel. Itt a vér leadja a széndioxidot. Újra oxigénnel telítődik. A szívbe visszaáramlik és újra kezdi körforgását.

A szív óriási munkát végez. Percenként kb. 72-szer húzódik össze. Ezalatt vérünket, amely a testsúly 1/15-öd részét képezi - felnőtt embernél 5 liter - a testen egyszer teljesen végighajtja. Erős testi munkánál a szívverés gyorsabb lesz. A légvételek száma is megszorodik.

A táplálkozás és *emésztés* a *száj*ban kezdődik. A *fogak* által megrágott eledelt a *nyelv* nyállal összekeveri és a falatonként a *garat* továbbítja. A lenyelt falat a *nyelőcső*vön át a *gyomor*ba jut. Ott a gyomornedv és a gyomor mozgása a táplálékot finom péppé alakítja. Részben szétbontja. Innen a táplálék a *vékonybél*be kerül. Itt még tovább folyik az emésztés: az epe, a hasnyál és bélnedvek felbontják a tápanyagokat. Alkalmassá teszik őket arra, hogy a vékonybél falán át felszívódjanak és a véráramba jussanak. Közben a *máj* a mérgező anyagok egy részét kiszűri. A táplálék fel nem használható része és a felesleges táplálék a *vastagbél*en illetve a *végbél*en át távozik a szervezetből.

A test munkáját az *agy* irányítja. Közel hozzá a koponyában vannak a fő *érzékszervek* is: a látás szerve a két *szem*, a hallásé a két *fül*, az ízlelésé a *nyelv*, a szaglása az *orr*. Az

egyensúlyozás szerve a belső fülben van, az ívjáratok alkotják. Az érzékszerveket *idegek* kötik össze az aggyal.

{Bodnár G. (1990.): Cserkészkönyv III. 45-47. nyomán}

2.2.4.5./3.

3.

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1.

MEGISMERÉS

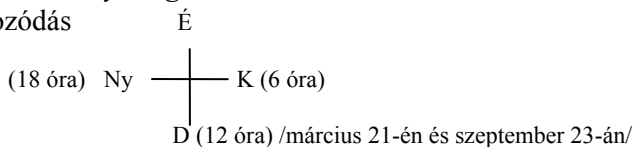
3.1.1.

TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE

Tájékozódás; 3.1.1.1.

- *Az északi irány meghatározása három módszerrel.*

Tájékozódás

Merre van ÉSZAK?

- Amerre az iránytű mutat.
  - Amerre a fa törzse mohás.
  - Amerre a fák lombkoronája gyébrebb.
  - Amerre a hangyavár fala meredekebb.
  - Éjjel a Sarkcsillag irányában.
  - ...
- *Cserkész útjelek*

Jel: Kőből: Fűből:

Jó út:

Rossz út:

Bújj el:

Várj itt:

Levél ... lépésre:

Hazamentem:

Menj haza:

Jó víz:

Rossz víz:

Csapatjelzés:

Csapatjelzés útiránnyal:

• *Turista jelzés követése.*

A jeleket - a térképen is feltüntetett színben - tereptárgyakra festik (pl. fára). Ezeket követve egy bizonyos beazonosítható (térkép) úton haladhatunk. A jelzést főleg útkereszteződéseknél kell figyelni, keresni.

Térképészet; 3.1.1.2./1.

• *Térképfajták ismerete.*

Térkép: A Föld felszínének, illetve egy részének arányosan kicsinyített (meghatározott méretarányban készített) felülnézeti rajza, síkban ábrázolva.

A terep elemeit a térképen is megtaláljuk. Ezek egymáshoz viszonyított helyzete a valóságnak megfelel (kicsinyítve). A valóság ábrázolása szimbolikus jelekkel történik (térképjelek). A tájékozódás nélkülözhetetlen eszköze. A helyszíntől távol is lehetővé teszi a terep tanulmányozását.

Térképfajták: a céltól függően különféle térképek léteznek.

Topográfiai: a Föld felszínének felmérése és ábrázolása.

Tematikus: tárgykör szerint rendezett.

Turista: méretaránya 1: 80 000 és 1: 20000 között van.

Tájéfutó

Katonai

Egyéb (speciális, tematikus) térképek: növényföldrajzi, állatföldrajzi, néprajzi, népsűrűségi, nyelvjárási, geológiai, várostérkép, autóstérkép, stb.

Alapfogalmak:

Terep: a Föld felszíne a rajta lévő tereptárgyakkal.

Méretarány: az a szám, ahányszorosa a terep a róla készült térképnek.

Aránymérték: grafikus skála, amely megmutatja, hogy a valóságos egységnyi hosszúságú szakasznak felel meg.

Alapszintköz: két egymás melletti szintvonal távolsága.

Szintvonal: bizonyos magasságú pontok jele a térképen (folytonos, önmagába visszatérő, szabálytalan vonal).

Térképjel: a nagyobb tereptárgyakat arányosan kicsinyítve, a kisebbeket szimbolikus jelekkel jelölik a térképen.

Feliratok: cím, méretarány, legfontosabb jelek, aránymérték, lejtő alaplímérték, kiadás évszáma, kiadó adatai.

3.1.1.2./2.

- Tudja használni a turista térképet.

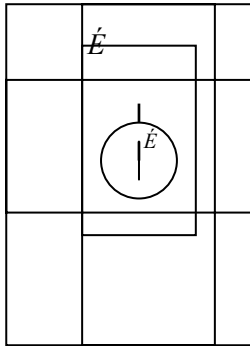
Térképtájékolás:

A térkép északi irányát a földrajzi északi irányba állítjuk. Ezt követően a térképen minden arrafele van mint a valóságban.

Általában a térkép felső szélén (feliratok nem fejjel lefele vannak) van észak; vagy ezt külön megjelölik nyíllal, illetve a koordinátahálózat ferde lefutású.

Térkép tájolása tájolóval:

- állítsd alapállásba a tájolót,
- illeszd a tájoló irányélét a térkép keleti vagy nyugati keretvonalához (függőleges vonal) úgy hogy a ferdén lévő nyíl a térkép északi kerete felé mutasson,
- fordítsd el a térképet a tájolóval együtt addig, amíg a mágnesű északi vége a leolvasójellel, a szelence északi jelével fedésbe kerül.

3.1.1.2./3.

(• *Tudja használni a turista térképet.*)

(*Alapfogalmak: ld. 3.1.1.2./1.*)

A térkép(jelek) színei:

Fehér: rét, tisztás, legelő, szántó, meg nem művelt terület

Sárga: mezőgazdasági művelés alatt álló terület, elsősorban gyümölcsös és szőlő (nem minden térképen használt)

Zöld: erdő, bozót, bokros, cserjés terület

Kék: minden víz, forrás, kút, patak, folyó, tó, mocsár

Piros: minden turistaút, természetvédelmi terület határa

Barna: szintvonalak és segédszintvonalak, az ezeken lévő magassági számok, geológiai képződmények, lakott területek (ez lehet pirosasbarna vagy piros is)

Fekete: szikla sziklafal, sziklaszoros, térképjelek, magassági pontok és számok, utak, vasutak, távvezeték, kerítés, sífelvonó

Térképjelek:

<i>fémhíd</i>	<i>forrás</i>
<i>kút</i>	<i>patak</i>
<i>időszaki vagy bívópatak</i>	<i>folyó</i>
<i>tó</i>	<i>mocsár vizinövé-nyekkel</i>
<i>kishíd</i>	<i>fahíd</i>
<i>vízfolyás irányát és sebességét mutató nyíl</i>	<i>kő és vasbeton híd</i>

<i>templom</i>	<i>erdei út</i>
<i>kőtemplom</i>	<i>gyalogút, ösvény</i>
<i>kápolna</i>	<i>kocsiút</i>
<i>temető</i>	<i>műút</i>
<i>kereszt, keresztoszlop, egyes sír</i>	<i>alagút</i>
<i>toronyjellegű berendezés vagy építmény</i>	<i>megyehatár</i>
<i>vadászház</i>	<i>országhatár</i>
<i>turistaház</i>	<i>magányos ház</i>
<i>szőlő</i>	<i>barlang</i>
<i>gyümölcsös</i>	<i>szakadék</i>
<i>tájékoztató egyedülálló tűlevelű fa</i>	<i>hegycsúcs</i>
<i>tájékoztató, egyedülálló lombos fa</i>	<i>kiemelkedés, halom</i>
<i>nem tájékoztató jellegű egyes fák</i>	
<i>vasút megállóval</i>	
<i>öszvérút, lovaglót</i>	

1. kúp	9. hegyvorr
2. hegyhát, hegytető	10. borda
3. oldalhát	11. tereplépcső
4. pihenő	12. lyuk, töbör
5. lejtőkúp	13. gödör, zsomboly
6. nyereg	14. völgy, teknő
7. nyeregpont	15. metsződés
8. terepfok	16. horhos
	17. vízmosás

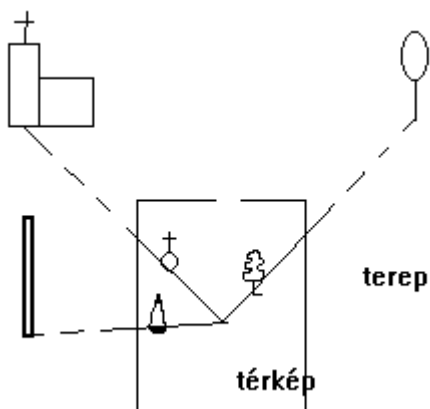
3.1.1.2./4.

- 18. szintvonal
- 19. segédszintvonal
- 20. eséstüske
- 21. magassági pont
- 22. lapály, lejtő megtörése

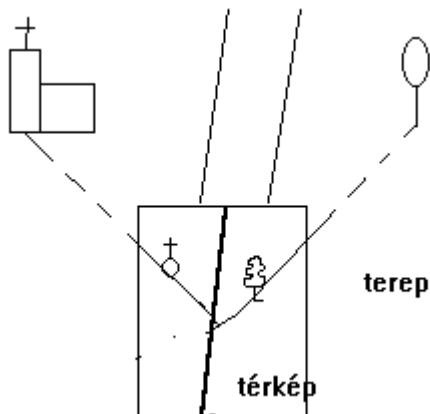
3.1.1.2./5.

Álláspont-meghatározás:

Hátrametszés:

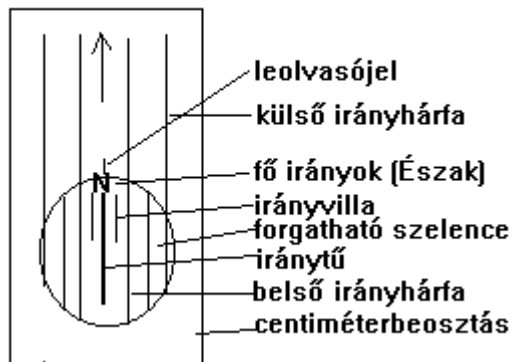
Oldalmetszés:

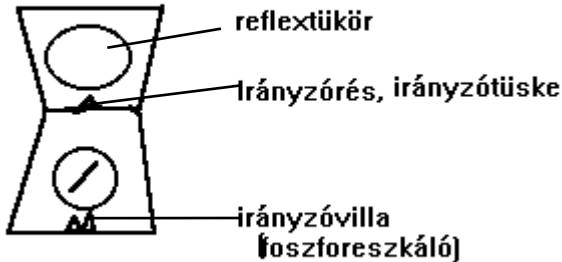

3.1.1.2./6.

Tájélok:

Laptájélok:

*F-73-as tájoló (Bézárd tájoló)***Földrajzi ismeretek 3.1.1.3./1.**

- *Ismerje a környék főbb kirándulóhelyeit.*

A cserkészprogramok általában a szabadban valósulnak meg. A túrák, kirándulások, portyák alkalmával különféle helyeken járhattok, itt olyan helyszíneket sorolunk fel, amelyeket akár a heti őrsi gyűlések keretében is felkereshettek. A felsorolást folytathatjátok, sőt a kiegészítésre javaslatokat is elfogadunk (a szerkesztő).

Javasolom, hogy őrsetökkel minden hónapban keressetek fel ezek közül egyet egy évig, a tapasztalatról vezessetek naplót (őrsi naplóban). Érdekes lehet megfigyelni a természet változását, mikor milyen növényekkel találkoztok, mely állatok hangját halljátok, vagy nyomát látjátok (a kevésbé veszélyeseket próbáljátok meg becserkészni), hogy alakul a környezetszennyezés (mennyi szemét van).

Néhány környékbeli kirándulóhely:

Természetmegfigyelés 3.1.1.5.

- *Nem állati nyomok felismerése. Történet kitalálása nyomok alapján.*

Órsi összejöveteleken, de akár önállóan is gyakorolhatod a nyomolvasást, az utadba kerülő nyomok vizsgálatával.

Szemekkel láss, értelmekkel következz. A nyomolvasás érdekes szórakozás, fontos segítő a természetben.

Kezd a *lábnyomok követésével*. Figyeld meg mi a *különbség* a lábnyomok *méretében, alakjában, mintázatában kopásában. Meztláb* a talpfelület *alakját, a lábujjak elhelyezkedését* érdemes megfigyelni. Gyakorlásul mérd meg több lábnyom *mélységét, hosszúságát, szélességét*. Próbáld megállapítani milyen idős lehet a nyom. Milyen *jellegzetességei* vannak (pl. a sarok mélyen benyomódott, stb.).

Az *országúti nyom* felismerése a legnehezebb, különösen nagy forgalmú műutakon. A betonból, vagy apró kockakövekből készült úton nemsok használható nyomot találsz. *Elhullott szállított anyag, kifolyt olaj vagy benzin*, itt-ott hátrahagyott *keréknyom* (poros, sáros, nedves útszakaszon) mégis felismerhető.

Az *aszfaltutak* nagy *melegben* meglágyulnak, rajtuk minden nyom *jól látszik* olyankor. Föld útról kövezett útra térő járművek nyomát néhány méteren át még követheted a kerekekről lehulló *por vagy sáros rögök* alapján.

Földúton már könnyebb a kereset jármű nyomára akadnod. Ám ott is csak akkor, ha nincs az úton sok egymást takaró keréknyom. - Ha egy meghatározott *járművet* keresel, a talált *nyom rajza* alapján kell eligazodnod. A *nehéz* terhet szállító autó nyoma puha talajon *mélyebb*, mint az üresé. Ismerned kell tehát az ilyen természetű különbségeket. Az autógumi *rovátkáinak formái*, esetleges *hibái*, szekerek abroncsának összeillesztése és a szögecselés nyoma egyéni jelek. Megmutatják, miben különbözik az általad keresett keréknyom a hozzá hasonló többi járművekéétől.

Hirtelen fékezés és megállás nyoma elég jól kirajzolódik az úttesten. A *haladási irányt* a *pornak*, vagy a *sárnak* a keréknyom melletti *helyzetéből* ismerheted meg. *Gyorsan* haladó jármű a port és a sárat *hátrafelé dobálja*.

Az *ösvény nyomainak* felismerése könnyebb feladat. A talaj többnyire puha és kevesebbet is használnak. Még sziklák közt futó ösvényen is megmondható, járt-e valaki rajta mostanában.

Több gyakorlatot és figyelmet kíván, hogy egy *kődarabból* megállapítsd, régóta hever-e mostani helyén. Ha jól megnézed a *frissen kimozdított* kőnek legalább az egyik oldala (amelyen megelőzőleg nyugodott) sötétebb a többinél. *Nedvesebb*, nem érte a nap melege. Figyelembe véve a nap és szél hatását, arra is következtethetsz, hogy kb. mikor járt erre valaki.

Az erdőben *gyalogosan* barangoló *ember* lábnyomát egy kiszáradt patakmederben vagy *vizenyős talajon* könnyen felismerheted.

A *fűben* talált nyom útmutatás, *merre* haladt az ember vagy a vad.

Az eltaposott fűszálak a menetiránynak megfelelően fekszenek el.

Letört ágak, földön heverő, elroppantott, száraz gallyak, szétépett pókhálók, széttaposott pöfeteggombák mind-mind elárulják, *volt-e* itt előtte valaki.

Az erdő felhívja a figyelmed a természet soha nem szűnő munkájának nyomára is. A sziklaomlások, kő-görgetegek, évről-évre nagyobbak. A tavaly még szomorúan égnek meredő, száraz fa az idén már a páfrányok között elnyúlva korhad. A vízmosság és a kerécsapás egyre mélyebb lesz. Egy-egy orkán, vagy villámcsapás is otthagyja emlékét.

{Bodnár G. (1990.): Cserkészkönyv I. 26-27., II. 94-95.}

Néhány jellegzetes nyom:

lúd talp: normális talp: futó: cipő   megfigyelése:

gyalogló ember lábnyomai: futó ember lábnyomai:

kerékpárnyom huppanón:

kötéltáncos:

öreg:

szobafestő:

tengerész / kalauz:

fiatal:

teherhordó:

terhercipelő ember megállt pihenni:

Növényismeret 3.1.1.6./1.

Kezdj hozzá megbarátkozni a természet csodálatos világával. Az élővilág sok millió faja közül most csupán néhányat kell megismerned. Ezek közül már biztosan felismeresz néhányat terméséről (gyümölcseről), mostantól viszont meg kell ismerned leveléről és a fákat kérgéről is. Segítséget nyújt ebben a levelek alakja, a virágok színe, a szíromlevelek száma, stb. Itt csak az ajánlott növények nevét soroljuk fel, ezt csak magyarul kell tudnod. A név után jeleket találsz, a védett növényt •-val jelöljük, a gyógynövényt !-lel. A növényeket figyeljétek meg természetes környezetükben. Készítsetek őrsi vagy egyéni növénygyűjteményt és azt a próbán mutassátok be. A növények színes rajzát megtalálod a következő könyvekben:

Csapody I. - Csapody V. - Jávora S. (1993.): Erdő-mező növényei. Mezőgazda Kiadó Budapest -Ezt E betűvel jelöljük.

Simon Tibor - Csapody Vera (1991.): Kis növényhatározó. Tankönyvkiadó Budapest - Ennek pedig K lesz a jele.

• 10 lágyszárú növény ismerete, védettsége.

Erdei pajzsika (*Dryopteris filix-mas*) ! E.1.a. K.43.

Mezei zsurló (*Equisetum arvense*) ! E.2.e. K.42.

(Széleslevelű) gyékény (*Typha latifolia*) E.5.a K.308.

(Kunkorgó) árvalányhaj (*Stipa capillata*) E.7.b. K.301.

Őszi kikerics (*Colchicum autumnale*) ! E.15.d. K.260.

Fehérhere (*Trifolium repens*) E.53.g. K.90.

Százszorszép (*Bellis perennis*) E.90.b.

Cickafark (*Achillea millefolium*) E.92. K.212

Parlagfű (*Ambrosia artemisifolia*) E.119.b.

Pitypang (*Taraxacum officinale*) E.100. K.223.

Nagy csalán (*Urtica dioica*) ! E.104.b. K.141.

Papacs (*Papaver rhoeas*) ! E.108.c. K.188.

3.1.1.6./2.

• 10 darab hazai erdei fa ismerete.

Lucfenyő (*Picea abies*) E.3.a. K.48.

Tiszafa (*Taxus baccata*) E.3.c.

Jegenyenyár (*Populus nigra* ssp. *pyramidalis*) E.24.d.

Fehér fűz (*Salix alba*) ! E.25.a. K.254.

Gyertyán (*Carpinus betulus*) E.26.a. K.243.

Közönséges mogyoró (*Corylus avellana*) E.26.b. K.244.

Közönséges nyír (*Betula pendula*) ! E.26.c. K.245.

Mézgás éger (*Alnus glutinosa*) E.26.d. K.246.

Bükk (*Fagus sylvatica*) E.26.e. K.247.

Kocsányos tölgy (*Quercus robur*) E.27.e K.251.

Fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*) E.59.b. K.91.

Mezei juhar (*Acer campestre*) E.63.d. K.107.

Kislevelű hárs (*Tilia cordata*)

• 5 darab gyümölcsfa ismerete.

M: Magyar kultúrflóra

Körte (*Pyrus domestica*) M.4. (K.60.)

Alma (*Malus sylvestris* var. *domestica*) M.5. (K.61.)

Őszibarack (*Prunus persica*) M.13. K.76.

Szilva (*Prunus domestica*) M.15. K.79

Cseresznye (*Prunus avium*) M.18. K.74.

Fehér eperfa (*Morus alba*) E.28.e. M.141. K.239.

Állatismeret 3.1.1.7./1.**• 10 hazai vadon élő állat ismerete.**

Meg kell ismerned hazánk állatfajainak néhány jellemző képviselőjét. Legjobban a természetben lehet őket tanulmányozni, ezért a kevésbé veszélyeseket mindenképpen próbáljátok becserkészni, férközzetek közel hozzá. Az állatok rajzát megtalálod a következő könyvben: Varga Zoltán (1991.): Állatismeret. Tankönyvkiadó Budapest.

***Fácán* (Phasianus colchicus) Á.100:6.**

A magashegységeket kivéve mindenütt elterjedt, a ritkás erdőségeket, bokros, gazos területeket kedveli. Esténként nem túl magas fára repül fel (felgallyazik). Kevésbé jó repülő, legfeljebb háromszor repül fel egymás után, 200-300 m-t. Ivarzása a dürgés, melynek ideje kora tavasz. A territóriumukon dürgő kakasokat a tyúkok keresik fel. Az év többi részében családi életet nem élnek. Rovarokat, férgeket és növényeket esznek.

***Fogoly* (Perdix perdix) Á.100:4a-b**

A Szürkefogoly őshonos hazánkban. A magas hegyek és a sűrű erdők kivételével mindenhol előfordul. Monogám faj, párosával él. Rendkívül hűséges, ha egyedül marad sem választ újra párt. Súlya 200-450 g. Csapatokban él. Március-áprilisban rak fészket.

***Mezei nyúl* (Lepus europaeus) Á.115:8.**

Az Űregi nyúlnál jóval nagyobb, hosszabb fülű, őshonos állatunk. 7-8 évig élhet. Kis területen (3 km sugarú kör) él. Szapora állat, ős és tél kivételével mindig párzik. 41 napig vemhes, 14 napig szoptat, 21 napos kortól teljesen önálló. Maximum 3,5-4 kg súlyú.

***Űregi nyúl* (Oryctolagus cuniculus) Á.115:9**

Nálunk nem őshonos, betelepített. Kotorékban él, a ritkás erdőségeket kedveli.

Mókus* (Sciurus vulgaris) Á.116:2.**Gímszarvas* (Cervus elaphus) Á.118:2.**

Legnagyobb testű, legértékesebb vadfajunk, őshonos. Erdőhöz kötődik. A veszélyt több kilométerről észreveszi. Trófeáját agancsnak nevezzük. Csapatokba (rudli) verődik. Üzekedése a szarvasbögés (szeptember), ilyenkor könnyen becserkészhető. Az erdő különleges eseménye ez. A bikák keresik fel a teheneket és hatalmas agancsukat

használva küzdenek meg érték egymással. A szarvasbika 250 kg-os is lehet.

3.1.1.7./2.

Dámszarvas (*Dama dama*) Á.118:3.

Betelepített faj, eleinte díszállatként tartották. 32-55 kg. Agancsa széles, lapátra emlékeztető alakú. Május végén július elején születnek. Ivarzása a barcogás (október). A bikák barcogóhelyükön barcogóteknőt ásnak (15-30cm mély), ez a váruk ezt védelmezik a többi bikával szemben. A tehenek keresik fel a bikákat. Könnyen szelidíthető, vadsparkokban tartható.

Őz (*Capreolus capreolus*) Á.118:4.

A legnagyobb mennyiségben fordul elő (270-280000). Egész Európában őshonos. Fás növényeket, rügyeket, fiatal hajtásokat eszik. Érzékszervei nagyon fejlettek. Kutyaugatásra emlékeztető hangot ad. Július végén - augusztus elején üzekedik, de a gidák csak május végén június elején születnek meg (...). Trófeája az agancs. Kis területen él (5-10 km).

Muflon (*Ovis musimon*) Á.118:1

A juhhoz hasonló állat. Trófeáját szarvnak nevezzük (tehát nem veti le mint az eddigiek az agancsot). Október végén, novemberben üzekedik, párzik. A kosok háremük kialakításáért küzdenek egymással: 20-30 m-ről fejfel egymásnak rohannak. Április végén, május elején ellik, egy esetleg két bányát születik. Bégető hangot ad.

Vaddisznó (*Sus scrofa*) Á.118:5.

Robosztus, félelmetes külsejű. A házi sertés őse. Trófeája az agyar (tekintélyes méretű szemfog). Testsúlya 100-200 kg, de szőrzete miatt kétszer akkora látszik, mint a házsertés. Legintelligensebb és legtisztább vadon élő állatfajunk. Nagyon óvatos és rendszeresen fürdik. Mindenevő. Támadása mindig védekezés, ez azonban halálos is lehet. A sarokba szorított vagy sebzett állat illetve a malacait veszélyben érző koca támad (ha fekvő (sebzett) vaddisznót látunk, inkább ne menjünk közelebb, utolsó erejéből előrefele felugorva támad). Szeptember és december között párzik. Kondában él. Az idősebb kanok magányosak (remetekan).

Róka (*Vulpes vulpes*)

4-10 kg. Uगतó hangot ad. A tundrától a sivatagig mindenütt vannak rókák. 52-53 napos vemhesség után 5-6 kölyök születik csukott szemmel. 3 hétig szopnak. 10-12 hetes koruktól kezdenek önállóvá válni. Kisebb emlősöket madarakat esznek, de néha növényi táplálékot

is fogyasztanak. A veszettség terjesztője lehet (a túlságosan barátkozó vagy dühöngő állat veszélyt jelenthet, ne érintsd)!

3.1.1.7./3.

• 5 háziállat ismerete

Ló:

Jelentősége régen nagyobb volt (motorbiciklitől a traktorig mindenféle jármű helyett használták), ma inkább csak sportcélokra (gyors mozgású, ugró, igás) használják. Legközkedveltebb gazdasági állatunk. Használata: nyereg alatt vagy fogatban.

Elnevezése: csikó (fiatal), mén vagy csödör (hím), kanca (női ivarú), herélt (paripa).

Alapszínei: fehér, fekete, pej, sárga, fakó, deres, szürke és tarka lehet.

Fontosabb fajtái: Arab telivér, Angol telivér; Kisbéri félvér, Mezőhegyesi félvér, Gidrán, Nóniusz, Lipicai, Ügető, Muraközi, Magyar hidegvérű; Pónilovak.

Tenyészérettségüket 2-4 éves korra érik el, vemhességi idejük 333 nap.

Takarmányai: legelőfű, sárgarépa, zab, árpa, széna.

Elhelyezése: futóistállóban, boxban vagy állásban.

Sertés:

Jelentősége húsának fogyasztásában rejlik (hazánkban a legtöbbet e faj húsából fogyasztunk).

Elnevezése: malac (fiatal), hízó (25 kg-tól), emse (fiatal női ivarú), ártány (fiatal, ivartalanított volt hímivarú állat), kan (hím), koca (női ivarú)(200-350 kg), süldő (tenyésznövendék).

Alapszínei: fehér, szőke, vörös, fekete, ordas, tarka.

Fontosabb fajtái: Magyar nagyfehér, Magyar lapály, Mangalica (rég).

Tenyészérettségét 8-9 hónapos korban éri el, vemhességi ideje 115 nap.

Takarmányai: (legelő)fű (túr), szénalisztek, burgonya, répa, magvak, korpá, állati eredetű takarmányok.

Elhelyezése: kutricában, ólban.

Szarvasmarha:

Jelentőségét tejének (nélkülözhetetlen élelmiszer) és húsának fogyasztása adja. Legnagyobb testű gazdasági állatunk. Kérődző.

Elnevezése: borjú (fiatal), növendék (tenyésztésre szánt), hízómarha (húshasznosításra szánt), üsző (fiatal női ivarú), tehén (már ellett női ivarú), bika (hím), tinó (bikaborjat ivartalanítják), ökör (kifejlett ivartalanított állat).

Alapszínei: fehér, fekete, vörös, barna, borzderes, tarka.

Fontosabb fajtái: Magyar szürke (rég), Magyar tarka (6-700 kg 1 tehén), Jersey, Holstein-fríz (7-9000 kg tejtermelés évente).

Tenyészérettségét 13-22 hónapos korban éri el, vemhességi ideje 285 nap.

3.1.1.7/4.

Takarmányai: legelőfű, erjesztett takarmányok (tartósított), széna, gabonadarák, (50-90 l víz / nap).

Elhelyezése: istállóban (kötött vagy kötetlen tartás).

Juh:

Jelentőségét finomszálú, textíliakészítésre alkalmas szőre - a gyapjú, húsa és egyes fajták tejtermelése adja. Viszonylag igénytelen állatfaj. Kérődző.

Elnevezése: kos (kifejlett hím), anyajuh (kifejlett női ivarú), ürü, (ivartalanított, volt hím), bárány (születéstől választásig), toklyó (növendék), jerketoklyó (női ivarú növendék), kostoklyó (hím növendék).

Fontosabb fajtái: Racka, Cigája, Cikta (←őshonos magyar fajták), Fésűsmerinók (gyapjútermelők), Húsmerinók (hústermelés), Tejtermelő fajták, (Lacaune, Awassi (zsirfarkú)), Prémtermelő fajták (Karakül (bunda)).

Tenyészérettségét 8-9 hónapos korban éri el, vemhességi ideje 150 nap. Takarmányai: legelőfű, szilázs, széna, szalma, gabonamagvak, (tej, tojás).

Elhelyezése: akol, hodály.

Tyúk:

Jelentősége tojás vagy hústermelésében rejlik. Madár.

Elnevezése: kakas (kifejlett hím), tyúk (kifejlett nőivarú), csibe (fiatal), növendék (tenyésztésre szánt).

Fontosabb fajták: Leghorn (tojástermelő 220-250 tojás/év), Magyar nemesített (kettős hasznosítású) (változatai: fehér, kendermagos, sárga) (2,2, 3,7 kg), Cornish (húsfajta) (4-6 kg).

Hibridek: tojó: Tetra SL (300-312 tojás/év), hús: Arbor Acres.

Tenyészérettségét 21 -25 hetes korban éri el, kelési ideje 21 nap.

Takarmányai: tápok (gabonamagvak, állati eredetű takarmányok, kiegészítők).

Elhelyezése: ólban.

Kutya:

Az ember legjobb barátja, legintelligensebb háziállatunk. Kiképezhető őrző-védő, vadászati és különleges feladatokra (rendőri, vakvezető).

Elnevezése: kölyök (fiatal), kan (hím), szuka (női ivarú).

Magyar kutyafajták: Komondor, Kuvasz, Puli, Pumi.

Tenyészérettségét 1,5 éves korban éri el, vemhességi ideje 62 nap.

Takarmányai: főleg húsok (ne nyersen), napi 1 etetés (kifejlett).

Elhelyezés: udvaron, kennelben, megkötve ne(!).

3.1.1.7./5.

◆ *Állatkert-, vagy vadaspark látogatás.*

Ezekon a helyeken közlelől szemügre veheted az erdők mezők vadjait vagy akár a távoli vidékek élőlényeit is megismerheted. Tartsd be a szabályokat, a kerítés, a rács nem azért van, hogy átnyúlkáljanak rajta (az állatok néha veszélyesek lehetnek).

Gombaismeret 3.1.1.8.

• *Halálosan és súlyosan mérgező gombák ismerete.*

A gombák (Fungi) az élővilágnak egy különálló országát alkotják, tehát nem növények és nem állatok.

A kalapos gombákon kívül még sokféle gomba van, így például a kenyér vagy a bor készítésénél apró mikroszkopikus gombák játszanak fontos szerepet.

A kalapos gombák közül fontos ismerni azokat, amelyek mérgezőek. Fontos szabály, hogy ne egyél olyan gombát, amiben nem vagy biztos, hogy ehető. Ha kétséged van mutasd meg képzett gombaszakértőnek vagy le se szedd az ismeretlen gombát. A gomba nagyon egészséges táplálék, de ha nem értesz hozzájuk életveszélyes lehet. Legjobb, ha soha nem eszel olyan gombát, amelyet *gombaszakértő* nem vizsgált meg.

Néhány mérgező gomba:

Gyilkos galóca (Amanita phalloides):

/Kis növényhatározó 27. oldal 23. kép/

Legveszélyesebb, halálosan mérgező gombafajunk. Méreganyaga az amanitin.

Kalapja sárgásbarnászöldes.

Lemezei mindig hófehérek.

Gallérja van.

Bocskora van.

Fiatal korban hasonlíthat a csiperkére. Ha gyilkos galócát találsz, *hagyd ott.* Ha eltaposod az egész környéken szétszórhatod spóráit, így csak több lesz belőle. Inkább mutasd meg a többieknek, hogy ez az.

Ha valaki gyilkos galócát evett, vagy ennek gyanúja fennáll, azonnal mentővel kórházba kell szállíttatni.

A mérgezés szinte mindig *halálos*. Kiszáradással járó tüneteket okoz (izzadás, hasmenés, hányás, rosszullet).

Légyölő galóca (*Amanita muscaria*):

Fehéres tönkű, fehér lemezű, bocskor helyett rücskös pikkelyű, piros, narancsszínű, fehérpettyes kalapú, nyáron és ősszel főleg lucosokban és nyíreszekben tenyésző, mérgező gomba.

Redőgomba (*Gyromitra esculenta*): /Knh.25.16./

A süvegrész vörösbarna, agyvelőszerűen ráncolt-redős, 5-8 cm átmérőjű. Homoki erdőkben fordul elő. Forrázva és a víz (forrázat) eltávolítása után fogyasztható

Zöldessárga galóca (*Amanita citrina*):

Csak peremszerű, leálló szélű bocskorú, fejlett gallérú, sárgás kalapú, mérgező gomba. Lucosokban, tölgyesekben fordul elő, VII-X. hónapokban.

Párducgalóca (*Amanita pantherina*):

Fejletlen gallérú, sűrűn pettyezett, barna, szürkésbarna kalapú, erdőkben tenyésző, mérgező gomba.

Vörhenyes őzlábgomba (*Lepiota rhacodes*):

Apró termetű (1-5 cm széles kalapú), vöröslő húsú, füves helyeken tenyésző, mérgező gomba.

Büdös pereszke (*Tricholoma sulphureum*)

Kénessárga színű, 4-7 cm széles kalapú, mérgező gomba.

Párducpereszke (*Tricholoma pardinum*):

Világosszürke, barnásszürke, 6-15 cm széles kalapú, lisztzagú, mérgező gomba.

Susulykagombák (*Inocybe*):

Kisebb, kúpos, vékonyhúsú, selymes-szálas, rostos, széleiken rendszerint behasadozó kalapú, több mérgező gomba tartozik ide.

Farkastinórú (*Boletus pachypus*),

Változékony tinórú (*Boletus luridus*),

Sátángomba (*Boletus satanus*):

A tönkön vagy a termőrétegen vöröses színeződésűek.

3.1.2.

*ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE***Becslés és mérés 3.1.2.1./1.**• *Becslési szabályok*

Bevezetés:

Megtanulásához sokat kell gyakorolnod. A becslésedet, ha lehet méréssel is ellenőrizd. Eleinte 10 - 20 % hiba még elfogadható, gyakorlott becselő viszont legfeljebb 5 -10 % hibával dolgozik.

Alapvetően:

próbáld *összehasonlítani* az ismeretlen méretet valamilyen ismerttel,

nagyobb ismeretleneket *össz fel* kisebbekre (pl. egy ház 12 ember magas) vagy próbáld *behatárolni* (a ház legalább 14 m, legfeljebb 18 m, tehát kb. 16 m magas),

használd lehetőleg *több módszert* és vedd az átlagot!

Az alábbi becslési *hibákra* figyelj oda:

rövidebb lesz becslésed a Napnak háttal állva, vakító fényben, tiszta időben, világos háttérnél, és sík terepen (főleg vízen és havon át);

hosszabb lesz becslésed a Nappal szemben állva, vibráló fényben, szürkületben, esőben és borús időben, sötét háttérnél, erdőben, lejtős terepen és völgyön át;

éjszaka nem lehet távolságot becsülni, mert a fényforrások erőssége nem ismert;

felületeket nagyobbra saccolsz, ha feléd lejtenek, és kisebbre, ha ellenkezőleg lejtenek;

magasságokat annál pontosabban becsülsz, minél nagyobbak;

kézben fogva gyakran rosszul becsülöd meg a súlyokat, ha az összehasonlítandó anyagok halmazállapota nem egyforma: pl. az egyik szilárd, a másik pedig képlékeny;

hőmérsékletet nem lehet a saját testhőmérsékletedhez viszonyítani, ha az nem normális

borús időben reggel hajlamos vagy azt hinni, hogy később van, este pedig azt, hogy korábban;
 ha magad is mozgásban vagy, akkor egy tárgy sebességét csak akkor tudod megbecsülni, ha nem feléd jön.

3.1.2.1./2.

• 1 perc becslése

Másodpercek számolásával lehet legkönnyebben. A számolás módja: száztizenegy, száztizenkettő, ... (a másodpercek lassabban telnek el mint amilyen gyorsan egyjegyű számokat sorolunk). 1 perc 60 másodperc. Nehezíthető a feladat, például ha közben énekelni is kell.

(2 másodperc (s)= egy 1 m-es inga lengésideje oda és vissza.)

• Egyszerűbb távolság és magasság becslése.

Távolságbecslés:

Módjai:

Kinyújtott karral: a szemtávolság és a karhossz aránya kb.

1:10. Kinyújtott karod hüvelykujjával irányozd meg mindkét szemeddel a távol lévő tárgyat. $X=10*s$.

Szélességet könnyben lehet mérni, mint távolságot.

Pythagoras: leléped az a-t és b-t: $X^2= a^2-b^2$.

Párhuzamos szelők tétele: BC szakasz az AD szakaszra merőlegesen van kitűzve, úgy hogy C rajta van AD-n. Az a, b és c távolságok lemérhetőek:

$$X=(c*b)/(a-b).$$

Párhuzamosok módszere: pontos derékszögekkel dolgozz és lépd le a hosszt $X=a$.

Napoleon módszere: a kijelölt pontot a kalapkarima, vagy a szemellenzőnek használt kezeddal megirányozd és mozdulatlan nyakkal elfordulsz 90 fokkal. Az így kitűzött segédpontig leléped a távolságot.

45o-os háromszöggel: a háromszög befogói azonos hosszúságúak: $X=a$.

Hasonló háromszögekkel: AC szakaszt merőlegesen tűzzük ki az AD szakaszra, CE-t pedig AC-re merőlegesen. B pont D, E pontbeli irányításából adódik. Az a, b és c hosszak lemérhetők. $X=a*c/b$, ha $b=a/2$, akkor $X=2c$, ha $b=a$, akkor $X=c$

Szöveget kinyújtott karral lehet becsülni.

Terepen lévő távolságok becslése:

A magas tornyok kb. 20-21 km,
 falvak és magas házak 8-9 km,
 egyedülálló házak 5 km,
 házak kéményei 3 km,
 kilométerkövek 1 km,
 ablakok keretfái 500 m,
 a ruházat színei 250 m,
 szem, orr 60 m,
 szemfehérje 20 m távolságból látható.

Mindig van nálad segédeszköz, mérj saját méreteiddel.

Hasznos ha mindig van nálad egy zsineg, amely pontosan 1 m hosszú és 50, 4*10, 5 és 3*1 cm-nél csomók található rajta.

Azt is jó tudnod, hogy hány lépésre van szükséged 100 m megtételére. (A lépésszám a testmagassággal változik.) A különböző terepeken (síkság, hegymenet, lejtő, buckás talaj) mért mennyiségek átlagát vedd.

Magasságbecslés:

Művészmódszer: egy ismert magasságot kinyújtott karban tartott pálca vagy hüvelykujj segítségével felmérünk a keresett magasságra. $X=\text{fogásszám}*h$. Minél távolabb vagy annál pontosabb lesz az eredmény.

Párhuzamos szelők tétele: lehetőleg a földhöz minél közelebről megirányozzuk a magasban lévő pontot egy ismert nagyságú bot tetejével. Az a és b hossz mérhető:
 $X=h*b/a$

Ejtő módszer: szabadesés időtartamának mérésével tudunk meghatározni mélységeket: $X=5*t^2$

Tükörmódszer: kb. a mérendő távolságra lerakunk egy tükröt (vízzel teli csajka). Hátrálva megjelenik a tükörben a magasban lévő pont. Az a és b hossz mérhető. $X= b*h/a$.

Árnyékmódszer: mérd le a mérendő magasságú tárgy árnyékát és egy ismert hosszúságú tárgy árnyékát.
 $X/h=b/a$: $X=b*h/a$

Favágómódszer: a tárgyat úgy irányozzuk meg egy bottal, hogy az ujjunk és a bot vége közé essék. A bot eldöntésével kitzúzható a segédpont és a földön lemérhető a hossz: $X=a$

{Harkay Péter st. (1998.): Becslések - (és) módszertan. PUF STVK, G.2.11., Szombathely - felhasználásával} ↑ 3.1.2.1./4.

3.1.2.1./5.

• *Önméretek adatainak korrigálása félévente.*

Ezek a méretek fiatal korban gyakran változhatnak. Az alábbi táblázatba rögzítsd méreteidet félévente. Ha tudod méreteidet jó és mindig kéznél lévő mérőeszköz áll rendelkezésedre.

• *Az újoncpróba önméretei és a könyök, talphossz cipőben, 1 m deréknál a földtől, 1 m a kinyújtott kézen.*

	2008.				
<i>Testmagasságom:</i>					

<i>Karhosszam:</i>					
Félkar-hosszam:					
Derék-magasságom					
<i>Lépésem hossza:</i>					
<i>Talphossz cipőben:</i>					
Cipőméretem:					
<i>Nagyaraszom:</i>					
<i>Kisaraszom:</i>					
Testsúlyom:					
Ing méret					
Nadrág hossza					
Sapkám mérete					
<i>Hüvelyk</i>					
<i>Szemmagasság</i>					
<i>Öl:</i>					
<i>Könyök</i>					
<i>1 m deréknál a földtől:</i>					
<i>1 m a kinyújtott kézen:</i>					

KRESZ, közlekedési ismeretek 3.1.2.2.

- *Közlekedési táblák, a kerékpáros közlekedés szabályai.*

Kerékpárral jogosítvány nélkül bárki közlekedhet.

A legbiztonságosabb a *kerékpárúton* közlekedni (ha van). Ennek kezdetét és végét tábla jelzi (1., 2.). Itt a kerékpárosok részére külön *forgalomirányító lámpa* lehet, a lámpákon kerékpárt ábrázoló jelkép van. Állj, ha piros! Várj, ha sárga! Akkor menj ha zöld a lámpa! A *kerékpársáv* az úttestből sárga vonallal leválasztott rész, itt csak kerékpárosok közlekedhetnek, a *menetirányának megfelelően (az út jobb oldalán)*. Kerékpárral az útpadkán, az

úttesten vagy a járdán (ha más lehetőség nincs, a gyalogosok zavarása nélkül), *egy sorban*, 2 kerékpárnyi követési távolságot tartva szabad haladni.

Nem szabad közlekedni kerékpárral: autópályán, autóúton, gyalogúton (3.) és ahol a *kerékpárral behajtani tilos* (4.) tábla ezt megtiltja. Egyirányú utcába nem hajthatsz be a menetiránnyal ellenkező irányban. A *behajtani tilos* (5.) tábla a kerékpárra is érvényes, ha van alatta "Kivéve ..." felirat akkor be szabad hajtani. Érvényes az *ebből az irányból behajtani tilos* (6.) tábla is.

Kerékpárútról és főútvonalon *ballra bekanyarodni tilos*, le kell szállni és át kell tolni a kerékpárt (saját biztonságod érdekében).

Kerékpárút megléte esetén az úttesten kerékpáros nem haladhat.

A kerékpárt toló személy gyalogosnak minősül.

A *kerékpárpótülésen* a 18. életévét betöltött személy egy 10 éven aluli gyereket szállíthat. Az utas ne akadályozza a vezetőt.

A kerékpárt éjszaka és korlátozott látási viszonyok között, egy előre fehér vagy kadmiumsárga, hátra piros fény kibocsátó, legalább 150 méterről látható lámpával kell *kivilágítani*.

Tilos:

- főútvonalon 12. életévét be nem töltött személynek kerékpározni
- elengedett kormányval kerékpározni
- kerékpárhoz oldalkocsit - illetve kerékpár utánfutót kivéve - egyéb vontatmányt kapcsolni
- kerékpárt más járművel, illetőleg állattal vontatni
- kerékpáron oldalra kinyúló, előre vagy hátra egy méternél hosszabban kinyúló, a vezetőt a vezetésben akadályozó vagy a személy- és vagyonbiztonságot egyébként veszélyeztető tárgyat szállítani
- kerékpárral állatot vezetni.

Közlekedési táblák:

Környékismeret 3.1.2.3.

- *Lakóhelyének tágabb környezetében ismeri a nevezetességeket, fontosabb intézményeket.*

Nézzetek utána ezeknek. Tegyetek egy sétát a városban és beszélgetsek róluk őrösökkel, hogy legyen mit megmutatnotok városunkban messziről jött ismerőseiteknek. Egészítsétek ki a listát.

Nevezetességek:

Szent Mihály Premontrei Apátság
 Nagyboldogasszony Székesegyház
 Csornai Múzeum
 1848-49-es hősök emlékműve
 1919-es kommunista terror áldozatainak emlékműve
 Palotasor
 Jézus Szíve Plébániatemplom
 Evangélikus Templom
 Kmetty szobor
 Petőfi szobor
 Ágyúgolyós ház

Fontosabb intézmények:

Csorna Város Polgármesteri Hivatala
 Margit Kórház
 II. Rákóczi Ferenc Katolikus Általános Iskola
 Széchenyi István Általános Iskola
 Arany János Általános Iskola
 Csukás Zoltán Mezőgazdasági Szakközépiskola
 Hunyadi János Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola
 Ipari Szakmunkásképző Iskola
 Zeneiskola

Utazási ismeretek 3.1.2.4.

- *A helyi közlekedési lehetőségek és helyi menetrend.*

Városunk a 85-ös és 86-os főút kereszteződésében található. Öt fele ágaznak el itt a vasútvonalak (Győr, Sopron, Szombathely, Pápa, Hegyeshalom). Helyijárat nincs.

Ha valaki busszal vagy vonattal akar utazni, megvannak hát a lehetőségek. Az indulási időkről, lehet érdeklődni az autóbusz- (26 14 68) illetve a vasúti pályaudvaron (59 21 51), de ezek ki is

vannak írva. Ha a menetidő mellett valamilyen jel van, akkor a mellékelt jelmagyarázat mutatja meg annak jelentését (ebben az esetben a járat nem minden nap közlekedik). Figyelj oda bizonyos járatok csak hétköznap (ez általában azt jelenti, hogy hétfőtől péntekig), szabadnapon (szombat) vagy munkaszüneti napon (vasárnap) közlekednek.

3.2.

TEVÉKENYSÉG

3.2.1.

TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Élet a természetben 3.2.1.1./1.

J Vegyen részt (2 napos) portyán.

J Vegyen részt táboron.

3.2.1.1./2.

•**Tűzrakás.** •**Tűzvédelmi alapismeretek.**

Tűzrakás: Az a cselekvés, hogy tüzet raknak.

Tűzvédelem: A tűz továbbterjedésének, tűzvész kialakulásának megakadályozása.

A tűzrakás szabályai

1. Olyan *feltételeket* teremts, hogy a tűz *ne terjedhessen tovább*. (Szélirányra ügyelj, kövel vagy földgyűrűvel zárd körbe a tűz helyét.)
2. Megfelelő *gyújtóst* gyűjts illetve csinálj. Ilyen a teljesen száraz, vékony gally, ami nem hajlik hanem roppanva törik. De lehet száraz hulladék fából vékony forgácsokat hasítani.
3. A vékony száraz és megfelelő mennyiségű gyújtós köré először vékonyabb, majd vastagabb ágakat tégy kúp alakban.

4. A tűzhöz nemcsak *fa*, hanem *oxigén* is kell! Ezt segíted elő, ha széliránnyal megegyezően fújod a tüzet és *levegősen rakod a fát* a tűzre.
5. A tüzet nemcsak *meggyújtani* tudomány, de legyen gondod annak *folyamatos táplálására* is. Legyen *tartalékban elegendő tüzelő!*
6. Mindig legyen kijelölt *tűzmester*, aki úgy gondozza a tüzet, hogy ezzel a többieket csak legkisebb mértékben zavarja.
7. Ha már *jó parázs* van akkor a *vastagabb ágak égetése* huzamosabb tűzrakási szüneteket tesz lehetővé.
8. Ha *nedves a fa* akkor közvetlen a tűz melletti *száritással* tudod az éghetőséget elősegíteni.
9. Táborban célszerű az összegyűjtött *tüzelőt* műanyag fóliával, ponyvával *letakarni*.
10. *Esős időben a fákról letört száraz gally jobban ég*, mint a földről gyűjtött rözse.

Gyűlékony anyagtól legalább 5-10 m távolságot tarts! Szeles időben csak kis tüzet rakj! Tüzet magára ne hagyj ! A legkisebb szikrát is oltsd ki! Kérj engedélyt a tűzrakáshoz! Győződj meg róla, nincs e tűzgyújtási tilalom!

3.2.1.1./3.

•Lopódkodás.

A megközelítés tudományát kirándulások, portyák, hadijátékok alkalmával sajátíthatod el és ilyenkor nagy hasznát is veszed. Gyakorlottabb cserkésznek jó feladat megközelíteni és lefényképezni egy vadon élő állatot.

Szabályai:

Szálerdőben egyenes testtartással, lassú léptekkel haladj. Közben kerülj minden felesleges testmozgást. Kezedet tartsd szorosan a tested mellett. Ruházatod is alkalmazkodjék a természet színeihez. Erre nagyon alkalmas a cserkészruha. Ügyelj arra, hogy ne emelkedj ki a környezetből. Kidőlt fák között kúszva, irtáson és tuskók közt pedig kuporogva jársz. A

természetben elő nem forduló, éppen ezért *feltűnő hangot, fényt kerüld.*

Az állatok, kivéve a madarakat, nem látnak jobban, mint az ember. Ám jobban hallanak és jobb a szaglásuk. Ezért fontos, hogy *ne zörögj.* Úgy közelítsd meg a kiszemelt vadat, hogy *a szél feléd fújjon.*

Amennyire csak lehet *maradj árnyékban.* Ne siess. A *türelem* az egyik legnagyobb vadászerevény. *Vigyázva lépj,* mielőtt lábadat óvatosan letennéd, tapintsd ki nem taposol e száraz ágra, amelynek *roppanása* árulód lehet. ha a környezet megkívánja négykézláb menj. Ez esetben először kitapogatód és *eltisztítod* a helyet, ahová tenyered kerül. Továbbhaladásnál pedig a már megtisztított helyre húzod a térdedet. *Nyílt terepen kúszva* teljesen a földhöz lapulj. Kézzeled és lábbal segítsd magad előre.

Az összes itt említett lopózkodási módoknál *folyton a cél felé nézzél.* A megközelítendő vadat egy pillanatra se téveszd szem elől. *Arcod és kezed jó takarására* ügyelj. Az erdő félhomályában erősen világítanak. Az eredményes becserkészés kedvéért arcodat és kezedet, sárral is bekenheted.

Kettőzött óvatossággal lopózkodj *éjszaka.* Ilyenkor a *hang sokkal jobban terjed,* mint nappal. *Fénylő,* vagy világító tárgyakat *ne* használj. *Árnyékban haladj,* lehetőleg kerüld a közvetlen holdfényt. Tisztásokon, irtásokon éjjel is kúszva menj át. *Ha az állat észrevesz* - akár nappal, akár éjjel, - azonnal *maradj mozdulatlan.* Mintha kövé váltál volna. A legtöbb állat ilyenkor nem tudja megállapítani ki vagy.

Az agancsosok (őz, szarvas) *kíváncsiságát* kihasználhatod. Könnyen közelebb csalogathatód őket magadhoz. Bújj el egy bokor mögé s köss egy száraz botra világos színű kendőt. A bokor fölött kissé kidugva mozgassd lassan jobbra-ballra. Ha az őz vagy szarvas észreveszi, óvatosan közelebb jön. tudni akarja mi történik ott.

Ha vadat sikerül becserkészned, sok érdekes, izgalmas vagy kedves jelenetnek lehetsz közeli szemtanúja. Közvetlenül élvezhetsz olyan eseményeket, amelyeneket csak vadászok elbeszéléseiből vagy filmekről ismerhetsz meg.

{ Bodnár Gábor szerk. (1990.): Cserkészkönyv. Püski Kiadó Zalaegerszeg, II. 95-97. - szinte szó szerint átvett rész. }

3.2.1.1./2.

• *Sátorverés: saját használatú sátrát tudja felverni.*

A tökéletes és gyors sátorverés a magyar cserkészek különlegessége. Sok versenyt nyertek már vele jamboreek és más nemzetközi találkozók alkalmával! Amint megérkeztek a sátorhelyre első dolgokat legyen, különben egy hirtelen záporban minden elázhat.

A sátorverés menete (általában egy őrsi sátor):

1. Terítsétek le a sátrát a sátorverésre kijelölt helyen.
2. Állítsátok össze a rudazatot. Dugjátok a fekvő sátorba. Ügyelni kell, hogy a rudak csúcshőge a sátorponyván lévő lyukakba kerüljön, különben behasadhat a sátor.
3. Két-három cserkész emelje fel a sátrát a rudaknál fogva. A többiek segítsenek a sátor emelésénél.
4. Ketten-hárman tartsák a sátorrudakat függőlegesen. A többiek verjenek be négy cöveket és feszítsék ki a sátor négy sarkát.
5. Verjétek be a cövekeket, amelyekre az ereszfeszítő köteleket akasztjátok.
6. Ellenőrizzétek, hogy minden kötél feszes legyen és a sátor oldalai simák legyenek.
7. Végül cövekezzétek le a sátorlebernyeg alsó részét, és ha szükséges árkoljátok körül a sátrát.

A sátorfeszítő köteleket a "szorítóval" vagy "feszítővel" húzd feszesre.

Sátorgondozás és -használat:

Verd fel helyesen. Ponyvájára földet ne szórj. Vihar előtt húzd meg a köteleket. Esőben lazítsd meg őket. A ponyván

meggyűlt vizet mielőbb távolítsd el. Hegyes szerszámmal a sátor körül csak akkor dolgozz, ha elkerülhetetlen de akkor is óvatosan. Ne zsirozd be. A rákerült sarat töröld le. A középhúrd süllyedése által okozott húzóást (ferdülést) azonnal igazítsd ki. A legkisebb hibát, szakadást rögtön javítsd meg. Tábor után a sátrat terítsd ki száradni. Tisztítsd és javítsd meg mielőtt elteszed a szertárba. {CSK."}

• *Egyszerű tűzhelykészítés. 3.2.1.1.*

Sziklás, hegyes vidéken könnyű néhány lapos *kődarabból* tűzhelyet készíteni. Fában és kőben szegény vidéken *főzőárkot* használhatsz, amelyet a sátorárokhoz hasonlóan ásol ki. Az árok iránya mindig egyezzen meg a *szél irányával*. Domboldalba is áshatod.

Jó tűzhelyet lehet rögtönözni nagy *konzervdobozból*. Edényt helyezhetsz a tetejére, de ha tisztára törölsz, edény nélkül is süthetsz rajta. A doboz elöl egy nagy nyíláson kapjon szelet. A szemben lévő oldalon, egy kisebb nyíláson távozzék a füst. A következő oldalon néhány egyszerűbb tűzhely rajzát találod.

(CSK.II.49.)

Kirándulás 3.2.1.2./1.

◆ *Korosztályának megfelelő menetteljesítmény menetfelszereléssel.*

Túránk során gyakran teljes több napi felszerelésünket is magunkkal kell vinni. Hogy a cipelés fáradalmait megkönnyítsük megfelelő, jó hátizsák szükséges (alja nem lehet a deréknál lejjebb, illeszkedjen a háthoz).

Amit viszont nem szabad elfelejtened: ne csak a teljesítményért menj túrázni. Nem az a legjobb cserkész, aki hegyen vízen át 120 kilométert 48 óra alatt egyfolytában tud menni (ez már nem is egészséges), de kint vagyunk a természetben, vegyük észre szépségeit.

Vannak bizonyos átlagszámok korosztályonként, hogy hány kilométer legyen egy túra sík terepen (lejtőn, sárban, hóban, stb. ez csökken, a menetidő pedig nő) korosztályonként, de általánosan 20 - 25 km naponta.

Gyaloglandó távolságok egynapos túrán:

Életkor (év):	Fiúknak: (km)	Lányoknak: (km)
10 - 11	8 - 10	8 - 10
12 - 13	12 - 13	10 - 11
14 - 15	18 - 20	12 - 14

3.2.1.2./2.

• Turistajelek.

Kirándulásunk során nemcsak cserkész útjelekkel hanem turistajelekkel is találkozunk, ezért ezeket is ismernünk kell.

hosszabb turista út (vízszintes vonal)

turista út bekötése és kereszteződése

kilátó ponthoz vagy gerinchez vezető út

turistaházhoz, kulcsos házhoz, szálláshelyhez, lakott területre vezető út

forráshoz, kúthoz vezető út, cél 2 km távolságon belül

barlanghoz vezető út, cél 2 km távolságon belül

*műemlékhez, természeti emlékhez vezető út,
cél 2 km távolságon belül*

visszatérő körútvonal

megváltozott jelzések (áthúzás színe fekete)

Jelzések színe: *fehér alapon piros, kék, zöld, sárga.*

Tábori építmények 3.2.1.3./1.

• *Botösszekötések ismerete.*

Tábori építményeink készítésénél *szöveget nem* használunk, így válik biztonságossá az építmény (rozsdás szög - tetanusz) és újra felhasználhatóvá az anyag.

Gyakran kell két rudat szilárdan, biztosan egymáshoz rögzítened. Több kötéltre lesz szükséged, mint egy egyszerű csomóhoz, de jobban is tart majd.

A kötélt végével köss egy *szorítónyolcast* az egyik rúdra.

Ha egy függőleges rúdhoz vízszinteset kell hozzákötnöd, akkor a *keresztkötést* használd. A kötelet felváltva a rudak előtt és mögött vedesd, függőlegesen és vízszintesen. Minden fél fordulás után erősen húzd meg a kötelet. A rudakon a kötélt menetei szabályosan egymás mellett feküdjenek. Háromszor tekerd a kötelet így körül. Utána a két rúd között vedesd kétszer körbe a kötelet. Ezalatt erősen húzd meg: ettől függ, hogy a kötés szilárd lesz e. Végül ismét egy szorítónyolcassal erősítsd meg a kötélt végét. Ld. az ábrát.

Ha két átlósan álló rudat kell összeerősítened, akkor az *átlóskötést* használd. A kötéllal először függőlegesen tekerd körül háromszor a két rudat, majd erre vízszintesen tekerd körbe háromszor. Végül ugyanúgy mint az előbb, a két rúd között húzd kétszer körbe a kötelet.

Két rúd összeerősítése (rúdhosszabbítás): fektesd őket egymás mellé. Köss egy szorítónyolcast. Tekerd a kötelet 7 - 8-szor szorosán a rudak köré. kösd el a kötél végét, majd ismételd meg az előbbi kötéstől legalább 40 cm-re.

A kötést mégjobban megfeszítheted, ha faékeket versz a két rúd és a kötél alkotta háromszögekbe. Vigyázz, hogy eközben túl ne feszítsd a kötelet.

3.2.1.3./2.

• *Részvétel tábori építmények készítésében.*

Segíts a nagyobb cserkészeknek a tábor felépítésénél. Új ötletekkel magad is gazdagíthatod a tábor építészetét. A tábori építményeket néhány rajzon mutatjuk be.

A tábor építményei a következők:

*táborkapu,
zászlóárbóc,
táborkereszt,
oltár,
állandó tábortűzhely,
víznyerő berendezések,
parancs- és hirdetőtábla,
tábori mosdó,
zuhanyozó,
mosogatóálványok,
tábori konyha,
hulladékgyűjtő,
edényszárító (csajkafa),
latrina (budi),
lépcsők,
virágágyak.*

Kerti munka 3.2.1.4.• *Növénygondozás 3 hónapon keresztül.*

Nézz utána a választott növényfaj igényeinek és ennek megfelelően gondozd. Munkáidról, a növény fejlődéséről vezess naplót és azt mutasd be próbázatódnak.

Sport, testgyakorlás 3.2.1.10.• *Rendszeres testmozgás.*

Nem kell mindenkinek olimpikonnak lennie, de a rendszeres mozgás az egészség fontos feltétele. Ez persze nem azt jelenti, hogy naponta több órát kell súlyozni egy konditeremben, mozogni kell. Választhatsz egy sportágat vagy egyszerűen csak mozgass meg rendszeresen tested izmait. Testedzésnél ügyelj a fokozatosságra. A napi 5 - 15 perces reggeli torna friss levegőn, nyitott ablaknál, (orron át véve a levegőt) is nagyon jó hatású.

◆ *Erőpróbák, teljesítménytúrák teljesítése.*

Vegyél részt rendszeresen a csapat vagy a kerület által rendezett túrákon.

Úszás 3.2.1.11.• *Tanuljon meg úszni.*

Önállóan is meg lehet tanulni úszni (csak vigyázz, nehogy rajtad kelljen gyakorolni a vízből mentést), de legjobb, ha hozzáértő oktató segítségét kéred. Tudj a vízen lebegni (pihenni).

3.2.2.

*ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK***Eszközhasználat 3.2.2.1./1.**

• *Elemi balesetvédelem.* A tábori életben nélkülözhetetlen segítőtársaink, a szerszámok használatának alapvető célja a munka

hatékonyágának javítása, de elengedhetetlen követelménye a balesetmentes használat is.

A *balesetmentesség* alapszabályai:

1. Csak *hibátlan szerszámmal* szabad dolgozni, az élek élesek, a hegyek hegyesek, a nyelvek jól berögzítettek, hibátlan felületűek és *kézbe illők* legyenek.
2. Mindig az elvégzendő munkához kell a *megfelelő szerszámot* kiválasztani.
3. A szerszámmal dolgozó *hatókörében* ne tartózkodjon más személy.
4. Munkát csak a *megfelelő öltözetben* (lábbeli, kézvédő, felső ruházat, stb.) végezzünk szerszámmal.
5. A szerszámok hegyét élet szállítás közben *védőborítással* kell ellátni.

Szerszámmal *játszani nem* szabad. Mindig balesetveszélyes.

Baleseti források:

Ne használjunk *hibás, törött, foldott szerszámot*.

A munkát csak annyian végezzék ahányan szükségesek. Általában a *báméskodót* éri baleset vagy ő okozza.

Ne használjuk olyanra szerszámot *amire nem alkalmas*, mert rongálódik, fokozódik a balesetveszély.

Nemcsak használni, de gondozni, javítani is tudni kell őket.

{Husz Endre cst. nyomán}

Figyelj a biztonságos *használatra, hordozásra, átadásra és átvétele*.

Bicskád mindig *éles* legyen.

A szerszám *nem játékszer*.

Vágáskor a *testedtől távolodjék a kés éle*, ne magad fele, ne a kezed fele vágj.

Ha le kell vágnod valamit, ferdén a föld fele irányítsd a kést.

Ha *kést adsz át*, hegye, éle ne a másik felé legyen (*él lefele, nyél előre* mutasson).

Bicska *becsukásakor* a pengének és a toknak az oldalát fogd.

3.2.2.1./2.

• *Tábori szerszámok használata és tárolása.*

Alapkövetelmény, hogy a szerszámot ismerve, tökéletes eredményre kell törekedni és a munkát a lehető legkisebb energiával kell elvégezni.

A tábori élethez *szükséges szerszámok*:

Földmunkákhoz: *ásó, lapát, ásólapát, csákány, gyalogsági ásó, lyukfúró, irtókapa*

Famunkákhoz: *fejsze, balta, fűrész* (keretes, róka farkú), *véső, fúró, vonókés, kés, tör*

Növényzethez: *kasza, sarló, kapa, gereblye, villa*

Szerszámokhoz: *reszelő (fa, fém), fenékkő, dörzspapír, kalapács.*

(A dőlt betűvel írtak nélkülözhetetlenek.) {Husz Endre est. nyomán}

Gyakrabban használt kéziszerszámok:

Kés: Bicskádön legyen: egy erősebb nagy penge, 1 - 2 kis penge (fafaragáshoz), csavarhúzó, konzervnyitó és tartozzon hozzá egy karika amellyel övre akasztható. Egyéb eszközök (kanál, villa, olló) ne legyenek rajta (nehezebb lesz, ezek nem igazán használhatók).

Tör: Késnek nagy, baltának kicsi. Ha nem muszáj ne vegyél. Ha már van gondosan bekapcsolt tokban tartsd.

Balta: Tüzifavágásra, fadöntésre jó szerszám. Tábori építmények elkészítésének legfontosabb eszköze.

Fejsze: Nagyfejű, nehéz, hosszú szárú szerszám. Óvatosan bánj vele, súlyos balesetet okozhat.

Ásó: Gödör ásására, tűzrakásnál a hely megtisztítására, a parázs befedésére (tűzoltás földdel) használható.

Fűrész: Vastag ágakat könnyebb fűrészelni, mint baltával elvágni. Például a tűzifa felvágására használható.

Baltahasználat:

Mielőtt baltával *munkát kezdesz*, a biztonságos és könnyebb munkavégzés érdekében forgasd meg magad körül minden irányban a fejszét, majd az útban lévő ágakat vágd le vagy keress új helyet a munkavégzéshez.

Ha egy a *földön lévő tönk*ön kell munkát végezned, rögzítsd éekkel, majd mérd ki a távolságot ahonnan biztonságosan és hatásosan tudod használni a baltát.

Vékonyabb ágat tönkre támasztva vágatsz el.

Ha egy fadarabot ki akarsz *hegyezni*, 45 fokos szögben támaszd le, majd a baltával lefele sújts.

Lábon álló vékony fát kivágása előtt hajtsd félbe, különben rugalmas ingadozása felfogja az ütéseket. (Élő fát kivágni csak a táborparancsnok engedélyével szabad.)

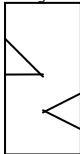
Ha a *törzsről ágat* akarsz *levágni*, a törzsnek az ággal ellentétes oldalán állj, a vágás az ág hegye felé irányuljon.

Vastagabb törzs kettévágásakor az alábbi folyamatábra szerint járj el:

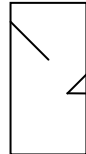
Vastag fák kidöntésénél nagyon fontos, hogy merre dől (mire esik rá). A szélirányt is figyelembe kell venni. Módja:

2. vágás,
kicsit feljebb

1. vágás, erre fog dőlni

Fűrészszel:

Fokozott elővigyázatosság szükséges. Senki se legyen a dőlés irányában és közvetlenül mögötte se.

Karbantartás:

Szerszám nyélbe erősítése: Szerszámfának használhatsz gyertyánt, körist, akácfát. A nyél kézbe illő legyen. A szerszámfejhez csatlakozó részt gondosan megfelelő méretűre kell faragni, majd az ék helyét befűrészelni. A szerszámfejet a nyélre kell helyezni, majd a nyél ellenkező végén ütögetéssel rászorítani, ezt követően beékelni.

A kés élézése sima kövön történik. A penge a kövel 10 fokos szöget zárjon be. A kés éle kis köröket írjon le a fenőkövön.

A balta élézésekor azt élével felfele rögzítjük. Az ütközővel ellátott nyelű reszelőt a balta élével szemben fel és alá mozgatjuk. Ezután a fenőkövet kis köröket leírva a balta pofájához simítjuk. A baltát köszörűkövön lassan jobbra - ballra kell mozgatni. Éle a forgási irányba mutasson. A művelet végén fenőkövel simítsuk le.

Tárolás:

Használaton kívül a szerszámokat *tokban* helyezzük el.
Elrakás előtt vékonyan be kell *olajozni* őket.

↑3.2.2.1./3.

Technikai eszközök 3.2.2.2.

- *Háztartási kisgépek biztonságos kezelése.*

Manapság már a cserkészek sem csak bicskával és baltával dolgoznak. A háztartásokban általánosan használnak villamos eszközöket.

A gépek vásárlásánál a kereskedő *használati utasítást* is ad. A használat során az ebben leírtak szerint kell eljárni. Vásárláskor győződj meg róla, hogy ezt valóban odaadták e. (Másik fontos dolog a garancia papírjainak kitöltése.)

Ismerned kell az elektromos áram tulajdonságait is: a víz és az emberi test például jól vezeti az áramot. (Ezért tilos például fürdőkádban haját szárítani.)

Aki villamos berendezésekkel dolgozik annak tudnia kell, hogy az áramütés nagyon sokszor halálos! Ezért villamos gépek eszközök, lámpák javítása előtt a gép csatlakozóját a *konnektorból ki kell húzni* (két kézzel, egyik a konnektort tartja). *Javításhoz csak akkor kezdj, ha pontosan tudod mit, hogyan kell tenned, illetve erre már szakember kioktatott!*

Kötélmunkák 3.2.2.3./1.

- *Csúszóhurok és sátorfeszítő csomó ismerete.*

Csúszóhurok:

Fontos alapsomó. Számos más csomó alapja. Olyan kötélkikötéseknél használjuk, ahol nem kell tartani a kötél meglazulásától. Fajtái: kifeszített kötél köré kötött egyszerű csomó, vagy szorítónyolcas; illetve duplán vett kötélre kötött svábhurok.

Sátorfeszítő csomó:

Sátrunk felállításakor tehet jó szolgálatot. Nagyon hasznos, ha nincsen sátorkötélünk, amin feszítő fémlap vagy fa van. Előnye, hogy feszesen a hurok ugyanolyan nagy marad, nem csúszik össze, viszont a hurok nagysága minden további nélkül változtatható. E hurkok tologatásával lazíthatjuk, vagy feszíthetjük meg a sátorkötelet.

- *Állóhurok, ívelt kettős, halászcsomó ismerete.*

Állóhurok:

Akkor használjuk, ha nem akarjuk, hogy a hurok használat közben összeszűküljön.

Ívelt kettős:

Különböző vastagságú, nagy erőhatásnak kitett kötelek toldásánál használatos. (Mindig a vékonyabb kötelet bújtasd, mert csak így tart biztosan.) Ezzel a csomóval kötik a hálót is.

3.2.2.3./2.*Halászcsomó:*

Kötélhosszabbító csomó. Kiválóan alkalmas eltérő vastagságú kötelek összetoldására. Kicsi és nagyon könnyen oldható. Az elszakadt halászzsinór összekötésére elsőrangú.

A csomókat tudd megkötni, a gyakorlatban alkalmazni, tudd hogy mire való.

- *Nyakkendőgyűrű fonás.*

Készítheted madzagból is, de szebb ha 2-3 mm vastag bőrcsíkot használsz, melynek hossza 80-100 cm.

Szabás-varrás, kézimunka 3.2.2.5.

- *Egyszerű öltések, egyszerű szakadások megvarrása.*

Előfordulhat, hogy a ruha amelyet viselsz megrongálódik, helyre kell hoznod. Egy cserkész táborban például ezt nem csinálja meg helyetted senki.

Ilyen lehet egy gomb leszakadása, erről már a jelöltpróbában szó volt.

Ha a ruhából kiszakad egy darab, *foltozása* szükséges. Ilyenkor visszahajtjuk a lyuk körül az anyagot, ezt *beszegjük*. A folt anyagát körbe visszahajtva és megöltve a lyuk fölé helyezzük, ügyelve, hogy lehetőleg a *mintázat* egybe essen, vagy legalább párhuzamos legyen a két anyagon. A folt a lyukat *1 cm* szélesen *átfedje*. ezután a foltot ráfércelve a lyukra *körülvarrjuk*. A folt nem áll el a szövettől és nem szakad le könnyen, ha úgynevezett endliző öltésekkel is körbevarrjuk.

A szakadt *zokni stoppolására* is szükség lehet. Keresni kell egy gomba alakú stoppolófát, vagy egy körülbelül 8 cm átmérőjű üveget. A stoppolófára ráhúzzuk a zoknit, úgy hogy a lyuk a fa gombjára vagy az üveg fenekére kerüljön. Először éles ollóval levágjuk a lyuk peremén a kiszakadt szálakat. Ezután a megfelelő színű lehetőleg vastag /kötőfonalat/ szálú fonalat egy megfelelő nagylyukú tűbe fűzzük. A fonalat duplán véve a végén lévő hurkon az első öltés után a fonalat tűvel áthurkoljuk és a lyuk bal, szemközti oldalán a lyuk peremétől kb. 1 cm-re megtesszük az első öltést és folytatjuk a lyuk szemközti oldalai közt., ügyelve arra, hogy az öltések fonalai egymással párhuzamosak legyenek és olyan távolságra tartásuk a lyuk peremeit egymástól, amely mellett a harisnya anyaga szépen kisimul. Semmiképpen sem szabad a szálakkal az anyagot feleslegesen összehúzni, mert a lyuk peremét túlságosan összehúzva a zoknin egy nagy csomó keletkezik. Ha az öltésekkel egyirányban végeztünk, a munkát most erre derékszögben folytatjuk - gondosan ügyelve rá, hogy 1-1 öltés során tűnk hegyét váltogatva a keresztben futó /általunk öltött

szálak között/ alul és felül vezessük. A következő öltésnél ez fordítva történjék. Így a lyuk helyén egy puha fonalából felépülő szövetrész keletkezik.

Egyszerűbb öltések: - - : egyszerű öltés, / / : szélek egyesítése

----- //////////////// az anyag felületén

- - - - - ^^^^^^^^^^^^^ a tű vezetése (oldalnézet)

Hírközlési ismeretek, morze 3.2.2.12.

• Távirat és pénzfeladás.

Táviratot akkor szokás feladni, ha valakit gyorsan értesíteni akarsz valamiről. Ezt megteheted telefonon (192) vagy a postán. A postán nyomtatványt kell kitölteni. Meg kell adni a feladó és címzett nevét, lakcímét (irányítószám), a távirat szövegét. Ha dístáviratot küldesz a postán választhatsz milyen legyen (a dísz). Telefonon az előbbieket be kell diktálni. Ennek díját a telefondíjhoz számítják, tehát a telefonszámodat is kérdezni fogják (szombaton drágább). /Régen morze-val továbbították ezeket az üzeneteket./

Pénzt a postán lehet feladni. Ehhez csekkre van szükség. Vannak előre nyomtatott csekkek (sárga) ezeken csak az üresen hagyott helyeket kell kitölteni. Bárkinek küldhetsz pénzt (rózsaszín) postai utalványon. A megfelelő helyeket olvashatóan kitöltve fel kell tüntetni az összeget számmal és betűvel kiírva, a saját nevedet, lakcímedet, illetve a címzett nevét címét valamint a befizetés jogcímét (mire küldöd a pénzt) és az esetleges közleményeket. A csekk hátoldalán kitöltési útmutatót találsz. Pénzfeladásnál ne feledkezz meg a postaköltségről, ne csak annyi pénzt vigyél magaddal amennyit fel akarsz adni (rózsaszín utalvány esetén).

Sütés, főzés, tartósítás 3.2.2.13./1.

• Főzési alapfogalmak és egyszerű ételek készítése (tea, tészta, rántotta, paprikás krumplics).

Főzés: Főzni mindig *bő vízben* szokás. Az a célja hogy a főznivaló a bő vízben megpuhuljon.

Párolás: zárt edényben, kevés vízben, *gőzben* puhul meg a nyersanyag. Ellenőrizd gyakran, nem főtt e el még a víz. Ha elforrt utána kell tölteni.

Sütés: Víz nélkül *zsiradékon*, vagy olajon sütve készítesz el valamit. Így készíted a húsok nagy részét is. Arra ügyelj, hogy a tűz ne legyen nagyon erős, mert megég a hús.

Rántás: Azért van rá szükség, hogy *a főzelék elég sűrű legyen*. *Forró zsírba* szórj lassan annyi evőkanál (annyi dkg) *lisztet*, ahány főre az ételt készíted. A lisztet *állandó kavarással* mellett *pirítsd* a zsírban vagy olajban, amíg *zsemlyeszínű* nem lesz. Akkor vedd *le* a tűzről és *pirospaprikát* tégy hozzá. *Keverd* bele a paprikát és a kész rántást rögtön ereszd fel (hígítsd fel) hideg *vízzel*, de állandóan *keverd*, hogy a megpirult liszt össze ne csomósodjék. Most nyomban öntsd *bele* abba *az ételbe*, amelybe szántad. Az *ételt* azonban *újra forralni* kell, mert csak úgy válik élvezhetővé. Az előre elkészített rántást, amelyet hidegen tartasz, meleg *vízzel* kell felönteni.

Habarás: Szerepe hasonló a rántáséhoz. Azért készíted, hogy *a főzeléked elég sűrű legyen*. *tejben* kevés *lisztet*, esetleg *tojássárgáját* is egyenletesre *keversz*, azután *lassú további kevergetés* közben az *ételbe folytatod*. Mégegyszer röviden forrald meg az ételt. ha a habarás liszt nélkül készül pusztán tojással és tejjel, akkor már forralni sem kell. A habarás leginkább zöldfőzelékek készítésére használatos rántás helyett. Sokan a sárga vagy tarka szárazbabot is behabarják.

Vízforraláshoz lobogó tűzre, *sütéshez viszont parázsra* van szükséged

Teafőzés: Feltétlenül *tiszta főzőedény* kell. A *forró vízbe* megfelelő mennyiségű *teát* szórunk vagy lógatunk bele. Az edényt a tűzről ferehúzva 1-2 percig állni hagyjuk. Mikor már a *megfelelő szint* (erősséget) elérte, *eltávolítjuk* a benne lévő *tealeveleket* (teaszűrő). Őrsönként csapott evőkanálnyi tealevél kell (másodszeri felhasználáskor a duplája). A *teát cukorral*, *citromlével*, egyéb különleges adalékanyagokkal ízesíthetjük.

Tésztakifőzés: (Gyúrt tészta, makaróni, gombóc.) Annyi vizet meríts az edénybe, hogy amikor a tésztát beleszórod, ki ne fusson. A vizet gyengén sózd meg. Amikor a víz bugyborékolva forr engedd bele lassan a tésztát, majd óvatosan kavard meg, hogy össze ne ragadjon. Takard le az edényt, de úgy, hogy a kiszökő gőz számára rés maradjon. Amikor úgy gondolod megfőtt már, kiveszel egy szál tésztát (vagy egy gombócot), lisztes, *nyers-e még* a közepe. Ha a tészta már átfőtt, *tésztaszűrőn átszűröd* és *hidegvízzel leöblited*, de nem hütöd ki. A hidegvizet jól *lecsepegteted* a szűrő óvatos rázogatóásával.

Tojásrántotta: Csajkatetőben *olvassz fel egy kávéskanálnyi zsírt* vagy vajat (olajat). Vedd le a tűzről, *üss bele egy-két tojást*. Sózd meg *keverd* össze, tedd vissza a tűzhelyre. Keverd állandóan amíg a neked tetsző keménységet el nem éri. Akkor *vedd le* a tűzről. Sütheted hagymás zsírban is, sőt vékonyra szeletelt zöldpaprikát, kolbászt, vagy szalomnát is süthetsz bele.

Paprikás krumpli: Zsírban *hagymát* dinsztelünk (*piritunk*), majd teszünk hozzá *sót*, *paprikát*, azután a megtisztított, felvágott *burgonyát* beletesszük, s egy kissé víz nélkül *pároljuk*, majd felöntjük *vízzel*, s az egészet *puhára főzzük*. *Paradicsommal* és *zöldpaprikával* ízesítjük. Fejadagja 300 g. *Nyersanyag 1 személyre:* 8 g zsír, 10 g hagyma, 3 g só, 0,3 g piros paprika, 300 g burgonya, kolbász.

↑3.2.2.13./2.

Lányoknak:

3.2.2.13./3.

/ Egyszerű vendégváró sütemény készítése.

Írd le ide a sütemény receptjét.

Felhasznált irodalom:

- Bodnár Gábor szerk. (1990.): Cserkészkönyv. Püski Kiadó Zalaegerszeg, I-III. kötet
- Csongrádi Jenő (1991.): Új magyar cserkészkönyv Cserkészélet fiúknak-lányoknak. Regnum Marianum, I-II. kötet
- Dr. Illés Béla (1981.): Elsősegélynyújtási ismeretek Alapfokú és munkahelyi kiegészítő. Magyar Vöröskereszt Budapest
- dr. Draskóczy János (1992.): Állat-egészségügyi és higiéniai ismeretek II. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó Budapest, 62-63. pp.
- dr. Kozák Imréné (1992.): Állat-egészségügyi és higiéniai ismeretek III. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó Budapest, 24-25. pp.
- Radics Géza: A Magyar Szent Korona fényében. Szent Korona Társaság Budapest *1
- Soós István (1991.): Cserkészek térképéskönyve. Márton Áron Kiadó Budapest
- Csapody I. - Csapody V. - Jávor S. (1993.): Erdő-mező növényei. Mezőgazda Kiadó Budapest
- Simon Tibor - Csapody Vera (1991.): Kis növényhatározó. Tankönyvkiadó Budapest
- Köves J. Julianna (1994.): Illik tudni A kulturált viselkedés szabályai. K. u. K. Budapest
- Duka Gy., Keller E., Kiss I., Virágh S. (1994.) : Tankönyv a járművezetői tanfolyamokhoz (B). Műszaki Könyvkiadó, Budapest
- Arató L., Görbe L. (1992.): Cserkésznotesz. Márton Áron Kiadó, Budapest